

Profilul Migrațional Extins al Republicii Moldova 2008–2013

Ministerul Afacerilor Interne
al Republicii Moldova
Biroul Migrație și Azil

Organizația Internațională pentru Migrație (OIM)

Analizele, constatările, interpretările și concluziile exprimate în cadrul acestei publicații aparțin autorilor și nu reflectă neapărat opiniile Organizației Internaționale pentru Migrație (OIM) și ale partenerilor proiectului. Denumirile întrebuițate și modalitatea de prezentare a materialului în cadrul lucrării nu reprezintă punctul de vedere al OIM, al Uniunii Europene și ale partenerilor proiectului, privind statutul juridic al oricărei țări, teritoriu, oraș sau zonă, sau al autorităților acestora, sau privind frontierele și hotarele acestora.

OIM este fidelă principiului că migrația legală ce respectă demnitatea umană aduce beneficii migranților și societății. În calitate de organizație inter-guvernamentală, OIM colaborează cu partenerii săi pe plan mondial după cum urmează: asistă la satisfacerea provocărilor operaționale ale migrației; promovează înțelegerea integrală a problemelor ce țin de migrație; încurajează dezvoltarea economică și socială prin intermediul migrației; activează pentru respectarea reală a demnității umane și a bunăstării migranților.

Această publicație a fost realizată cu sprijinul financiar oferit de Uniunea Europeană în cadrul proiectului „Susținerea implementării componentei de migrație și dezvoltare a Parteneriatului de Mobilitate UE-Moldova și valorificarea beneficiilor acesteia pentru locuitorii regiunii Transnistrene a Republicii Moldova”, implementat de OIM Moldova.

Elaborat de către: Olga Poalelungi, Jana Mazur
Biroul Migrație și Azil al Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova
str. Stefan cel Mare 124
Chisinau, MD-2001
Republica Moldova
Tel.: + 373 22 27-69-02; + 373 22 26-56-05
Fax: + 373 22 27-22-03
E-mail: jana.mazur@bma.gov.md
Pagina web: <http://bma.gov.md>

Maria Vremis, Viorica Craievschi-Toartă
Consultanți OIM

Publicat de: Organizația Internațională pentru Migrație, Misiunea în Moldova
str. Ciuflea 36/1
Chisinau, MD-2001
Republica Moldova
Tel: + 373 22 23-29-40; + 373 22 23-29-41
Fax: + 373 22 23-28-62
Email: iomchisinau@iom.int
Internet: <http://www.iom.md>

ISBN 978-92-9068-714-6

© 2016 Organizația Internațională pentru Migrație (OIM).

Toate drepturile sunt rezervate. Nici o parte a prezentei publicații nu poate fi reprodusă, păstrată pe un sistem de căutare a informației sau transmisă sub orice formă prin intermediul unor mijloace electronice, mecanice, de fotocopiere, înregistrare sau altfel fără permisiunea scrisă prealabilă a editorului.

Profilul Migrațional Extins al Republicii Moldova 2008–2013

Raport analitic

Chișinău 2015

Ministerul Afacerilor Interne
al Republicii Moldova
Biroul Migrație și Azil

Organizația Internațională pentru Migrație (OIM)

CUPRINS

Cuprins.....	iii
Lista tabelor	v
Lista figurilor	vii
Lista abrevierilor	ix
Introducere	xi
Datele-Cheie	xiii
Sumar executiv.....	1
Partea A: Tendințe migraționiste.....	9
A.1. Scurt istoric și principalii factori determinanți	9
A.1.1. Factorii ce impulsionează și extind migrația	9
A.2. Modele actuale de migrație	10
A.2.1. Fluxul migrației internaționale a cetățenilor moldoveni și stocul cetățenilor moldoveni care locuiesc peste hotare.....	10
A.2.2. Populația rezidentă de proveniență străină.....	32
Partea B: Impactul migrației.....	41
B.1. Migrația și evoluția demografică.....	41
B.2. Migrația și dezvoltarea economică	44
B.3. Migrația, ocuparea forței de muncă și piața forței de muncă.....	49
B.3.1. Caracteristicile pieții muncii	49
B.3.2. Migrația forței de muncă.....	53
B.4. Migrația și dezvoltarea socială	54
B.5. Migrația și sănătatea	57
Partea C: Cadrul de gestionare a migrației.....	59
C.1. Legi și regulamente (nivel național, regional și internațional).....	59
C.2. Cadrul instituțional.....	62
C.3. Cadrul de politici	64
C.4. Cadrul de programe	69
Partea D. Principalele constatări, Implicații asupra Politicilor și Recomandări	75
D.1. Principalele constatări cu privire la legătura între migrație și dezvoltare	75
D.2. Recomandări cu privire la gestionarea migrației.....	81
D.3. Recomandări cu privire la integrarea migrației în politicile de dezvoltare.....	85

D.4. Recomandări vizînd îmbunătățirea statisticilor migraționale și a elaborării politicilor bazate pe probe	87
--	----

Anexe

Anexa 1. Glosar de termeni.....	91
Anexa 2. Tabele statistice.....	96
Anexa 3. Cadrul instituțional pentru politici vizînd migrația și azilul	123

LISTA TABELELEOR

Tabelul 1.	Numărul anual de emigrări autorizate după mediul de reședință anterior, sexe, grupuri de vîrstă și țara de destinație.....	96
Tabelul 2.	Indicatori relativi privind emigrarea autorizată a populației, în %.....	97
Tabelul 3.	Numărul anual de emigrări autorizate după nivelul de instruire și sexe.....	97
Tabelul 4.	Numărul anual de copii plecați peste hotare împreună cu părinții (emigrarea autorizată)	98
Tabelul 5.	Numărul de cetățeni moldoveni care locuiesc peste hotare, după sexe	98
Tabelul 6.	Repartiția numărului de cetățeni moldoveni plecați peste hotare pentru a se stabili cu domiciliul permanent după sexe și țara de destinație (stoc la sfîrșitul anului).....	99
Tabelul 7.	Emigrarea cetățenilor moldoveni estimată conform definiției internaționale (persoane aflate în afara țării pentru 12 luni și mai mult), după sexe și grupe de vîrstă, în 2008–2013.....	100
Tabelul 8.	Numărul cetățenilor moldoveni plecați peste hotare, după durata aflării, sexe și grupe mari de vîrstă la sfîrșitul anilor 2011–2013.....	101
Tabelul 9.	Numărul estimativ al cetățenilor moldoveni care se aflau peste hotare, conform datelor misiunilor diplomatice și consulare ale RM din țările gazdă în anii 2011–2013	102
Tabelul 10.	Numărul cetățenilor moldoveni care lucrează peste hotare cu contracte legale de muncă	103
Tabelul 11.	Numărul cetățenilor moldoveni care lucrează peste hotare cu contracte legale de muncă, după țara de angajare și sexe în 2012 și 2013.....	103
Tabelul 12.	Numărul cetățenilor moldoveni care își fac studiile peste hotare, după țări	103
Tabelul 13.	Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați ca solicitanți de azil și recunoscuți drept refugiați peste hotare	104
Tabelul 14.	Migrația forței de muncă temporară/circulară după sexe și țările de destinație ..	105
Tabelul 15.	Distribuția migranților temporari/circulari după medii de reședință și grupe de vîrstă în anii 2008, 2012 și 2013.....	106
Tabelul 16.	Distribuția migranților temporari/circulari după sexe și grupe de vîrstă în anii 2008, 2012 și 2013	106
Tabelul 17.	Distribuția migranților temporari/circulari după nivelul de instruire și sexe în anii 2008, 2012 și 2013.....	106
Tabelul 18.	Repatrierea și readmisia	107
Tabelul 19.	Traficul de ființe umane	107
Tabelul 20.	Populația rezidentă de proveniență străină, la sfîrșitul anului.....	107
Tabelul 21.	Numărul populației de proveniență străină pe vârste și sexe (stoc la sfîrșitul anului) 2011– 2013.....	108
Tabelul 22.	Populația rezidentă de proveniență străină după țările de cetățenie	109
Tabelul 23.	Numărul persoanelor naturalizate după țara anterioară de cetățenie (stoc la sfîrșitul anului).....	109
Tabelul 24.	Numărul persoanelor născute în străinătate, indiferent de cetățenie (stoc la sfîrșitul anului).....	110

Tabelul 25. Imigrarea străinilor	110
Tabelul 26. Distribuția imigranților după nivelul de instruire	111
Tabelul 27. Distribuția imigranților după țările de cetățenie ale acestora	111
Tabelul 28. Distribuția imigranților după scopul sosirii.....	112
Tabelul 29. Migrația temporară a populației de proveniență străină.....	112
Tabelul 30. Numărul stăinilor ce își fac studiile în Republica Moldova, după țările de origine	113
Tabelul 31. Migrația involuntară a populației de proveniență străină	113
Tabelul 32. Numărul solicitanților de azil, după țări	114
Tabelul 33. Mobilitatea de trecere a frontierei de stat.....	114
Tabelul 34. Numărul anual de vize acordate străinilor.....	115
Tabelul 35. Șederea ilegală a străinilor. Indicatori de bază	115
Tabelul 36. Indicatori demografici generali.....	115
Tabelul 37. Componenta demografică a populației, procente	116
Tabelul 38. Numărul populației stabile pe sexe și grupe de vîrstă (la sfîrșitul anului) 2008 și 2013	117
Tabelul 39. Populația urbană versus cea rurală	117
Tabelul 40. Componenta demografică a populației de proveniență străină, procente	118
Tabelul 41. Indicatori economici globali.....	118
Tabelul 42. Impactul remitențelor asupra bunăstării gospodăriilor casnice	119
Tabelul 43. Distribuția migranților după suma medie transmisă lunar familiei pe grupe de vîrstă și sexe (conform datelor Studiului MFM, 2012).....	119
Tabelul 44. Dinamica indicatorilor sărăciei	120
Tabelul 45. Populația economic activă	120
Tabelul 46. Populația în vîrsta aptă de muncă Indicatori de bază, 2011–2013.....	120
Tabelul 47. Populația străină în vîrsta aptă de muncă, 2011– 2013	120
Tabelul 48. Indicatorii Forței de muncă, 2011–2013	121
Tabelul 49. Numărul de copii lăsați în RM de părinții care au plecat peste hotare în căutarea unui loc de muncă în 2009, 2012 și 2013, conform datelor Ministerului Educației	121
Tabelul 50. Numărul de copii lăsați în Republica Moldova de părinții care au plecat peste hotare în căutarea unui loc de muncă în 2009–2013, conform datelor Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei.....	121
Tabelul 51. Evoluția ratelor brute de înrolare în învățămîntul general obligatoriu.....	122
Tabelul 52. Personalul medical în sistemul ocrotirii sănătății.....	122

LISTA FIGURILOR

Figura 1.	Emigrarea autorizată din Moldova, în funcție de sexe, în 2008 – 2013, persoane ...	12
Figura 2.	Structura emigranților, în funcție de nivelul de instruire și sexe, în 2008–2013, în procente	13
Figura 3.	Structura emigranților, în funcție de țara de destinație, în 2008–2013, în procente	14
Figura 4.	Numărul copiilor luați peste hotare de către părinți, în 2008–2013, persoane.....	14
Figura 5.	Numărul de cetățeni moldoveni care locuiesc peste hotare, în 2008–2013.....	15
Figura 6.	Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați la frontieră ca fiind plecați peste hotare, după durata aflării, la sfârșitul anului 2012 și 2013	16
Figura 7.	Distribuirea numărului de cetățeni moldoveni înregistrați ca fiind plecați peste hotare, după sexe și durata aflării, la sfârșitul anului 2013, persoane	17
Figura 8.	Stocul cetățenilor moldoveni domiciliați peste hotare, conform emigrări autorizate în funcție de sexe, în 2008–2013, mii persoane.....	18
Figura 9.	Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați la frontieră ca fiind plecați de 12 luni și mai mult, în funcție de sexe, în 2008–2013, mii persoane.....	18
Figura 10.	Structura pe sexe a cetățenilor moldoveni care locuiau peste hotare, în anii 2008–2013, în procente	19
Figura 11.	Structura numărului cetățenilor moldoveni care locuiesc peste hotare pe grupe mari de vîrstă, în 2008–2013, în procente.....	20
Figura 12.	Distribuția numărului estimativ al cetățenilor RM aflați peste hotare după țările gazdă, la sfârșitul anului 2013, în procente	20
Figura 13.	Numărul cetățenilor moldoveni care lucrează peste hotare cu contracte legale de muncă, în anii 2008–2013, persoane	21
Figura 14.	Distribuția numărului cetățenilor moldoveni care lucrează peste hotare cu contracte legale de muncă, după țările gazdă, 2013, în procente.....	21
Figura 15.	Distribuția persoanelor în vîrstă de 15 ani și mai mult care lucrează sau sînt în căutarea unui loc de muncă peste hotare, conform țărilor de destinație, după sexe, 2008, 2011, 2012 și 2013, în procente	23
Figura 16.	Distribuția persoanelor în vîrstă de 15 ani și mai mult care lucrează sau sînt în căutarea unui loc de muncă peste hotare, pe sexe în funcție de țările de destinație, 2013, în procente	24
Figura 17.	Repartizarea migranților după activitatea economică a locului de muncă înainte de plecare și în timpul aflării peste hotare, în procente.....	25
Figura 18.	Distribuția persoanelor în vîrstă de 15 ani și mai mult care lucrează sau sînt în căutarea unui loc de muncă peste hotare, pe medii de reședință și grupuri de vîrstă în 2013, în procente.....	26
Figura 19.	Decalajul de gen în structura migranților temporari pe grupuri de vîrste în 2012 și 2013, procente	27
Figura 20.	Distribuția persoanelor în vîrstă de 15 ani și peste care lucrează, sau sînt în căutarea unui loc de muncă peste hotare, după nivelul de instruire și sexe, în anii 2008 și 2013, în procente	28
Figura 21.	Informații anuale despre persoanele repatriate, în 2008–2013.....	29
Figura 22.	Numărul anual de cetățeni moldoveni readmiși în 2008–2013, persoane	30

Figura 23. Distribuția numărului persoanelor readmise după țări în 2013, în procente.....	30
Figura 24. Numărul de cetățeni moldoveni victime ale traficului de ființe umane și de potențiale victime ale traficului de ființe umane asistate în cadrul Sistemului Național de Referire pentru 2008–2013, persoane	31
Figura 25. Numărul străinilor care locuiesc în Republica Moldova și rata de creștere a acestora în anii 2008–2013	32
Figura 26. Distribuția străinilor care locuiesc în Republica Moldova în funcție de țările de cetățenie a acestora, 2013, în procente	33
Figura 27. Proporția străinilor naturalizați după categorii, 2008–2013, în procente.....	34
Figura 28. Numărul persoanelor din Republica Moldova, născute în străinătate și rata de creștere a acestora în 2008–2012.....	35
Figura 29. Distribuția imigranților după țara de cetățenie în 2008–2013, în procente	36
Figura 30. Numărul cetățenilor străini ce își fac studiile în Republica Moldova, persoane	37
Figura 31. Mobilitatea transfrontalieră, 2008–2013, în procente.....	39
Figura 32. Tendințe demografice în Moldova, 2008–2013	42
Figura 33. Coeficientul îmbătrânirii populației, 2008–2013	43
Figura 34. Produsul Intern Brut pe cap de locuitor în lei și rata de reștere în 2008–2013 în procente	45
Figura 35. Proporția gospodăriilor care primesc remitențe, în funcție de mediul de reședință în 2008–2013, în procente	46
Figura 36. Repartizarea migrantilor după suma banilor transferați/trimiși familiei în medie pe lună în 2011 și 2012, în procente	46
Figura 37. Proporția remitențelor în venitul disponibil al gospodăriilor casnice dependente de remitențe, pe medii de reședință în 2008–2013, în procente	47
Figura 38. Ponderea populației sub pragul sărăciei absolute, 2008–2013, în procente	48
Figura 39. Proporția gospodăriilor care s-ar plasa sub pragul sărăciei dacă nu ar primi remitențe pe medii de reședință în 2008–2013, în procente.....	48
Figura 40. Evoluția indicatorilor privind populația economic activă în 2008–2013, în procente	49
Figura 41. Dinamica populației economic inactive pe medii de reședință, 2008–2013, mii persoane.....	50
Figura 42. Structura populației în funcție de grupuri de vârste, 2008 și 2013, în procente	50
Figura 43. Dinamica indicatorilor specifici demografici caracteristici forței de muncă, 2012 și 2013, pentru cetățenii moldoveni, în procente.....	51
Figura 44. Dinamica indicatorilor specifici demografici caracteristici forței de muncă, 2012 și 2013, pentru străini, în procente	52
Figura 45. Dinamica indicatorilor privind participarea la forța de muncă și ocuparea, 2012 și 2013, în procente	52
Figura 46. Dinamica indicatorilor privind șomajul, 2012 și 2013, în procente	53
Figura 47. Dinamica migrației forței de muncă, 2008–2013	54
Figura 48. Ratele brute de înrolare în învățământul primar și gimnazial pe medii de reședință 2008–2013	56
Figura 49. Evoluția numărului medicilor după medii de reședință în 2008–2013, la 10 000 locuitori	58
Figura 50. Evoluția numărului personalului medical mediu în mediul rural în 2008–2013, la 10 000 locuitori.....	58

LISTA ABREVIERILOR

ANOFM	Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
AFM	Ancheta Forței de Muncă
APL	Administrația Publică Locală
BMA	Biroul Migrație și Azil
BNM	Banca Națională a Moldovei
BNS	Biroul Național de Statistică
CBGC	Cercetarea Bugetelor Gospodăriilor Casnice
CNAS	Casa Națională de Asigurări Sociale
CSI	Comunitatea Statelor Independente
DPF	Departamentul Poliției de Frontieră
EMD	Echipele Multidisciplinare
ICNUR	Înaltul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați
ÎS „CRIS „Registru”	Întreprinderea de Stat Centrul Resurselor Informaționale de Stat „Registru”
MAEIE	Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene
MAI	Ministerul Afacerilor Interne
MF	Ministerul Finanțelor
MFM	Migrația Forței de Muncă
MMPSF	Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei
MS	Ministerul Sănătății
MTIC	Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor
OECD	Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
OIM	Organizația Internațională pentru Migrație
ONU	Organizația Națiunilor Unite
PIB	Produsul Intern Brut
PME	Profilul Migrațional Extins
RM	Republica Moldova
SIIAMA	Sistemul Informațional Integrat Automatizat „Migrație și Azil”
SNR	Sistemul Național de Referire
TFU	Traficul de Ființe Umane
UE	Uniunea Europeană
ÎMM	Întreprinderile Mici și Mijlocii

INTRODUCERE

Acest raport analitic reprezintă o continuare a unui exercițiu complex, inițiat în anul 2010 – Profilul Migrațional Extins (PME) al Republicii Moldova. Prima ediție a raportului analitic a cuprins o analiză detaliată a datelor privind migrația pentru anii 2005–2010. Întregul proces de sprijinire în crearea primei ediții a PME pentru Moldova a implicat un set de acțiuni multilaterale și de sinergie între toți actorii implicați, care a servit drept ajutor pentru perfecționarea colectării și partajării de date, promovarea unei coerențe mai vaste și a unei abordări mai comprehensive și coordonate în ceea ce privește elaborarea de politici vizînd migrația.

Această a treia ediție a Raportului PME al RM, pentru anii 2008–2013, a fost elaborată de Biroul Migrație și Azil al Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, desemnat drept instituția responsabilă pentru elaborarea ulterioară a PME prin Hotărîrea Guvernului Nr. 634 din 24 august 2012 cu privire la aprobarea Listei indicatorilor și a Șablonului Profilului Migrațional Extins al Republicii Moldova, în persoana dnei Olga Poalelungi, Director al Biroului și a dnei Jana Mazur, șef al Secției dezvoltare informațională, gestionare date și analiza riscurilor din cadrul Direcției politici și legislație.

Acest raport mai reprezintă și un rezultat al unui vast efort comun de colectare și analiză a datelor, la care au contribuit multe instituții și persoane prin diferite căi, dar care sînt de o importanță egală. În acest context, sînt aduse cuvinte de mulțumiri tuturor membrilor din cadrul Grupului Tehnic de Lucru interinstituțional (Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, Ministerul Afacerilor Interne, Biroul Național de Statistică, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Ministerul Sănătății, Ministerul Educației) și observatorilor, pentru participare activă și contribuții importante.

DATELE-CHEIE: REPUBLICA MOLDOVA

Geografie:

Suprafața totală, în km pătrați ¹	2013	33,8 mii km ²
--	------	--------------------------

Economie și dezvoltare:

PIB-ul pe cap de locuitor (în prețuri curente) ²	2013	2229 Dolari SUA
Indicele Dezvoltării Umane ³	2012	0,660

Populația:

Total rezidenți ⁴	2013	3557,6 mii persoane
Previțiune estimată ⁵	2050	3129,8 mii persoane
Străini ⁶	2013	21 092 persoane
Născuți în străinătate ⁷	2013	283 674 persoane

Migrație internațională:

Rata migrației nete ⁸ internaționale, la 1.000 de locuitori ⁹	2005–2010 2010–2015	–9,4 –5,9
--	------------------------	--------------

¹ Anuarul Statistic al Moldovei 2013, Chișinău, 2013, pag. 10: <http://www.statistica.md>.

² <http://www.statistica.md/category.php?l=ro&idc=191&>, Dinamica principalilor indicatori macroeconomici (1995–2013).

³ Raport cu privire a dezvoltarea umană, 2013, pag. 145. http://hdr.undp.org/sites/default/files/reports/14/hdr2013_en_complete.pdf.

⁴ <http://statbank.statistica.md/pxweb/Dialog/Saveshow.asp> Populația stabilă pe sexe și medii, la începutul anului, 1970–2013.

⁵ Paladi, Gh.: Îmbătrânirea populației în Republica Moldova: consecințe economice și sociale / Gheorghe Paladi, Olga Gagauz, Olga Penina; red. resp.: Gheorghe Paladi; Acad. de Științe a Moldovei, Inst. Integrare Europeană și Științe Politice, 2009, Prognoza a fost calculată în baza a 3 scenarii, pentru populația de tip închis, fără a lua în calcul migrația, ținând cont de lipsa unor date complete cu privire la procesele migraționale, După scenariul pesimist numărul locuitorilor poate să se micșoreze, ajungând în 2050 la 2596,2 mii persoane (după scenariul II – moderat pesimist – la 2830,8 mii, scenariul III – optimist – la 3129,8 mii).

⁶ ÎS „CRIS „Registru”, Numărul total de cetățeni străini, inclusiv apatrizii, care se află pe teritoriul Republicii Moldova la 31 decembrie a anului de referință, Date prezentate pentru matricea PME, Tabelul 22 în anexă.

⁷ ÎS „CRIS „Registru”, Numărul de persoane născute în străinătate, indiferent de cetățenie, la data de 31 decembrie, Date prezentate pentru matricea PME, Tabelul 24 în anexă.

⁸ În continuare, migrația internațională are sensul de „migrație”, cu excepția cazului în care atributul „intern” este așezat în fața cuvântului „migrație” sau „migrant”.

⁹ <http://data.un.org/Data.aspx?d=PopDiv&f=variableID%3A85>, UN DATA, Perspectivele populației mondiale: Ediția 2010; Departamentul pentru Populație al Națiunilor Unite / World Population Prospects: The 2010 Revision; United Nations Population Division.

SUMAR EXECUTIV

Prezentul Raport vizînd Profilul Migrațional Extins (PME) al Moldovei, ediția 2008–2013, reprezintă un instrument de proprietate a statului, care a fost elaborat prin consultare cu un număr mare de actori guvernamentali și neguvernamentali și urmează să fie utilizat pentru a consolida coerența de politici, elaborarea de politici bazate pe dovezi și integrarea migrației în planurile naționale de dezvoltare.

Raportul PME cuprinde patru blocuri de bază de informație și analiză, Tendințele migraționale (Partea A); Impactul migrației (Partea B); Cadrul de gestionare a migrației (Partea C); Principalele constatări, implicații asupra politicilor și recomandări (Partea D).

Studiile realizate în domeniul migrației reflectă că principalul factor de impulsioneare pentru migranții moldoveni rămîne a fi în continuare migrația pentru scopuri economice, în special datorită lipsei oportunităților de angajare în muncă și a salariilor mici oferite pe piața muncii din țară. Fenomenul migrației în republică continuă să fie caracterizat prin emigrarea internațională a populației Moldovei mai puțin prin imigrarea persoanelor din afara țării. În Republica Moldova sînt utilizate, în linii mari, trei abordări privind estimarea emigrării internaționale, acestea fiind:

- Emigrarea autorizată această formă include retragerea vizei de reședință și declararea emigrării pe termen lung sau pentru totdeauna din țară, cunoscută în țară și sub termenul de emigrare permanentă;
- Plecarea la muncă sau în căutare de lucru peste hotare, dar cu intenția de a reveni, cunoscută în țară ca fiind migrarea temporară/circulară;
- Plecarea din țară, înregistrată la frontieră, aceasta de facto incluzînd ambele: emigrarea autorizată/permanentă și migrarea temporară/circulară.

Deși emigrarea autorizată peste hotare, estimată în baza datelor MTIC (ÎS „CRIS „Registru”) continuă să fie actuală în Moldova, fenomenul înregistrează tendințe spre reducere. Conform datelor oficiale, în 2008 au emigrat peste hotare 6.988 persoane, iar în 2013 acest număr s-a redus cu circa 63 procente și a constituit 2.585 persoane. Preponderent emigrează populația din mediul urban, numărul acestora în 2013 fiind mai mult decît dublu (1.923 persoane) față de cel din mediul rural (662 persoane). Conform datelor estimate în baza emigrării autorizate, numărul cetățenilor moldoveni care locuiau peste hotare

rămîne în continuă ascendență, în anul 2013 față de 2008 a crescut cu circa 20 mii persoane, constituind 101 937 persoane.

O sursă importantă, ce oferă posibilitatea estimării volumului emigrării conform definiției internaționale este informația privind trecerea frontierei, oferită de Departamentul Poliției de Frontieră (DPF), și anume datele despre perioada aflării persoanelor în afara țării, în baza înregistrărilor traversării frontierei de stat. La sfîrșitul anului 2013 se aflau în afara țării mai mult de 12 luni 358 882 persoane, acest număr fiind în creștere cu 121 232 persoane (51%), față de anul 2008 și cu 28 715 persoane (8,7%) față de 2012.

Conform datelor prezentate de Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM), numărul persoanelor care lucrează în țările gazdă cu contracte legale de muncă perfectate prin intermediul ANOFM, rămîne a fi destul de mic. De menționat că, în anul 2013 au fost înregistrate 793 contracte oficiale de muncă peste hotare ale cetățenilor moldoveni, iar în 2012 – 603.

Studentii plecați la studii peste hotare. Numărul de cetățeni moldoveni aflați la studii peste hotare în baza tratatelor internaționale în domeniul educației, în perioada analizată, a fost în creștere. Comparativ cu anul 2008 numărul respectiv a crescut de 2,5 ori și în 2013 a constituit 5.891 persoane, (în 2012 acest număr a fost de 5.356 persoane).

Emigrarea involuntară a înregistrat o descreștere semnificativă către finele anului 2012 în comparație cu 2008. Analiza în acest context este bazată pe informația obținută din bazele de date internaționale. Conform acestor date numărul cetățenilor moldoveni înregistrați ca solicitanți de azil peste hotare a constituit 888 persoane în 2008 și s-a redus treptat pînă la 441 persoane în 2012.

Ținînd cont că informația DPF conține doar datele privind traversările frontierei acumulate de la Punctele de trecere a Frontierei de Stat controlate de autoritățile oficiale ale Republicii Moldova, volumul complet al emigrării populației din țară de asemenea nu poate fi estimat, deci și în acest caz există atît subestimarea cît și supraestimarea volumului emigrării, datorită faptului că persoanele pot traversa frontiera prin segmentul transnistrean.

Emigrarea temporară: Datele AFM denotă un număr aproximativ stabil de circa 300 mii persoane care într-un anumit timp s-au aflat la muncă sau în căutarea unui loc de muncă în afara țării în perioada 2008–2013. În anul 2013, numărul celor care se aflau peste hotare a fost în creștere, înregistrînd 332,5 mii persoane din care 216,9 mii bărbați și 115,6 mii femei, comparativ cu 328,3 mii persoane, respectiv 218,6 mii bărbați și 109,6 mii femei în 2012.

Repatrierea. În anii 2008 și 2009 numărul anual al persoanelor repatriate a fost în creștere. Începând cu anul 2010 numărul persoane repatriate a fost în scădere constituind 1.585 persoane în anul 2013, totodată înregistrând o rată de creștere de 6,5 procente față de anul 2012. Printre repatriați a fost înregistrat și un anumit număr de copii, proporția acestora în numărul total de persoane repatriate în 2013 a constituit 3,5 procente.

În perioada analizată numărul persoanelor readmise a fost în continuă creștere, înregistrând pînă în 2012 o creștere de circa 3 ori față de anul 2008. În 2013 acest număr a fost de 88 persoane, fapt ce denotă fie legalizarea cetățenilor moldoveni, fie respectarea regimul de ședere al țării în care se află aceștia.

Combaterea traficului de ființe umane. Pe parcursul anului 2013, prin intermediul EMD din cadrul SNR, au fost identificate 131 de victime ale TFU, comparativ cu anul 2008 numărul acestora a sporit de 1,6 ori, fapt ce poate fi explicat prin eficientizarea identificării acestora. Totodată pe parcursul anului 2013, prin intermediul SNR, au fost identificate și asistate 1.403 de potențiale victime ale TFU, față de 1.214 în 2012, majorîndu-se de 7 de ori comparativ cu 2008. Se presupune că totuși numărul acestora ar putea fi cu mult mai mare pentru că include un grup extins de persoane care sînt considerate ca fiind în risc sporit pentru a deveni victimă a TFU.

Populația străină. Către finele anului 2013, numărul total al străinilor (inclusiv apatrizii) care se aflau în Republica Moldova a constituit 21 092 persoane, reprezentînd 0,6 procente în totalul populației. Rata de creștere a străinilor în raport cu anul 2012 a constituit 4,5 procente, iar față de anul 2008 creșterea este de 24,4 procente.

Populația străină naturalizată. Numărul total al străinilor naturalizați către finele anului 2013 a constituit 681 persoane. De menționat, că în totalul celor naturalizați, apatrizii dețin o pondere de 69,0 procente, fiind urmați de străinii cu cetățenie nedeterminată 22,6 procente și ceilalți străini (cei care anterior au deținut o altă cetățenie) 8,4 procente. Pe parcursul anului 2013 au fost naturalizate 9 persoane, în 2012 și 2011 respectiv cîte 9 și 18 persoane.

Ne-nativii. Pe parcursul anilor 2008–2013 numărul persoanelor născute în străinătate (indiferent de cetățenie) care se aflau în Republica Moldova s-a mărit. Către finele anului 2013, ne-nativii în Republica Moldova au constituit 283 674 persoane sau 8,0 procente în totalul populației. Rata de creștere a persoanelor ne-native comparativ cu anul 2012 a constituit 5,5 procente.

Imigrarea în RM în ultimii ani înregistrează tendințe spre creștere, respectiv de la 2.744 persoane în 2008 la 3.357 persoane în 2013. Astfel, rata de creștere a imigranților străini în 2013 în raport cu 2012 a constituit 7,7 procente. Imigrează în Moldova preponderent bărbați (decalajul de gen constituie 43,4%), persoane cu studii medii de specialitate/studii superioare/grade științifice (67,3%). La finele anului 2013 numărul străinilor din Republica Moldova care dețineau permise de ședere permanentă a constituit 11 775 persoane, rata de creștere față de anul 2008 constituind 10,6 procente. În perioada analizată se observă creșterea semnificativă a cetățenilor străini sosiți la studii în RM, numărul lor a crescut de 1,8 ori în 2013 față de 2008.

Solicitanți de azil. Datele statistice arată că numărul solicitărilor de azil în Republica Moldova pe parcursul anilor 2008–2013 a variat continuu. Pe parcursul anului 2012 au fost înregistrate 163 de cereri (la prima solicitare), numărul acestora majorându-se de 2,9 ori față de anul 2008. De menționat, că numărul solicitanților de azil cu cereri pe rol la sfârșitul anului 2013 a fost de 87 persoane, iar rata de creștere a solicitanților de azil cu cereri pe rol în raport cu anul precedent a constituit 10,1 procente.

Protecția umanitară. Pe parcursul anului 2013 de protecție umanitară au beneficiat 83 de străini, numărul celor cărora le-a fost respinsă cererea pentru protecție umanitară a constituit 36 de persoane. Conform datelor statistice în 2013 în Republica Moldova cu statut de apatrid au fost documentate 1.526 persoane, cu 346 persoane mai mult decât în 2008 și cu 264 persoane față de 2012. Totodată se observă tendințe spre diminuarea proporției apatrizilor în rândul străinilor față de anii precedenți, în 2013 au constituit 9,2 procente în comparație cu 11,8 procente în 2008. La finele anului 2013 în Moldova trăiau 78 de persoane cu statut de refugiat, rata de creștere a acestora constituind 108,3 procente față de 2012.

Declinul demografic. În ultimele decenii se înregistrează în republică un declin demografic, și în perioada analizată, în 2008–2013, când numărul populației stabile s-a micșorat cu peste 10 mii persoane. Totodată în ultimii doi ani se observă tendințe spre stabilizare, confirmate de un șir de indicatori din domeniu. Astfel, rata de creștere a populației în 2013 față de 2012 este de doar -0,05 procente, sporul natural negativ s-a diminuat semnificativ și a înregistrat valorile -0,03 în 2012 și -0,06 în 2013 comparativ cu -0,82 în 2008. Totodată fenomenul dat continuă să influențeze negativ alți indicatori socio-demografici. Se observă că în perioada analizată a continuat să scadă numărul căsătoriilor înregistrate de la 26,7 mii în 2008 până la 24,4 mii în 2012, constituind 6,9 căsătorii la 1.000 locuitori; în 2013 rata divorțialității a fost de 3,0 divorțuri la 1.000 locuitori.

Componenta demografică. Paralel se observă înrăutățirea altor indicatori demografici. S-a redus proporția persoanelor în vîrstă sub 15 ani de la 17,1 procente în 2008 la 16,0 procente în 2013, totodată a crescut raportul de vîrstă înaintată de la 18,6 procente în 2008 la 21,5 procente în 2013, de asemenea și raportul de dependență demografică (definiție națională) rămîne a fi destul de înalt în 2013, constituind 51,4 procente. Migrația amplifică procesul de îmbătrînire a populației țării, deoarece în migrație participă preponderent persoanele tinere, în vîrstă aptă de muncă; în anul 2013 coeficientul îmbătrînirii a atins valoarea de 15,7 apropiindu-se de valoarea critica de 16, ceea ce constată o stare deosebit de avansată a fenomenului, pentru femei acest coeficient este și mai înalt, constituind 18,3.

Migrația urbană versus migrația rurală. Fenomenul migrației, care este mai pronunțat în mediul rural față de urban, influențează semnificativ situația demografică la sate. Indicatorii demografici, confirmă deteriorarea capitalului uman din mediul rural, în 2013, se observă că raportul de dependență în mediul rural depășește cu circa 9 p.p indicatorul respectiv pentru mediul urban, proporția persoanelor în vîrstă de 65 de ani și peste depășește cu 1,2 p.p la sate versus orașe, raportul de vîrstă înaintată – cu 4,0 puncte procentuale. Totodată, se observă tendințe spre creștere a ratei de urbanizare paralel cu reducerea proporției persoanelor în vîrstă sub 15 ani, ceea ce conduce la presupunerea privind migrația internă existentă de la sate la orașe, paralel cu migrația internațională.

Context macroeconomic. Odată cu creșterea numărului persoanelor care pleacă la muncă a crescut semnificativ cuantumul transferurilor de peste hotare a persoanelor fizice, cu o influență înregistrată asupra principalilor indicatori macroeconomici. În perioada menționată se observă o fluctuație în valoarea nominală a indicatorului, rata de creștere în 2009 s-a diminuat cu 6 procente față de anul 2008. Începînd cu 2010 valoarea nominală a PIB per persoană a crescut continuu, atingînd în 2013 – 28 252 lei, însă rata de creștere în raport cu anii precedenți a înregistrat tendințe spre diminuare.

Remitențele reprezintă o sursă importantă de ieșire din sărăcie pentru populația Republicii Moldova. Datele CBGC demonstrează că în 2013 circa 23 procente din totalul gospodăriilor beneficiau de sursele respective, iar în 2008 cota acestora a atins cifra maximă de 26,4%. O pondere mai mare a gospodăriilor beneficiare de remitențe a fost înregistrată în mediul rural față de cel urban, respectiv 29,5 și 22,6 procente. Datele AFM/Studiul MFM, 2012 denotă că majoritatea migrantilor (81,3%) au declarat că transferă/transmit bani familiilor. Sumele transferate sînt diferite, peste o treime dintre migrații (35,8%) au declarat că transferă/trimit sub 500 USD, 12,4 procente, între 500 și

800 USD, și 7,2 procente transferă/trimit mai mult de 800 USD lunar. Mai puțin de 1/5 dintre migranți (18,7%) a declarat că nu transferă/trimit bani acasă. CBGC denotă că în 2008–2013 remitențele au constituit peste jumătate din venitul disponibil al gospodăriilor casnice din țară, dependente de remitențe, în 2013 atingând valoarea maximă de 58 procente.

În anii 2008–2009 ponderea populației situate sub pragul sărăciei absolute a înregistrat tendințe stabile, constituind circa 26 procente în totalul populației țării, începând cu 2010 acest indicator este în descendență constantă. În 2013 ponderea populației sub pragul sărăciei absolute a constituit 12,7 procente, micșorându-se cu 13,7 puncte procentuale față de 2008.

În perioada 2008–2013 numărul populației economic active s-a redus constant de la 1.303 mii pînă la 1.236 mii, diminuarea fiind de 67 000 persoane (5,1%). Astfel, în perioada menționată rata de activitate s-a redus cu 2,9 puncte procentuale.

Datele statisticii oficiale denotă o ușoară tendință spre reducere a populației în vîrstă aptă de muncă (VAM 16–56/61 ani) de la 66,36 procente la 66,03 procente, tendințele respective se confirmă prin diminuarea ratei de creștere de la 99,68 procente la 99,46 procente. În 2013 populația străină în vîrstă aptă de muncă (15–64 ani) a constituit 89,1 procente în totalul populației străine aflate în țară.

Indicatorii care caracterizează participarea la forța de muncă și ocuparea în 2013 s-au majorat în comparație cu 2012. Astfel, rata de participare la forța de muncă calculată conform definiției naționale a crescut cu 1,9 p.p, atunci cînd cea calculată conform definiției internaționale a crescut cu 5,3 puncte procentuale. Rata șomajului s-a redus în 2013 față de 2012, atît cea generală, cît și în rîndul tinerilor și femeilor.

Deficitul de cadre didactice continuă să fie și unul din efectele proceselor migraționiste. Conform datelor Studiului Impactul migrației asupra cadrelor didactice și a cercetătorilor din Moldova¹⁰ mai mult de jumătate dintre profesorii intervievați și-au exprimat intenția de a pleca peste hotare, 40,3 procente dintre respondenți au spus că vor să plece peste hotare pentru o muncă temporară, 7,9 procente vor să plece peste hotare definitiv iar 5,4 procente – la studii. În 2013 numărul copiilor lăsați în țară fără grija părintească a fost de circa 42 mii, din care 10,5 mii cu ambii părinți plecați peste hotare și 31,5 mii copii cu un

¹⁰ Studiu realizat în cadrul proiectului „Gestionarea eficientă a migrației de muncă și a calificărilor” implementat în perioada martie 2011 – decembrie 2013, de către Organizația Internațională a Muncii în parteneriat cu Organizația Internațională pentru Migrație și Banca Mondială.

părinte plecat peste hotare. În învățământul primar rata brută de înrolare în anul 2013 a constituit 93,1 procente, fiind în diminuare cu 0,5 puncte procentuale în raport cu anul 2008.

În anul 2013 sistemul ocrotii sănătății activau 10 560 medici și 22 608 personal mediu. Gradul de asigurare cu lucrători medicali a fost de 29,7 medici și 63,5 personal mediu la 10 000 locuitori, menținându-se sub nivelul mediu UE unde reprezintă de 32,3 și 77,5 la 10 000.

Cadrul de gestionare a migrației: Pe parcursul ultimilor ani, nivelul în creștere de conștientizare a migrației drept un fenomen care produce rezultate pozitive pentru dezvoltarea țării, dar și costuri sociale negative, precum și angajamentul concomitent de a gestiona pro-activ provocările și oportunitățile migrației au dus la activități intensive de ordin legislativ și de elaborare a politicilor întreprinse de guvernul moldovenesc. Au fost adoptate o multitudine de documente conceptuale și legi care determină politica migrațională în domeniile cheie ale gestionării migrației și practicilor migraționale pentru o perioadă pe termen mediu și lung. Majoritatea dintre acestea sînt în conformitate cu standardele internaționale și acquis-ul comunitar, ținînd cont de contextul aspirațiilor de integrare europeană.

Țara dispune de un cadru instituțional bine dezvoltat în domeniul gestionării migrației, cît și de politici migraționale elaborate cu participarea numeroșilor actori instituționali. În anul 2012, în cadrul Cancelariei de Stat a fost creat Biroul pentru Relații cu Diaspora, subordonat primului ministru al RM, responsabil pentru coordonarea politicilor și programelor pentru diasporă la nivel de Guvern și ministere, și pe de alta parte pentru dezvoltarea unui dialog continuu cu diaspora moldovenească. Moldova mai dispune și de un mecanism amplu de coordonare în domeniul migrației. Acestea sînt de diverse nivele: comisii, comitete, grupuri de lucru cu diferiți moderatori. În acest sens este important de menționat reluarea, în noiembrie 2013, a activității Comisiei pentru coordonarea unor activități ce țin de procesul migrației (MAI).

Republica Moldova continuă să beneficieze de o asistență străină solidă, aproximativ două sute de acțiuni vizînd fenomenul migrației au fost implementate sau sînt în curs de implementare cu suport extern în perioada anilor 2008–2013; un număr considerabil, 85 din numărul total, fiind implementate sub egida Parteneriatului de Mobilitate UE–Moldova.

PARTEA A: TENDINȚE MIGRAȚIONISTE

A.I. Scurt istoric și principalii factori determinanți

Procesele imigraționiste din Moldova au fost supuse unor analize aprofundate pe parcursul evoluției acestora. Modelele imigraționiste și etapele evoluției migrației au fost descrise pe larg de către cercetătorii în domeniu, fiind divizate în patru etape: prima etapă (anii 1990–1994), a doua etapă (1995–2000), a treia etapă (2001–2006), iar pentru etapa a patra a fost determinat începutul din mai 2006¹¹. Fiecare dintre cele patru perioade de emigrare au caracteristici specifice, totuși motivele economice și migrația în scop de muncă sînt cele care stau la baza evoluției fenomenului în toate perioadele menționate.

Etapa curentă, a patra, este caracterizată prin eforturile considerabile ale statului în gestionarea migrației. Este promovată abordarea conceptuală privind reglementarea migrației forței de muncă, desfășurarea reformei instituționale și cooperarea mai strînsă cu Uniunea Europeană. În scopul eficientizării politicilor promovate în 2012 a fost creat Biroul pentru Relații cu Diaspora¹², au fost delegate competențe adiționale privind analiza fluxurilor migraționale Biroului Migrație și Azil¹³.

În ultimii ani, în special după lansarea crizei economice din Europa, a devenit actuală situația migranților în cazul reîntoarcerii în țară, fenomen accentuat din motivul înăspririi condițiilor de ședere și angajare a migranților în Federația Rusă. Autoritățile din Republica Moldova, cu suportul organismelor internaționale își propun să acorde asistenta necesară cetățenilor Republicii Moldova care intenționează să revină sau deja s-au reîntors în țară.

A.I.I. Factorii ce impulsionează și extind migrația

Studiile realizate în domeniul migrației reflectă că principalul factor de impulsioneare pentru migranții moldoveni rămîne a fi în continuare migrația

¹¹ Migration trends and policies in the Black Sea region: Cases of Moldova, Romania and Ukraine, IDIS „Viitorul”, Chisinau 2008; Raportul vizînd „Profilului Migrațional Extins al Republicii Moldova”, OIM, Chișinău 2012 http://iom.md/attachments/110_emp_report.pdf – Prima etapă (1990–1994), A doua etapă (1995–2000), A treia etapă (2001–2006), A patra etapă (din mai 2006).

¹² HG Nr. 780 din 19.10.2012, <http://lex.justice.md/md/345122/>.

¹³ Hotărîrea Guvernului nr. 1009 din 26 decembrie 2011, Planul de Acțiuni pentru anii 2011–2015 privind implementarea Strategiei Naționale în domeniul Migrației și Azilului (2011–2020).

pentru scopuri economice, în special datorită lipsei oportunităților de angajare în muncă și a salariilor mici oferite pe piața muncii din țară¹⁴.

A.2. Modele actuale de migrație

Datele disponibile și sursele de informație. În scopul analizei multilaterale a fenomenului migrației în cadrul exercițiului privind elaborarea primului Raport Profilul Migrațional Extins a fost efectuată evaluarea datelor existente în țară¹⁵, determinați indicatorii relevanți și sursele de date, elaborată și aprobată Lista indicatorilor PME, care permit de a descrie situația în complex, de a evalua și a scoate în evidență efectele negative și pozitive ale migrației asupra situației socio-economice din republică.

Au fost determinate acțiunile necesare, autoritățile responsabile de producerea continuă a datelor, elaborarea rapoartelor PME, acestea fiind stipulate în Planul de Acțiuni pentru anii 2011–2015 privind implementarea Strategiei Naționale în domeniul Migrației și Azilului (2011–2020)¹⁶. Autoritățile centrale respective și instituțiile subordonate au produs și furnizat către BMA seriile de date în conformitate cu lista indicatorilor aprobați pentru perioada 2011–2013. În raport au fost de asemenea analizate serii de date adiționale din cercetări și sondaje, realizate în perioada de cercetare.

Tabelele cu datele utilizate în elaborarea analizei privind profilul migrațional sînt incluse în Anexa nr. 2 a raportului.

A.2.1. Fluxul migrației internaționale a cetățenilor moldoveni și stocul cetățenilor moldoveni care locuiesc peste hotare

Fenomenul migrației în republică continuă să fie caracterizat prin emigrarea internațională a populației Moldovei mai puțin prin imigrarea persoanelor din afara țării.

În Republica Moldova sînt utilizate, în linii mari, trei abordări privind estimarea emigrării internaționale, acestea fiind:

¹⁴ Migrația forței de muncă (MFM), modul ad-hoc, realizat în tr IV 2012 AFM BNS, <http://www.statistica.md/publicații>: Conform datelor cercetării 76,5% migranți au indicat ca motiv principal al plecării peste hotare salariile mici în Moldova, 8,8% – lipsa locurilor de muncă conform competențelor/calificărilor deținute.

¹⁵ Poulain, M., Herm, A., Vreșiș, M., Craievschi Toartă, V., Raportul de evaluare a datelor pentru Republica Moldova, (Chișinău, Misiunea OIM în Moldova, 2011).

¹⁶ HG nr. 1009 din 26 decembrie 2011.

1. Emigrarea autorizată, această formă include retragerea vizei de reședință și declararea emigrării pe termen lung sau pentru totdeauna din țară, cunoscută în Republica Moldova și sub termenul de „emigrare permanentă”;
2. Plecarea la muncă sau în căutare de lucru peste hotare, dar cu intenția de a reveni, cunoscută în țară ca fiind migrația temporară/circulară;
3. Plecarea din țară, înregistrată la frontieră, aceasta de facto incluzând ambele: emigrarea autorizată/permanentă și migrația temporară/circulară.

Există diferite date și surse de informații privind estimarea emigrării, iar cele mai relevante, care ar putea fi utilizate pentru monitorizarea procesului și a impactului fenomenului migrației asupra situației în diverse domenii sînt prezentate și analizate în acest raport. Datele respective sînt colectate și estimate reieșind din cadrul legislativ-normativ în vigoare la momentul elaborării raportului.

De menționat, că din motiv că o pondere importantă a populației dispune de cetățenie dublă, analiza emigrării se axează pe datele privind populația țării, indiferent de cetățenia de care dispuneau la moment sau care a fost declarată de către persoanele incluse în procesele migraționiste, iar noțiunea de „cetățeni moldoveni” în contextul dat se referă la populația țării, dacă nu este oferită o definiție suplimentară.

Emigrarea populației

Analiza situației privind emigrarea din Republica Moldova în cadrul acestui capitol se axează preponderent pe datele privind fluxurile anuale ale celor plecați din țară conform surselor administrative și ale datelor disponibile. Numai în unele cazuri se prezintă, pentru comparare, datele ce țin de stocurile cumulative la data raportării.

Fluxul anual al emigrării internaționale autorizate¹⁷. Deși emigrarea autorizată peste hotare, estimată în baza datelor MTIC (ÎS „CRIS „Registru”) continuă să fie actuală în Moldova, fenomenul înregistrează tendințe spre reducere. Conform datelor oficiale, în 2008 au emigrat peste hotare 6.988 persoane, iar în 2013 acest număr s-a redus cu circa 37 procente și a constituit 2.585 persoane (Tabelul 1).

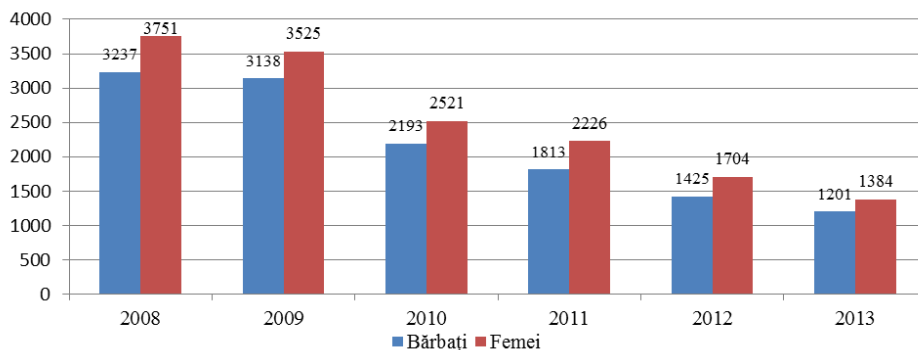
---

¹⁷ În primul Raport PME 2005–2010 a fost utilizată noțiunea de „emigrare permanentă”, pentru acset grup de populație în raportul dat s-a înlocuit cu denumirea de „emigrare autorizată”.

Preponderent emigrează populația din mediul urban, numărul acestora în 2013 fiind mai mult decât dublu (1.923 persoane) față de cel din mediul rural (662 persoane) (Tabelul 1). Proportia relativă a emigranților internaționali din mediul rural versus urban a înregistrat o creștere constantă din 2008 până în 2009. În continuare indicatorul dat s-a redus constant până la 34,5 procente în 2013 (Tabelul 2).

Conform datelor privind fluxul anual al emigrării autorizate, pe parcursul ultimilor 6 ani a emigrat un număr mai mare de femei. Astfel, numărul femeilor a depășit cu aproximativ 15 procente numărul bărbaților în 2013 (Figura 1). Cel mai mare număr de emigrări, egal cu 6.988 persoane (3.237 bărbați și 3.751 femei), a fost înregistrat în anul 2008, după care numărul respectiv atât al bărbaților cât și al femeilor s-a redus continuu, în 2012 a constituit 3.129 persoane (1.425 bărbați și 1.704 femei) și în 2013 a fost de 2.585 persoane (1.201 bărbați și 1.384 femei). De menționat că în 2013 rata de descreștere a fluxului emigrării autorizate față de 2008 a constituit circa 37 procente atât în cazul bărbaților cât și a femeilor.

Figura 1. Emigrarea autorizată din Republica Moldova, în funcție de sexe, în 2008–2013, persoane

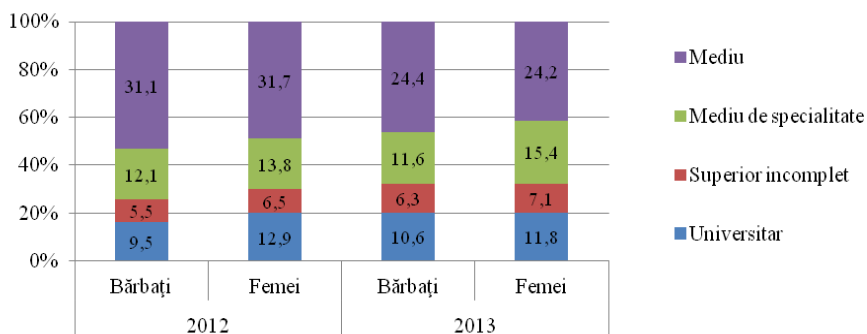
Sursa: MTIC / ÎS „CRIS „Registru”.

Datele privind fluxul anual al emigrării autorizate denotă că emigrează preponderent persoane tinere. În totalul numărului de emigrări autorizate, egal cu 2.585 persoane în anul 2013, cea mai mare pondere este înregistrată pentru populația cuprinsă între 25–29 ani (10,1%) și 30–34 ani (8,9%), urmate de cele din grupurile de vîrstă 35–39 ani (8,3%) și 20–24 ani (6,9%). În sumă grupurile de vîrstă între 20–39 ani, formează o pondere de 34,2 procente din totalul persoanelor care au emigrat autorizat în 2013. Odată cu atingerea vîrstei de pensionare (începînd cu grupul de vîrstă 65–69 ani) numărul persoanelor

care pleacă peste hotare pentru a se stabili cu domiciliul permanent s-a redus în jumătate (Tabelul 1).

Circa o treime dintre emigranți au un nivel de instruire mediu și mediu de specialitate iar 17,9 procente – studii superioare incomplete sau universitare. O pondere mai mare a femeilor care au emigrat sînt cu studii superioare în comparare cu bărbații (Figura 2 și Tabelul 3).

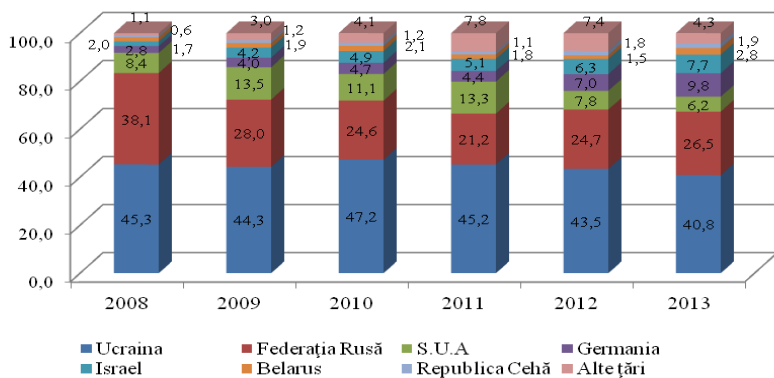
Figura 2. Structura emigranților, în funcție de nivelul de instruire și sexe, în 2012 și 2013, (%)

Sursa: MTIC / ÎS „CRIS „Registru”.

Analiza datelor privind țara de destinație a persoanelor care au emigrat autorizat din Moldova, denotă că în 2013 Rusia și Ucraina continuă să cumuleze cea mai mare pondere de aproape 70 procente din totalul acestora, totuși înregistrînd tendințe spre diminuare în comparare cu peste 80 procente în 2008. Astfel, pe primul loc în 2013 continuă să se afle Ucraina cu 40,8 procente, urmată de Federația Rusă cu 26,5 procente, pe locul trei se menține emigrarea spre SUA cu 6,2 procente. Se observă că în 2013 comparativ cu 2008 au crescut tendințele de emigrare de acest tip spre Germania (9,8% față de 2,8%) și Israel (7,7% față de 2%) (Figura 3).

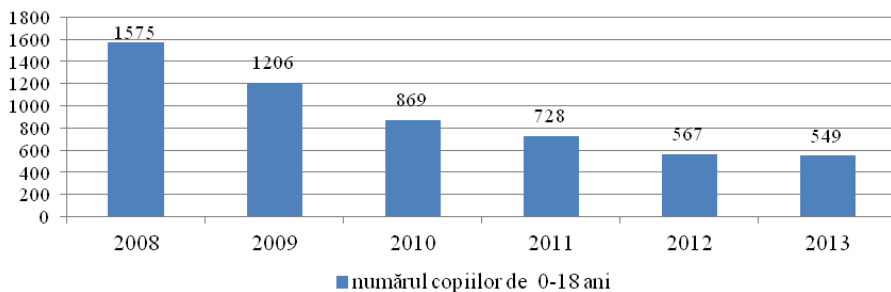
Figura 3. Structura emigranților, în funcție de țara de destinație, în 2008–2013, (%)

Sursa: MTIC / ÎS „CRIS „Registru”.

Emigrarea autorizată a copiilor. Începînd cu anul 2008 fluxul anual al emigrării copiilor este în descreștere stabilă și s-a redus în 2013 cu 3,2 procente față de anul 2012 (Figura 4). Astfel în 2013 numărul copiilor plecați cu părinții peste hotare a constituit 549 persoane față de 1.575 persoane în anul 2008. De menționat, că datele respective se referă la fluxul anual al numărului copiilor în vîrsta 0–18 ani, care au emigrat împreună cu părinții peste hotare pentru a se stabili cu domiciliul permanent, în anul de referință.

Figura 4. Numărul copiilor luați peste hotare de către părinți, în 2008–2013, (persoane)

Sursa: MTIC / ÎS „CRIS „Registru”.

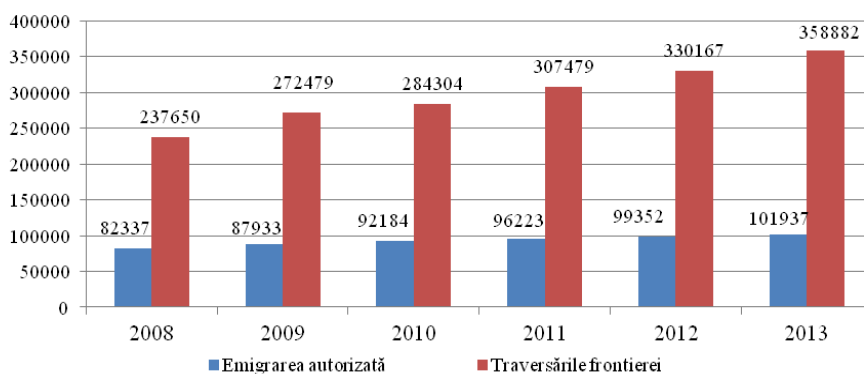
Stocul cetățenilor moldoveni care locuiesc peste hotare

Există cîteva surse de date în baza cărora poate fi estimat stocul cetățenilor moldoveni care locuiesc peste hotare, acestea fiind:

- stocul numărului total de cetățeni moldoveni, care au emigrat autorizat;
- numărul persoanelor care au traversat frontiera la ieșire și sînt înregistrate ca fiind plecate din țară de 1 an și mai mult;
- numărul de cetățeni moldoveni care locuiesc peste hotare, prezentat de către țările gazdă obținute de la misiunile diplomatice și oficiile consulare ale RM.
- de menționat că și Recensămîntul Populației este considerat una din cele mai sigure surse de date privind stocul emigranților.

Numărul de cetățeni moldoveni care locuiesc peste hotare. Conform datelor estimate în baza emigrării autorizate, numărul cetățenilor moldoveni care locuiau peste hotare rămîne în continuă ascendență, în anul 2013 față de 2008 a crescut cu 19 600 persoane (Tabelul 5 și Figura 5), constituind 101 937 persoane. Alte estimări, ce relevă asupra stocului cetățenilor moldoveni, care pot fi considerați emigranți în conformitate cu definiția internațională¹⁸ denotă o subestimare a numărului total al persoanelor emigrate.

Figura 5. Numărul de cetățeni moldoveni care locuiesc peste hotare, în 2008–2013

Sursa: IS „CRIS „Registru”, DPF.

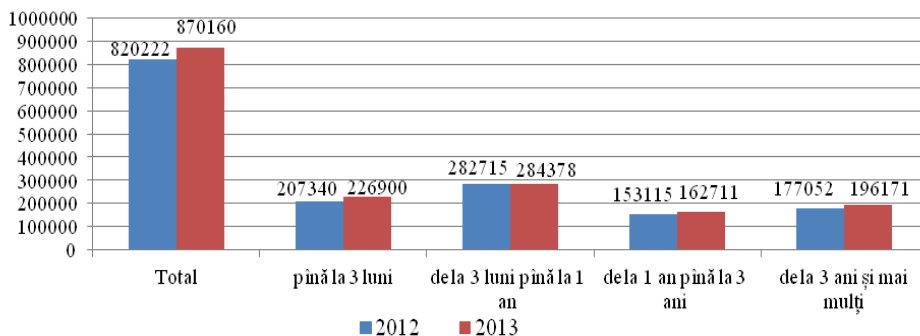
O sursă importantă, ce oferă posibilitatea estimării volumului emigrării conform definiției internaționale este informația DPF, și anume datele despre perioada aflării persoanelor în afara țării, în baza înregistrărilor traversării frontierei de stat. Conform acestei surse la sfîrșitul anului 2013 un număr de 358 882 persoane se aflau în afara țării mai mult de 12 luni, acest număr fiind

¹⁸ Emigrant se consideră persoana absentă din țară de cel puțin 12 luni.

în creștere cu 121 232 persoane (51%), față de anul 2008 și cu 28 715 persoane (8,7%) față de 2012 (Tabelul 5 și Figura 5).

De menționat, că ambele surse (Figura 5) indică aceleași tendințe de creștere în dinamică a numărului de persoane care locuiesc peste hotare, însă numeric creșterea este diferită. În cazul emigrării autorizate, după cum s-a constatat mai sus, tendințele de plecare în afara țării se păstrează pe parcursul perioadei studiate cu un tempou redus în comparație cu anii precedenți, fapt relatat de fluxul anual al acestui tip de emigrare (Tabelul 1). Plecările pe un termen de peste 12 luni înregistrate la frontieră păstrează tendințele evolutive, de asemenea anual majorându-se numeric. Conform datelor traversării frontierei de stat numărul cetățenilor moldoveni plecați din țară pentru diferite perioade la sfârșitul anului 2013 a fost de 870 160 persoane, din care 409 271 bărbați și 460 889 femei, comparativ cu 820 222 persoane, inclusiv 384 169 bărbați și 436 053 femei în 2012. Distribuția numărului de persoane după durata aflării peste hotare și sexe se prezintă în figurile de mai jos (Figura 6 și Figura 7).

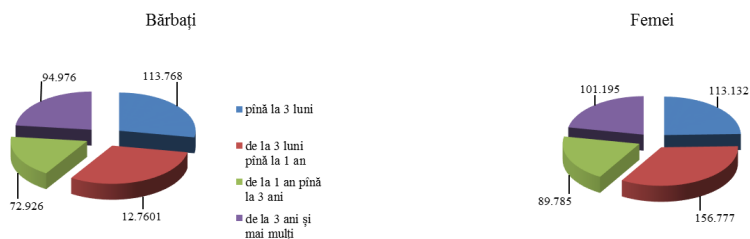
Figura 6. Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați la frontieră ca fiind plecați peste hotare, după durata aflării, la sfârșitul anilor 2012 și 2013

Sursa: DPF (Informația este prezentată conform datelor acumulate de la punctele de trecere a Frontierei de Stat controlate de autoritățile oficiale ale Republicii Moldova).

Figura 7. Distribuția numărului de cetățeni moldoveni înregistrați la frontieră ca fiind plecați peste hotare, după sexe și durata aflării, la sfârșitul anului 2013, (persoane)

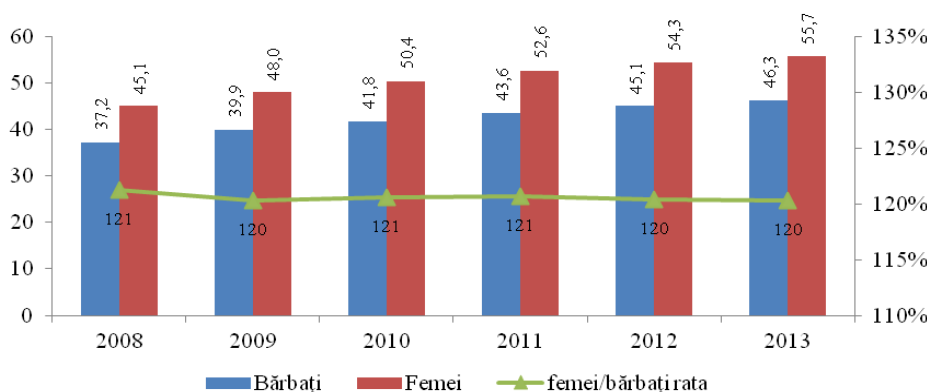
Sursa: DPF.

Ținînd cont că informația DPF conține doar datele privind traversările frontierei acumulate de la Punctele de trecere a Frontierei de Stat controlate de autoritățile oficiale ale Republicii Moldova, volumul complet al emigrării populației din țară de asemeni nu poate fi estimat, deci și în acest caz există atît subestimarea cît și supraestimarea volumului emigrării, datorită faptului că persoanele pot traversa frontiera prin segmentul transnistrean.

Astfel această sursă denotă că în 2009 erau plecate pe o perioadă de 12 luni și peste cu 34,8 mii persoane mai mult comparativ cu 2008, iar în 2013 față de 2012 – cu 28,7 mii persoane mai mult (Tabelul 5).

Analiza datelor din ambele surse, relevă că din totalul cetățenilor moldoveni care locuiesc peste hotare un număr mai mare îl constituie femeile (Figura 8 și Tabelul 6). În perioada anilor 2008–2013 în cazul emigrării autorizate raportul femei/bărbați a evoluat constant, numărul femeilor depășind numărul bărbaților care locuiesc peste hotare cu aproximativ 20 procente.

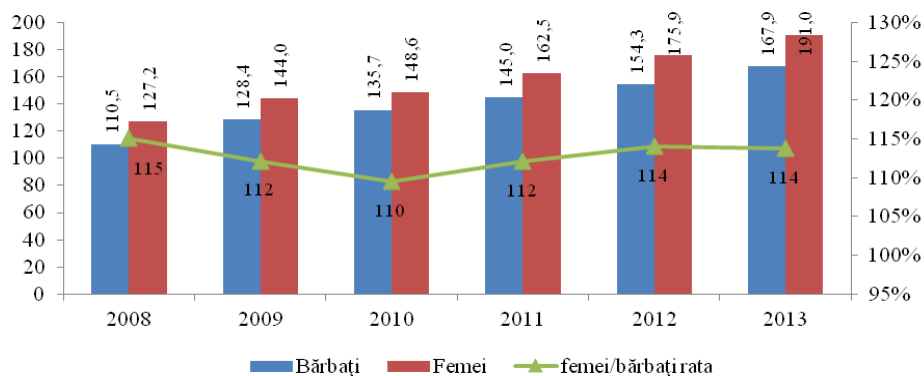
Figura 8. Stocul cetățenilor moldoveni domiciliați peste hotare, conform emigrări autorizate în funcție de sexe, în 2008–2013, (mii persoane)

Sursa: MTIC / ÎS „CRIS „Registru”.

Evoluția plecărilor din Republica Moldova pe o perioadă de peste 12 luni înregistrată la frontieră a avut tendințe similare spre ascendență, însă raportul femeii/bărbați a fost mai mic, în perioada 2008–2013 acest indicator a variat între 10 și 14 procente, cu tendințe spre creștere începînd cu anul 2011 (Figura 9 și Tabelul 7).

Figura 9. Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați la frontieră ca fiind plecați de 12 luni și mai mult, în funcție de sexe, în 2008–2013, (mii persoane)

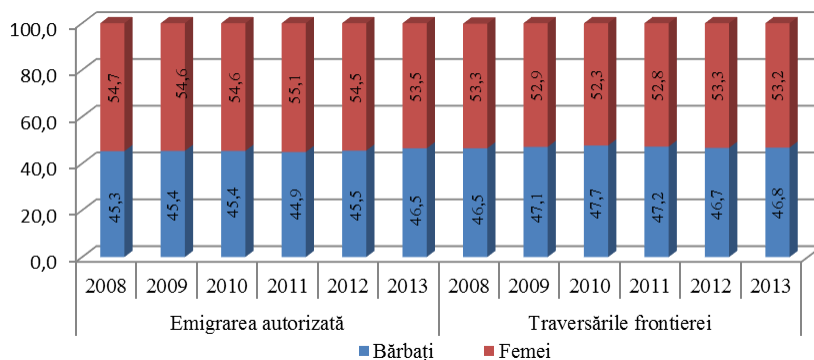

Sursa: DPF.

Conform datelor prezentate de ÎS „CRIS „Registru” (Figura 10), în structura pe sexe a emigrării autorizate, în perioada 2008–2013, femeile au constituit aproximativ 54 procente. În cazul datelor privind traversările frontierei ponderea

femeilor constituia circa 53 procente din totalul cetățenilor moldoveni care locuiau peste hotare de un an și mai mult. De menționat că structura migranților pe sexe a înregistrat tendințe constante pe parcursul perioadei analizate.

Figura 10. Structura pe sexe a cetățenilor moldoveni care locuiau peste hotare, în anii 2008–2013, (%)

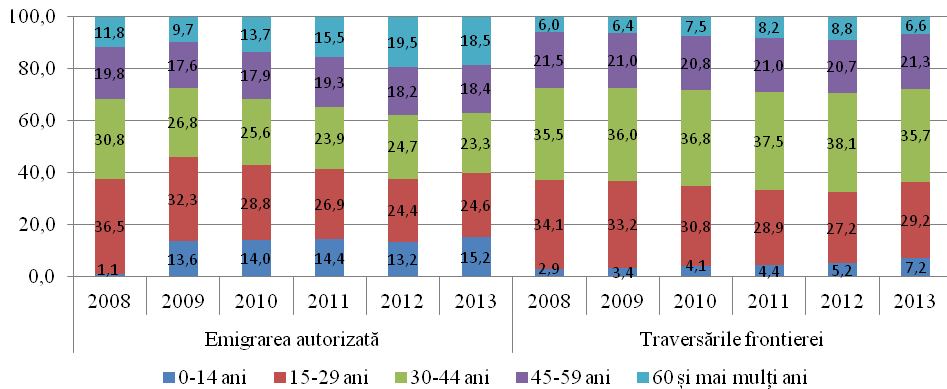

Sursa: IS „CRIS „Registru”, DPF.

Structura pe vârste a emigrării autorizate pune în evidență două grupuri, pentru care se înregistrează cea mai mare pondere din numărul cetățenilor moldoveni care locuiesc în afara țării (Figura 11). În 2013, în totalul cetățenilor moldoveni care locuiesc peste hotare, persoanele în vârstă de 15–29 ani au constituit 24,6 procente, urmate de cei din grupul de vârstă 30–34 ani – 23,3 procente. Aceste grupuri de vârstă însumează circa 48 procente din totalul emigrărilor autorizate.

Analiza distribuției conform vârstei persoanelor plecate pe un termen de 12 luni și mai mult, înregistrate la frontieră la finele anului 2013 denotă că cele mai mari ponderi sînt înregistrate aproximativ pentru aceleași grupuri de vârste, cu cuantumuri mai pronunțate ale grupurilor 30–44 ani. Analizînd aceleași grupuri mari de vîrste de mai sus rezultă că pentru toată perioada cercetată ponderea persoanelor incluse în limitele de vîrste 15–29 ani și 30–44 ani, cumulează anual circa 65 procente din totalul celor plecați de 12 luni și peste. Este important de menționat evoluția grupului de vîrstă 45–59 ani, care este destul de reprezentativ cumulînd 21,3 procente. Datele prezentate confirmă concluzia că pleacă din țară persoane în vîrsta aptă de muncă. Se observă, de asemenea, o tendință ușoară de creștere a ponderii copiilor ce locuiesc peste hotare, care, conform datelor traversării frontierei, a crescut de la 2,9 procente în 2008 pînă la 7,2 procente înregistrate în 2013 (Figura 11).

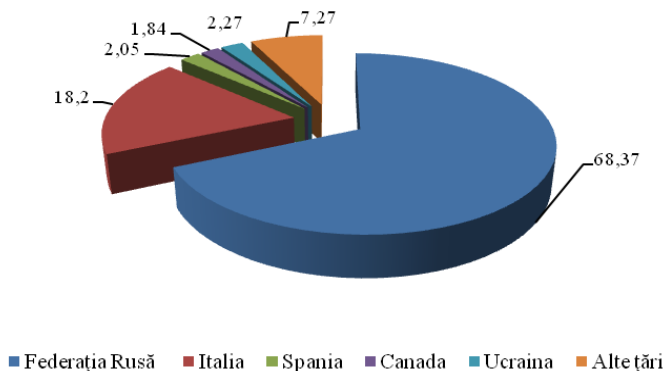
Figura 11. Distribuția cetățenilor moldoveni care locuiesc peste hotare pe grupe de vîrstă, 2008–2013, (%)

Sursa: ÎS „CRIS „Registru”, DPF.

O altă sursă de estimare a volumului emigrării sînt datele MAEIE obținute de la misiunile diplomatice și oficiile consulare ale RM. Conform acestor date numărul estimativ al cetățenilor RM care locuiau peste hotare în 2013, indiferent de perioada aflării acestora în țările gazdă, a fost de circa 819 mii persoane (Tabelul 9). Analiza datelor privind distribuția numărului estimativ al cetățenilor RM care locuiau peste hotare după țările gazdă relatează, că 86 procente din numărul total cumulează Federația Rusă și Italia (Figura 12).

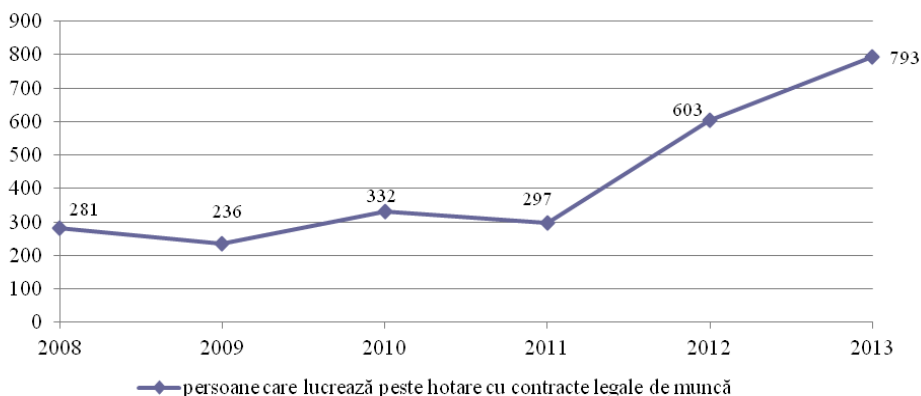
Figura 12. Distribuția numărului estimativ al cetățenilor RM aflați peste hotare după țările gazdă, la sfîrșitul anului 2013, (%)

Sursa: MAEIE / datele misiunilor diplomatice și consulare ale RM din țările gazdă.

Conform datelor prezentate de ANOFM, un număr deosebit de mic lucrează în țările gazdă cu contracte legale de muncă perfectate prin intermediul ANOFM. De menționat că, în anul 2013 acest număr a crescut cu 512 cazuri comparativ cu anul 2008 și cu 190 față de 2012 (Figura 13 și Tabelul 10).

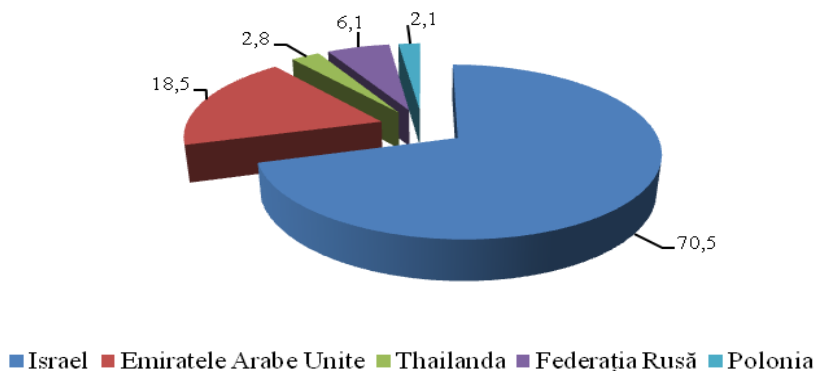
Figura 13. Numărul cetățenilor moldoveni care lucrează peste hotare cu contracte legale de muncă, în anii 2008–2013, (persoane)

Sursa: MMPSF (ANOFM).

Distribuția pe țări a persoanelor care lucrează cu astfel de contracte legale de muncă denotă că cea mai mare pondere este înregistrată în 2013 pentru Israel (70,5%), urmat de Emiratele Arabe Unite (18,5%) și Federația Rusă (6,1%) (Figura 14 și Tabelul 11).

Figura 14. Distribuția numărului cetățenilor moldoveni care lucrează peste hotare cu contracte legale de muncă, după țări, 2013, (%)

Sursa: MMPSF (ANOFM).

Emigrația pentru studii

Numărul de cetățeni moldoveni aflați la studii peste hotare în baza protocoalelor de colaborare internațională la care Ministerul Educației este parte, în perioada analizată, a fost în creștere. În 2013 numărul respectiv comparativ cu anul 2008 a crescut de 2,5 ori și a constituit 5.891 persoane (în 2012 acest număr a constituit 5.356 studenți moldoveni) (Tabelul 12).

Circa 93 procente din totalul cetățenilor moldoveni plecați la studii peste hotare în 2013, studiau în România, 2,4 procente – în Bulgaria, cîte 1,8 procente – în Ucraina și Federația Rusă.

Emigrația involuntară

Emigrația involuntară a înregistrat o descreștere semnificativă către finele anului 2012 în comparație cu 2008. Analiza în acest context este bazată pe informația obținută din bazele de date internaționale. Conform acestor date numărul cetățenilor moldoveni înregistrați ca solicitanți de azil peste hotare a constituit 888 persoane în 2008 și s-a redus treptat pînă la 460 persoane în 2011, și 441 persoane în 2012 (Tabelul 13).

Totodată, se observă că în perioada analizată numărul total de solicitanți de azil din Moldova, care au obținut statut de refugiat peste hotare s-a majorat cu 10,7 procente, la sfîrșitul anului 2012 au fost înregistrați, recunoscuți drept refugiați 6.148 persoane din Republica Moldova, față de 5.555 persoane în 2008.

De menționat că, în același timp, în perioada analizată rata de creștere în raport cu anul precedent atît a numărului de cetățeni moldoveni înregistrați ca solicitanți de azil peste hotare cît și a numărului de cetățeni moldoveni înregistrați, recunoscuți drept refugiați peste hotare este în descreștere (Tabelul 13).

Migrația temporară

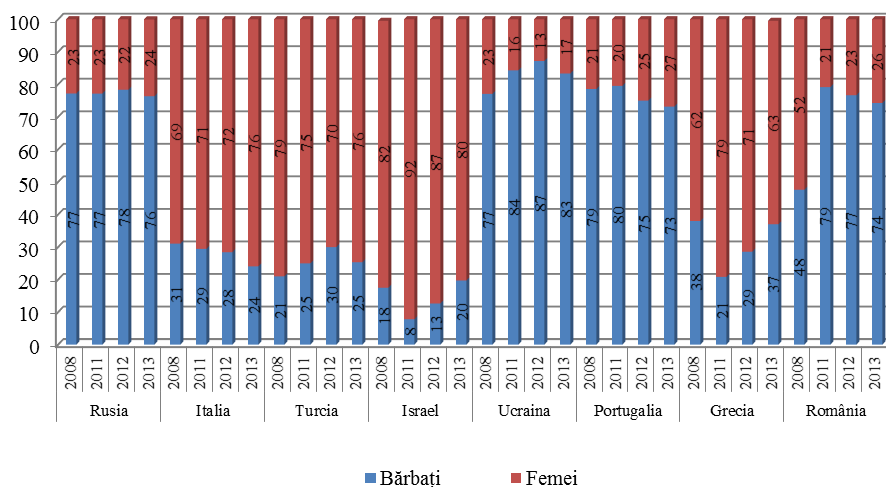
Migrația forței de muncă persistă în Moldova de circa două decenii. Datele cercetării AFM¹⁹ efectuată trimestrial de BNS denotă un număr aproximativ stabil de circa 300 mii persoane care într-un anumit timp s-au aflat la muncă în

¹⁹ AFM este o cercetare continuă realizată în gospodăriile casnice, organizată de BNS începînd cu anul 1998, iar începînd cu anul 2006, se efectuează pe un nou eșantion de gospodării casnice și conform metodologiei ajustate la ultimele recomandări ale BIM, la normele europene și la Codul Muncii din RM. Cercetarea are ca populație țintă toate persoanele din gospodăriile casnice selectate, totodată variabilele privind piața muncii se colectează numai pentru persoanele în vîrstă de 15 ani și peste. Disponibil pe: <http://www.statistica.md/publicatii>.

afara țării în perioada 2008–2013. În baza datelor AFM, BNS estimează migrația la muncă, aceasta incluzînd numărul persoanelor de 15 ani și peste, plecate la muncă sau în căutare de lucru peste hotare la momentul cercetării. Conform datelor AFM, în topul țărilor recipiente a migranților moldoveni la muncă au fost: Rusia, Italia, Turcia, Israel, Ucraina, Portugalia, România și Grecia (Tabelul 14).

În anul 2013, numărul celor care se aflau peste hotare a fost în creștere, înregistrînd 332,5 mii persoane din care 216,9 mii bărbați și 115,6 mii femei, comparativ cu 328,3 mii persoane, respectiv 218,6 mii bărbați și 109,7 mii femei în 2012. Distribuția pe sexe denotă discrepanțe semnificative privind țările de destinație, bărbații preponderent pleacă în Rusia, Ucraina, Portugalia și România, femeile – în Italia, Turcia, Grecia și Israel (Figura 15).

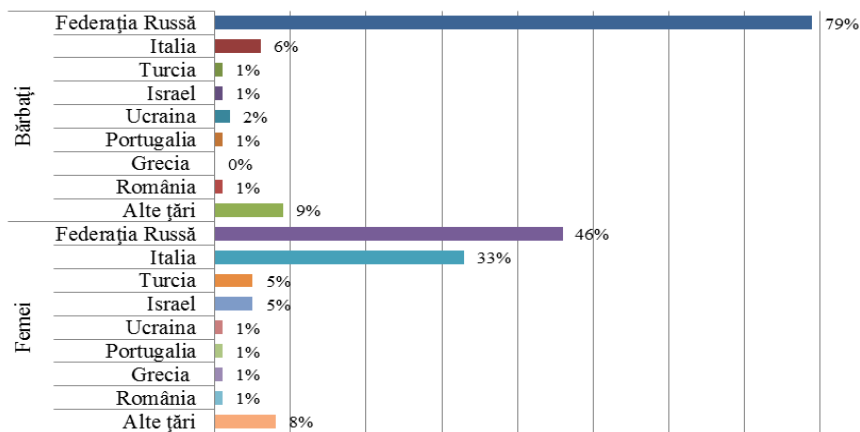
Figura 15. Distribuția cetățenilor Moldoveni în vîrstă de 15 ani și mai mult care lucrează sau sînt în căutarea unui loc de muncă peste hotare, conform țărilor de destinație, după sexe, în anii 2008, 2011, 2012 și 2013, (%)

Sursa: BNS (AFM).

Proporția bărbaților care au plecat în Rusia în 2013 a constituit 79 procente, în Italia – 6 procente, Ucraina – 2 procente. Din numărul total de femei care migrează la muncă în Rusia au plecat 46 procente, în Italia – 33 procente, în Israel și Turcia cîte 5 procente. Alte țări au găzduit cîte un procent și mai puțin din migranții la muncă de ambele sexe (Figura 16).

Figura 16. Distribuția cetățenilor Moldoveni în vîrstă de 15 ani și mai mult care lucrează sau sînt în căutarea unui loc de muncă peste hotare, pe sexe în funcție de țările de destinație, 2013, (%)

Sursa: BNS (AFM).

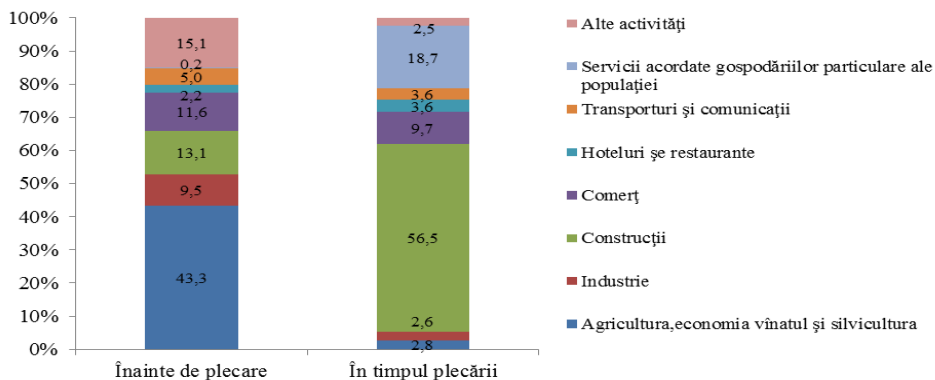
De menționat, că structura pe sexe reflectă tendințele continue de masculinizare a migrației forței de muncă, în 2013 distribuția fiind de 65 procente bărbați versus 35 procente femei, față de circa 63 procente versus 37 procente, respectiv, înregistrate în 2009 și 2010 (Tabelul 14).

Din mediul rural provin 72 procente dintre persoanele aflate peste hotare în 2013, ceea ce denotă o creștere a acestora în comparație cu anii precedenți, în 2008 această pondere a constituit 69 procente (Tabelul 15). Studiile în domeniul migrației forței de muncă²⁰ confirmă că preponderent pleacă peste hotare persoanele care au muncit în țară, înainte de migrație, în domeniul agriculturii, domeniu reprezentat în marea majoritate în mediul rural. Astfel, repartizarea migranților în funcție de activitatea economică a locului de muncă înainte de plecare relevă faptul, că 43,3 procente au lucrat în agricultură, economia vînatului și silvicultură, 13,1 procente – în construcții, 11,6 procente – în comerț. De menționat că peste hotare mai bine de jumătate din totalul migranților (56,5%) au activat/activează în domeniul construcțiilor. De asemenea în rîndul celor mai răspîndite domenii de activitate peste hotare se situează serviciile acordate gospodăriilor particulare/private ale populației care reprezintă 18,7 procente și comerțul – 9,7 procente (Figura 17).

²⁰ Migrația forței de muncă (MFM), modul ad-hoc, realizat în tr IV 2012 AFM BNS, Disponibil pe: <http://www.statistica.md/publicații>.

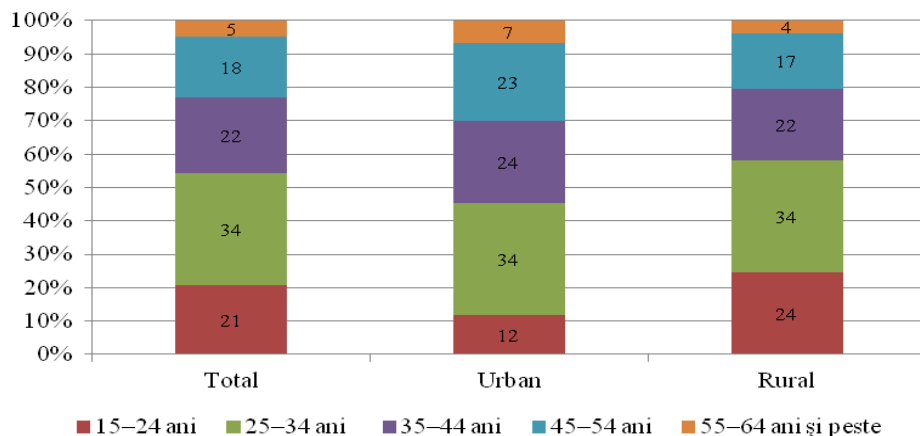
Figura 17. Repartizarea migranților moldoveni după activitatea economică a locului de muncă înainte de plecare și în timpul aflării peste hotare, (%)

Sursa: BNS, AFM/MFM, 2012.

Structura migranților pe grupuri de vîrstă, în anul 2013 în proporție de 77 procente a fost alcătuită din persoane în vîrstă de 15–44 ani, dintre acestea circa 34 procente reprezentînd persoanele de 25–34 ani, fiind urmate de cele în vîrstă de 35–44 ani și 15–24 ani care constituiau cîte 22 procente. În structura migranților cei cu vîrstă de 45–54 ani reprezintă o pondere de 18,0 procente, iar cei de 55 ani și peste 5,0 procente. Se observă că din mediul rural pleacă mai mult persoanele tinere, grupul de vîrstă 15–34 de ani constituie 58 procente în comparație cu 46 procente care reprezintă grupul respectiv a celor din mediul urban (Figura 18 și Tabelul 15).

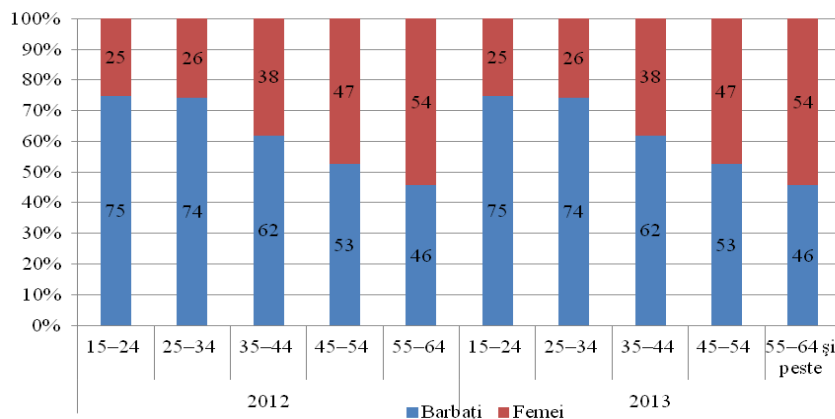
Figura 18. Distribuția persoanelor în vîrstă de 15 ani și mai mult care lucrează sau sînt în căutarea unui loc de muncă peste hotare, pe medii de reședință și grupuri de vîrstă în 2013, (%)

Sursa: BNS (AFM).

Disparitățile semnificative pe sexe în cadrul grupurilor de vîrstă ale migranților se păstrează. Astfel, cu cît grupul este mai tînăr, cu atît ponderea bărbaților este mai mare, iar pe măsura înaintării în vîrstă acest decalaj se reduce. Astfel, în 2013, în cadrul grupului de vîrstă de 15-24 ani bărbații au constituit circa 73%, atunci în cadrul celor de 45-54 ani aceștia au reprezentat doar 51 procente, diferența constituind 22 puncte procentuale (Figura 19 și Tabelul 16).

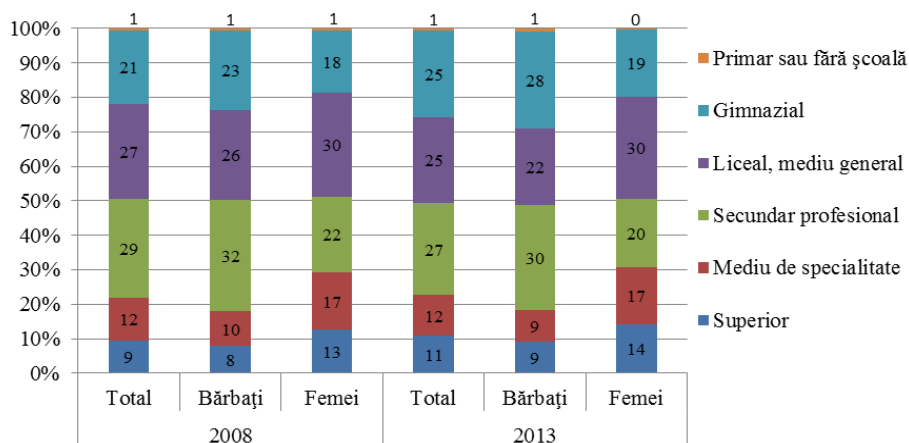
Figura 19. Decalajul de gen în structura migranților temporari pe grupuri de vîrste în 2012 și 2013, (%)

Sursa: BNS (AFM).

Datele statistice arată că un rol semnificativ asupra formării fluxului migrațional îl are nivelul de instruire, care influențează asupra capacității de integrare pe piața muncii peste hotare. În anul 2013, în totalul migranților 50 procente au fost cei cu nivel de instruire mediu (liceal, gimnazial), aceștia fiind urmați de cei cu un nivel mediu de specialitate și secundar profesional – 39 procente. Persoanele cu studii superioare au constituit 11 procente în totalul migranților. Este important de menționat faptul, că procentul persoanelor cu studii superioare este în creștere atât pentru bărbați cît și pentru femei (Figura 20 și Tabelul 17).

Figura 20. Distribuția cetățenilor moldoveni în vîrstă de 15 ani și peste care lucrează, sau sînt în căutarea unui loc de muncă peste hotare, după nivelul de instruire și sexe, 2008 și 2013, (%).

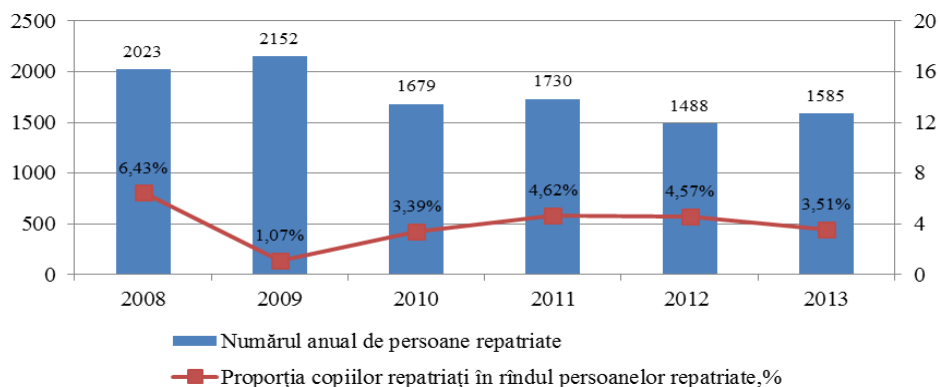
Sursa: BNS (AFM).

Repatrierea²¹

În perioada 2008–2009 numărul anual al persoanelor repatriate a fost în creștere. Astfel, rata de creștere în acești ani a fost cuprinsă între 14 și 6 procente în raport cu anul precedent (Tabelul 19). Începînd cu anul 2010 pînă în 2012, numărul persoane repatriate a fost în scădere, urmat de o creștere în 2013 de 1.585 persoane repatriate, înregistrînd o rata de creștere pozitivă de 6,5 procente față de anul 2012. Printre repatriați a fost înregistrat și un anumit număr de copii, proporția acestora în numărul total de persoane repatriate în 2013 a constituit 3,5 procente (Figura 21).

²¹ Conform Legii Nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în RM, repatrierea este definită ca „reîntoarcere benevolă în patrie a persoanelor care s-au născut în Republica Moldova și a urmașilor acestora, în condițiile legii”.

Figura 21. Informații anuale despre persoanele repatriate, în 2008–2013

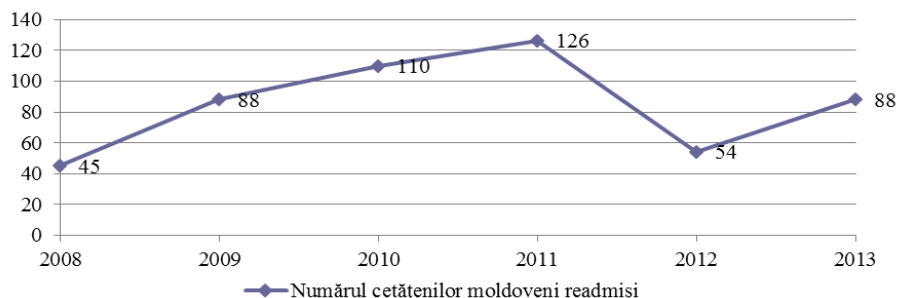
Sursa: MAI/BMA și MTIC / ÎS „CRIS „Registru”.

Readmisia

Un element important al managementului migrațional îl constituie un sistem eficient de readmisie. Readmisia cetățenilor Republicii Moldova din statele UE este realizată în conformitate cu prevederile Acordului moldo-comunitar privind readmisia persoanelor aflate în situație de ședere ilegală, precum și a altor acorduri de readmisie cu țările de destinație ale migranților moldoveni, care au contribuit la eficientizarea activităților în domeniu²². În perioada analizată numărul persoanelor readmise a fost în continuă creștere, înregistrând pînă în 2011 o creștere de circa 3 ori față de anul 2008. În 2013 acest număr a fost de 88 persoane. (Tabelul 18 și Figura 22), fapt ce denotă fie legalizarea cetățenilor moldoveni, fie respectarea regimul de ședere al țării în care se află aceștia.

²² În anul 2008 a intrat în vigoare Acordul între Republica Moldova și Comunitatea Europeană privind readmisia persoanelor aflate în situație de ședere ilegală și Acordul între Republica Moldova și Comunitatea Europeană privind facilitarea eliberării vizelor. Din 2010 au intrat în vigoare prevederile Acordului de Readmisie cu Comunitatea Europeană privind readmisia cetățenilor din țările terțe.

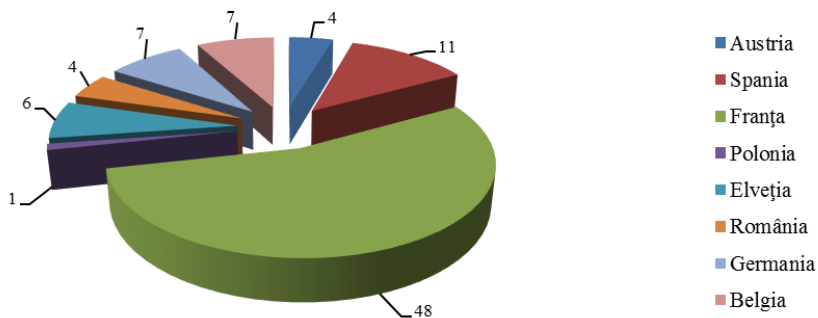
Figura 22. Numărul anual de cetățeni moldoveni readmiși în 2008–2013, (persoane)

Sursa: MAI/BMA.

Distribuția cetățenilor moldoveni readmiși după țări indică, că 48 persoane au revenit din Franța, 11 din Spania, câte 7 din Belgia și Germania și alte țări UE (Figura 23)

Figura 23. Distribuția numărului persoanelor readmise după țări în 2013, (procente)

Sursa: MAI/BMA.

Prevenirea și combaterea Traficului de Ființe Umane

Prevenirea și combaterea Traficului de Ființe Umane (TFU) a fost declarată drept o prioritate națională în aceste condiții fiind ratificate o serie acte internaționale și adoptate un set de acte legislativ-normative și strategice menite să redreseze situația în acest domeniu²³.

²³ Hotărârea Parlamentului Nr. 257 din 05.12.2008 privind aprobarea Strategiei Sistemului național de referire pentru protecția și asistența victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane și a planului de acțiuni privind implementarea Strategiei Sistemului național de referire pentru protecția și asistența victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane pe anii 2009–2011.

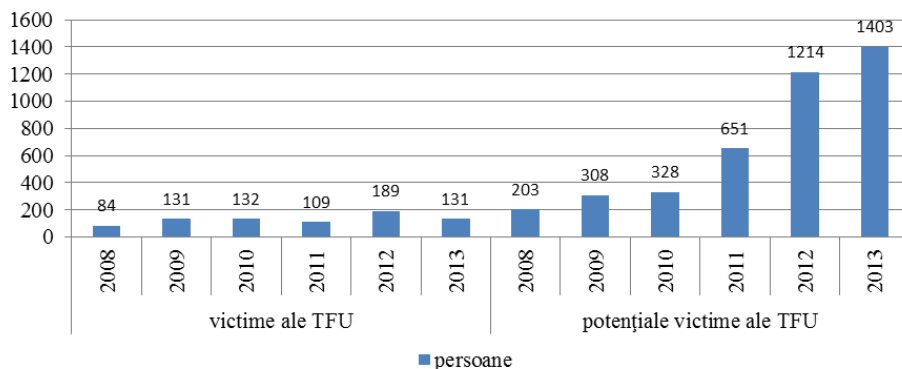
Pe lângă măsurile de constrângere a fenomenului dat, a fost identificată necesitatea măsurilor de suport al victimelor bazate pe o abordare multidisciplinară intersectorială.

În anul 2006, în Republica Moldova, cu suportul OIM, a donatorilor externi și societății civile, a fost lansat Sistemul Național de Referire (SNR) scopul căruia este asigurarea unui cadru complex de protecție și asistență a victimelor TFU și grupurilor cu risc sporit. În prezent acesta reprezintă cadrul principal de cooperare și coordonare a eforturilor actorilor activi în domeniul combaterii TFU, iar activitățile în cadrul SNR se realizează prin intermediul Echipelor Multidisciplinare (EMD) care au atins o acoperire națională.

Datele statistice arată că, pe parcursul anului 2013, prin intermediul EMD din cadrul SNR, au fost identificate 131 de victime ale TFU, comparativ cu anul 2008 numărul acestora a sporit de 1,6 ori, fapt ce poate fi explicat prin eficientizarea identificării acestora (Tabelul 19). Componenta victimelor identificate este în proporție de 90 procente reprezentată de adulți (76,3% femei și 23,7% bărbați), copiii constituie 9,9 procente (46,2% fete și 53,8% băieți).

Totodată pe parcursul anului 2013, prin intermediul SNR, au fost identificate și asistate 1.403 de potențiale victime ale TFU, față de 1.214 în 2012, majorându-se cu 15,6 procente, și de circa 7 ori comparativ cu 2008 (Figura 24). Se presupune că totuși numărul acestora ar putea fi cu mult mai mare pentru că include un grup extins de persoane care sînt considerate ca fiind în risc sporit de a deveni victimă a TFU.

Figura 24. Numărul de cetățeni moldoveni victime ale TFU și de potențiale victime ale TFU asistate în cadrul SNR pentru 2008–2013, (persoane)

Sursa: MMPSF.

Analizele în domeniu relatează despre faptul că, în pofida măsurilor aplicate, Republica Moldova continuă a fi caracterizată ca fiind o țară de origine a traficului de ființe umane, fiind într-o măsură mai mică și o țară de tranzit ale victimelor traficului de ființe umane din țările ex-sovietice către statele europene.

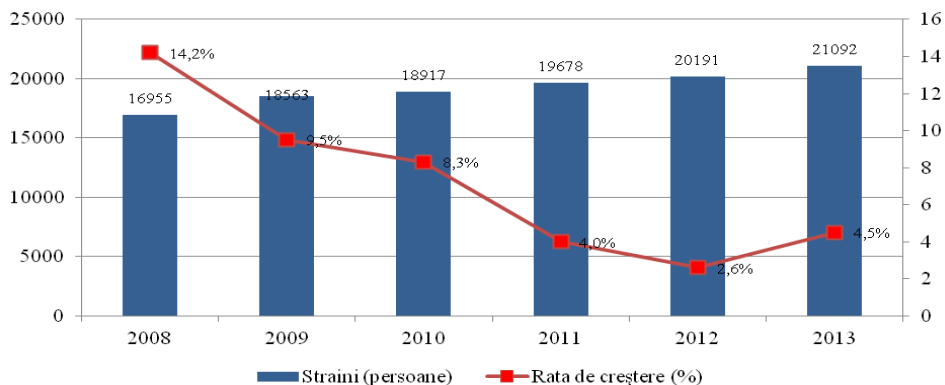
A.2.2. Populația rezidentă de proveniență străină

Acest subcapitol analizează procesele migraționale ale populației de proveniență străină în Republica Moldova în baza datelor MTIC (ÎS „CRIS „Registru”) și MAI/BMA care reprezintă sursele principale la acest subiect. În calitate de surse de date complementare sînt utilizate datele administrative ale MMPSF și MAEIE, rezultatele rapoartelor analitice conexe domeniului analizat, cadrul normativ și strategic guvernamental, precum și datele statistice ale organismelor internaționale precum ICNUR și OIM.

Stocul populației de proveniență străină

Către finele anului 2013 numărul total al străinilor (inclusiv apatrizi) care se aflau în Republica Moldova a constituit 21 092 persoane, reprezentînd 0,5 procente în totalul populației. Rata de creștere a străinilor în raport cu anul 2012 a constituit 4,5 procente, iar față de anul 2008 creșterea este de 24,4 procente (Figura 25).

Figura 25. Numărul străinilor care locuiesc în Moldova și rata de creștere a acestora, 2008–2013

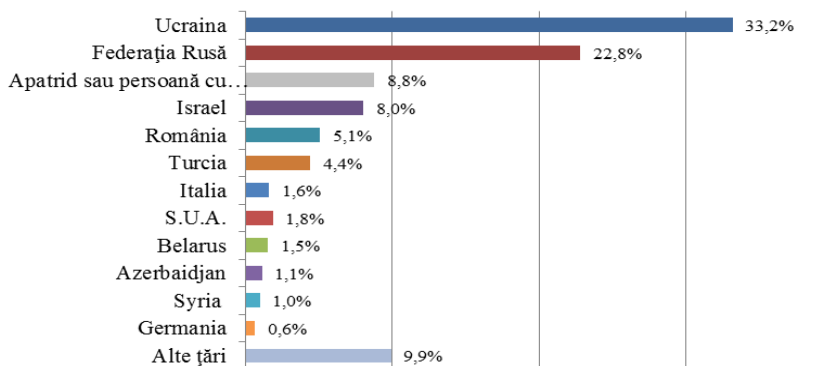
Sursa: MTIC / ÎS „CRIS „Registru”.

Se păstrează aceleași tendințe ale străinilor spre concentrare în mediul urban, ponderea celor stabiliți cu traiul în orașe fiind de circa 77 procente în

toată perioada supusă studiului (Tabelul 20). Analiza structurii străinilor după țările de cetățenie anterioară ale acestora reflectă că în 2013, ponderea cea mai semnificativă, de 56 procente cumulativ, o dețineau originarii din Ucraina și Federația Rusă (33,2% și 22,8%, respectiv), fiind urmați de cei din Israel (8,0%), România (5,1%) și Turcia (4,4%), celelalte țări fiind reprezentate cu mai puțin de 2 procente fiecare (Figura 26 și Tabelul 22).

Figura 26. Distribuția străinilor care locuiesc în Moldova în funcție de țările de cetățenie a acestora în 2013, (%)

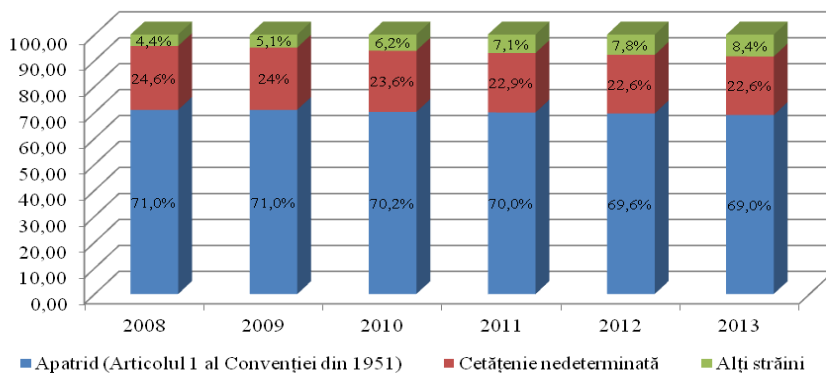
Sursa: MTIC / ÎS „CRIS „Registru”.

Se menține o pondere destul de impunătoare în structura străinilor a apatrizilor și persoanelor cu cetățenie nedeterminată – 8,8 procente.

Cetățenii naturalizați. Naturalizarea în Republica Moldova este realizată în conformitate cu prevederile Legii cu privire la cetățenie²⁴ care stipulează clar condițiile aplicării acesteia. Numărul total al străinilor naturalizați către finele anului 2013 a constituit 681 persoane (Tabelul 23). De menționat, că în totalul celor naturalizați, apatrizii dețin o pondere de 69,0 procente, fiind urmați de străinii cu cetățenie nedeterminată 22,6 procente și ceilalți străini (cei care anterior au deținut o altă cetățenie) 8,4 procente (Figura 27). Pe parcursul anului 2013 au fost naturalizate 9 persoane (Tabelul 20).

²⁴ Art. 17 din Legea Nr. 1024 din 03 iunie 2000 a cetățeniei Republicii Moldova.

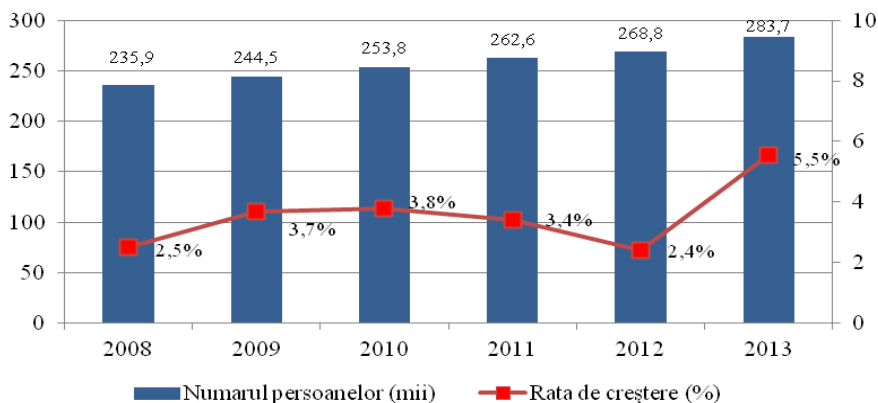
Figura 27. Proportia străinilor naturalizați după categorii, 2008–2013, (%)

Sursa: MTIC / ÎS „CRIS „Registru”.

Ne-nativii. Pe parcursul anilor 2008–2013 numărul persoanelor născute în străinătate (indiferent de cetățenie) care se aflau în Republica Moldova s-a mărit. Către finele anului 2013, ne-nativii în Republica Moldova au constituit 283 674 persoane sau 7,3 procente în totalul populației (Tabelul 24). Rata de creștere a persoanelor ne-native comparativ cu anul 2012 a constituit 5,5 procente (Figura 28). Structura ne-nativilor conform țărilor de naștere reflectă că 74,4 procente dintre aceștia au fost născuți în Ucraina (37,3%) și Federația Rusă (37,1%). Ponderea ne-nativilor născuți în alte țări variază de la 5,3 procente pînă la 0,7 procente, (5,3% – Italia, 4,6% – Kazahstan, 1,7% – Belarus, 1,8% – România, și 1,1% – Turcia).

Figura 28. Numărul persoanelor din Moldova, născute în străinătate și rata de creștere a acestora în 2008–2013

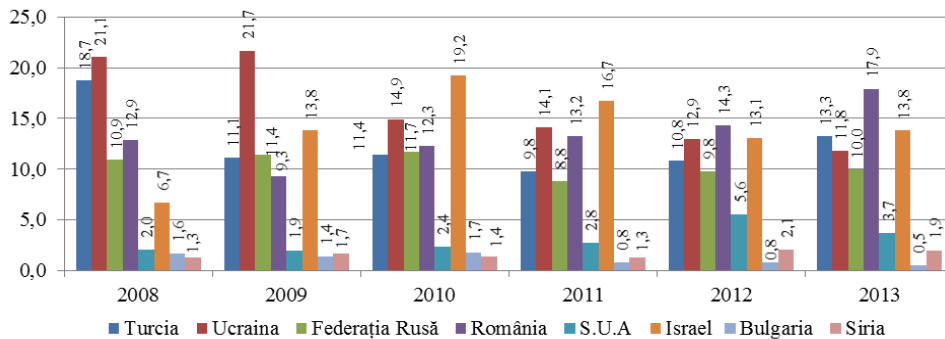
Sursa: MTIC / ÎS „CRIS „Registru”.

Imigrarea străinilor

Numărul anual de străini care imigrează în RM în perioada analizată înregistrează tendințe spre creștere, respectiv de la 2.744 persoane în 2008 la 3.357 persoane în 2013. Astfel, rata de creștere a imigranților străini în 2013 în raport cu 2008 a constituit 22,3 procente, iar față de 2012 cu 7,7 procente. Imigrează în Moldova preponderent bărbați (decalajul de gen constituie 43,4%), persoane cu studii medii de specialitate/studii superioare/grade științifice (67,3%) (Tabelul 25). Se observă, de asemenea, majorarea numărului celor cu studii superioare de la 903 persoane în 2008 la 1.231 persoane în 2013. (Tabelul 26).

Distribuția imigranților după țara de cetățenie relevă că în 2013 cei mai mulți au sosit din România (17,9%), Israel (13,8%), Turcia (13,3%) și Ucraina (11,0%) tendințe fiind observate în ultimii ani (Figura 29 și Tabelul 27).

Figura 29. Distribuția imigranților după țara de cetățenie în 2008–2013, (%)

Sursa: MAI/BMA.

În 2013 din numărul total de imigranți 31,8 procente au sosit la muncă, 21,1 procente la studii și 32,0 procente în scopul reintegrării familiei (Tabelul 28).

Șederea străinilor în Republica Moldova

Numărul străinilor care solicită acordarea dreptului de ședere în Republica Moldova este în continuă creștere. Actualmente, în funcție de scopul intrării, străinii pot obține dreptul de ședere provizorie cu perfectarea ulterioară a permisului de ședere provizorie (în scop de muncă, la studii, pentru reîntregirea familiei, în scopul activităților umanitare și religioase, la tratament, alte scopuri în condițiile legislației naționale) sau dreptul de ședere permanentă cu perfectarea permisului de ședere permanentă.

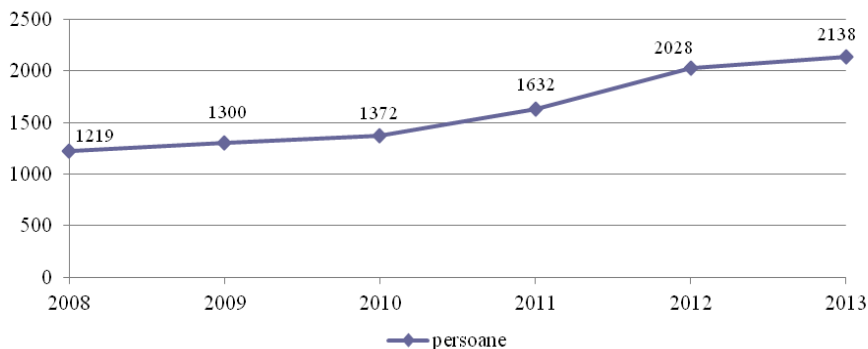
La finele anului 2013 numărul străinilor din Republica Moldova care dețineau permise de ședere permanentă a constituit 11 775 persoane, rata de creștere față de anul 2008 constituind 10,6 procente. În ultimii 2 ani se observă reducerea ponderii străinilor în vârstă aptă de muncă (15–64 ani) care dețin permise de ședere permanentă, în 2013 ponderea acestora s-a redus cu 20,9 p.p. Proporția străinilor care locuiesc în țară de cel puțin 5 ani, a constituit 16,3 procente fiind în descreștere cu 3,5 p.p. față de 2012 (Tabelul 29).

Datele statistice arată că anual peste 2 mii de străini obțin pentru prima dată permis de ședere provizorie. Către finele anului 2013 numărul total al deținătorilor de astfel de permise valabile a constituit peste 7 mii de persoane. În totalul străinilor care au obținut permise de ședere provizorie, circa 39 procente sînt cei care și-au reîntregit familia, 33 procente la muncă și afaceri

iar 16,3 procente au venit la studii sau instruire. În 2013 permis de trafic mic de frontieră au obținut 16 străini, cu 6 persoane mai mult decât în 2012 (Tabelul 29).

Străinii în sistemul educațional al Republicii Moldova. În perioada analizată se observă creșterea semnificativă a cetățenilor străini sosiți la studii în RM, numărul lor a crescut de 1,8 ori în 2013 față de 2008 (Figura 30).

Figura 30. Numărul cetățenilor străini ce își fac studiile în Republica Moldova, (persoane)

Sursa: BNS.

Conform datelor prezentate în figura de mai sus în anul 2013 la studii se aflau 2.138 persoane. Distribuția după țara de origine relevă că majoritatea celor sosiți în acest scop erau din Israel – 1.551 persoane, urmați de cei din Ucraina care constituiau 164 persoane, România – 108 persoane, Federația Rusă – 82 persoane (Tabelul 30).

Protecția internațională

Protecția internațională a străinilor în Republica Moldova este realizată în limitele prevederilor normelor internaționale în domeniu²⁵, precum și a legislației naționale care derivă de la acestea. Datele statistice arată că numărul solicitărilor de azil în Republica Moldova pe parcursul anilor 2008–2013 a variat continuu. Pe parcursul anului 2013 au fost înregistrate 163 de cereri (la prima solicitare), numărul acestora majorându-se de 2,9 ori față de anul 2008. De menționat, că numărul solicitanților de azil cu cereri pe rol la sfârșitul anului 2013 a fost de 87 persoane, iar rata de creștere a solicitanților de azil cu cereri pe rol în raport cu anul precedent a constituit 110 procente (Tabelul 31).

²⁵ Legea Nr. 677 din 23 noiembrie 2001, pentru aderarea Republicii Moldova la Convenția privind statutul refugiaților, precum și la Protocolul privind statutul refugiaților.

În structura solicitanților de azil după țările de origine predomină cetățenii Siriei, în anul 2013 aceștia au constituit 52,2 procente din total, fiind urmați de Afganistan (8,6%), Uzbekistan (4,9%), Kîrgîzstan (6,1%), Irak (3,0%), Federația Rusă (2,5%), Pakistan (2,5%), Cuba (1,8%), Nigeria (1,8%) și Tadjikistan (1,8%) (Tabelul 32).

În perioada analizată sînt observate disparități semnificative bazate pe gen în rîndul solicitanților de azil, majoritatea adresărilor parvenind din partea bărbaților, femeile deținînd în anul 2013 o pondere de 28,2 procente (în 2008 – 23,9%).

Pe parcursul anului 2013 de protecție umanitară au beneficiat 83 de străini, numărul celor cărora le-a fost respinsă cererea pentru protecție umanitară a constituit 36 de persoane. La finele anului 2013 în Moldova trăiau 78 de persoane cu statut de refugiat, rata de creștere a acestora constituind 108,3 procente față de 2012 (Tabelul 31).

Apatrizii. Conform datelor statistice în 2013 în Republica Moldova cu statut de apatrid au fost documentate 1.526 persoane, cu 346 persoane mai mult decît în 2008 (Tabelul 24). Totodată se observă tendințe spre diminuare a proporției apatrizilor în rîndul străinilor față de anii precedenți, în 2013 au constituit 9,2 procente în comparație cu 11,8 procente în 2008 (Tabelul 20).

De menționat că analiza cadrului juridic național al RM a reflectat un nivel înalt de concordanță al acestuia cu standardele internaționale, precum și prezența unui sistem informațional adecvat capabil să identifice, prevină și să reducă cazurile de apatridie²⁶.

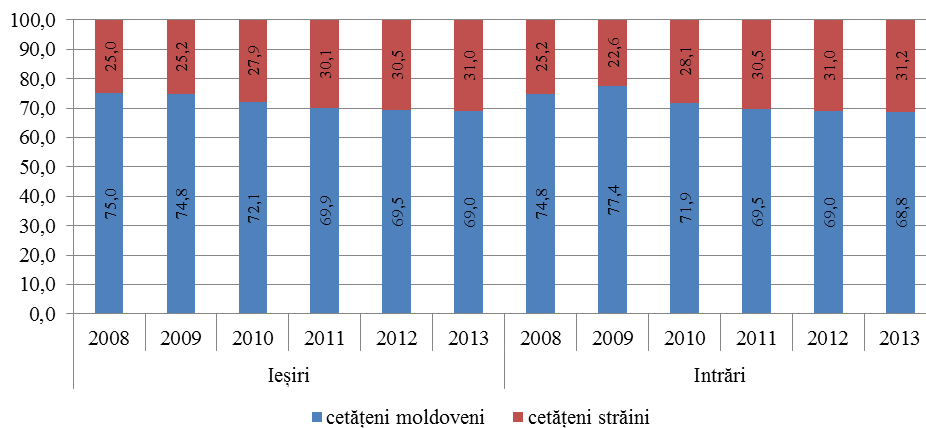
Mobilitatea generală transfrontalieră

Mobilitatea transfrontalieră este în creștere continuă în perioada analizată. Pe parcursul anului 2013, la frontiera de stat a Republicii Moldova au fost înregistrate în total circa 7.578 mii intrări (5.215 mii cetățeni moldoveni și 2.363 străini), diferența față de numărul plecărilor fiind de –1,8 procente (Tabelul 33).

²⁶ În decembrie 2011 Republica Moldova a ratificat cele două Convenții ONU din 1954 și 1961 privind statutul apatrizilor și privind reducerea cazurilor de apatridie, Legea Nr. 275 din 27 decembrie 2011. Disponibil pe: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=342052>; Legea Nr. 252 din 08 decembrie 2011. Disponibil pe: <http://lex.justice.md/index.php?action=vie&view=doc&lang=1&id=341953>.

Cetățenilor moldoveni le revine o pondere de 68,8 din total intrări și procente, plecările acestora prevalând asupra intrărilor. Ponderea ieșirilor cetățenilor moldoveni în 2013 a fost în scădere cu 6 p.p față de 2008 (Figura 31)

Figura 31. Mobilitatea transfrontalieră, 2008–2013, (%)

Sursa: DPF.

Datele statistice ale MAEIE privind intrările străinilor în bază de viză arată că, pe parcursul anului 2013, misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova aflate peste hotare au oferit 15 272 de vize, rata de creștere constituind 1.7 procente față de anul 2012. Numărul scăzut al vizelor față de 2012 a fost condiționat de abolirea vizelor pentru unele state pe parcursul anului 2013. (Tabelul 34)²⁷.

Aplicarea legislației în domeniul migrației și reîntoarcerii migrantilor

Pe parcursul anului 2013 au fost identificați 2.917 de imigranți aflați ilegal pe teritoriul Republicii Moldova, numărul acestora s-a dublat față de anul 2012, iar față de anul 2008 – s-a micșorat cu 10 procente. În cazul a 32 de străini a fost dispusă măsura expulzării din țară, în cazul a 81 de străini a fost aplicată măsura luării în custodie publică, celelalte cazuri fiind incluse în așteptarea unor decizii definitive a instanțelor judecătorești competente, 8 cetățeni străini au fost declarați indezirabili pe teritoriul Republicii Moldova (Tabelul 35).

²⁷ Regimul de vize este aplicat pentru cetățenii a 131 de state (acestea fiind preponderent din Asia, Africa, Orientul Mijlociu și Orientul Îndepărtat, America Latină și țările din America de Sud). Cetățenii UE, SUA, Canada, Japonia, Norvegia, Elveția, Israel, și ai țărilor CSI, excepție Turcmestanul, intră pe teritoriul RM fără vize cu o durată de ședere de 90 de zile, calculate de la data primei intrări <http://www.mfa.gov.md/entry-visas-moldova/>.

PARTEA B: IMPACTUL MIGRAȚIEI

Amplierea fenomenului migrației forței de muncă în Republica Moldova, înregistrat în ultimii ani are un impact dublu asupra populației republicii: pe de o parte efectele pozitive socio-economice determinate în majoritate de remitențe, iar pe de altă parte cele de ordin socio-demografic care au dus la deteriorarea capitalului uman.

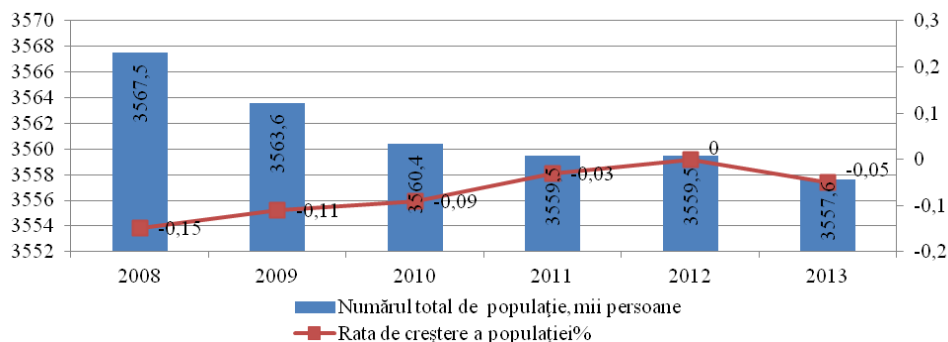
B.I. Migrația și evoluția demografică

Migrația internațională continuă să constituie un factor important în contextul dezvoltării demografice a țării, având atât un impact direct, imediat, cât și unul indirect, în timp. Astfel prevalența emigrației asupra imigrației are un impact imediat asupra numărului populației, și influențează la descreșterea continuă a acesteia, iar plecarea la muncă peste hotare a femeilor în vârstă fertilă conduce la deteriorarea indicatorilor demografici principali în timp, ca rezultat al reducerii natalității.

Evoluția numărului populației. Declinul demografic înregistrat în republică în ultimele decenii este observat și în perioada analizată, în 2008–2013, numărul populației stabile s-a micșorat cu peste 10 mii persoane.

Totodată în ultimii doi ani se observă tendințe spre stabilizare, confirmate de un șir de indicatori din domeniu (Tabelul 36). Astfel, rata de creștere a populației în 2013 față de 2012 a fost destul de mică de 0,05 procente, sporul natural negativ de asemeni a înregistrat valori minime de $-0,06$ în 2013 și $-0,03$ la 1000 locuitori în 2012 comparativ cu $-0,82$ în 2008 (Figura 32).

Figura 32. Tendințe demografice în Moldova, 2008–2013

Sursa: BNS.

Emigrarea versus imigrarea. De asemenea, datele confirmă, că în Moldova emigrarea continuă să prevaleze imigrarea, totuși evoluția fenomenului demonstrează tendințe spre stabilizare

Totodată migrația la muncă sau în căutarea unui loc de muncă peste hotare continuă să influențeze negativ alți indicatori socio-demografici. Se observă că în perioada analizată a continuat să scadă numărul căsătoriilor înregistrate de la 26,7 mii în 2008 pînă la 24,4 mii în 2013, constituind 6,9 căsătorii la 1.000 locuitori. Emigrarea unuia din soți conduce la destrămarea definitivă a relațiilor casnice, drept rezultat fiind numărul mare a căsătoriilor desfăcute. În 2013 numărul divorțurilor a fost de 10,8 mii în creștere cu 138 cazuri față de 2012, rata divorțialității constituind 3,0 divorțuri la 1.000 locuitori (Tabelul 36).

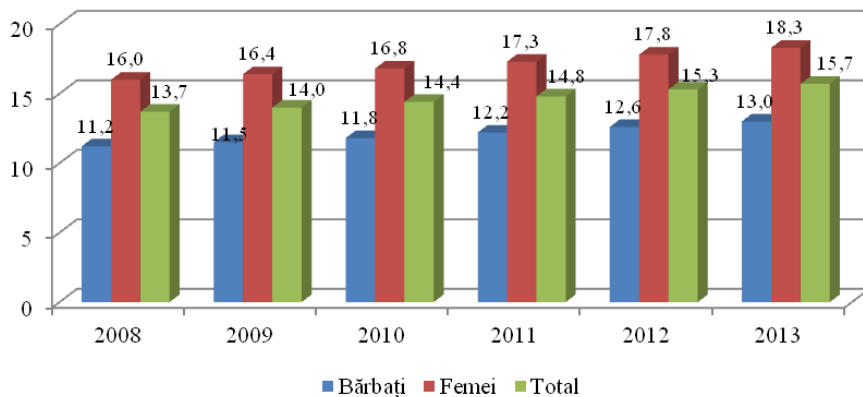
Componența demografică. Paralel se observă înrăutățirea altor indicatori demografici. S-a redus proporția persoanelor în vîrstă sub 15 ani de la 17,08 procente în 2008 la 16,00 procente în 2013, totodată a crescut raportul de vîrstă înaintată de la 18,61% procente în 2008 la 21,50 procente în 2013, de asemenea și raportul de dependență demografică (definiția națională) rămîne a fi destul de înalt în 2013, constituind peste 51,44 procente²⁸ (Tabelul 37).

Migrația amplifică procesul de îmbătrînire a populației țării, deoarece în migrație participă preponderent persoanele tinere, în vîrstă aptă de muncă. De menționat că în anul 2013 coeficientul îmbătrînirii a atins valoarea de 15,7 apropiindu-se de valoarea critica de 16, ceea ce constată o stare deosebit

²⁸ Raportul de dependență demografică (definiția internațională) a constituit 35,21% în 2013, reducîndu-se cu peste 2,4 puncte procentuale față de anul 2008 (Tabelul 37).

de avansată a fenomenului, pentru femei acest coeficient este și mai înalt, constituind 18,3 procente în 2013 (Figura 33).

Figura 33. Coeficientul îmbătrînirii populației, 2008–2013

Sursa: BNS.

Mediul urban versus rural. Fenomenul migrației, mai pronunțat în mediul rural față de urban, influențează semnificativ situația demografică la sate. Indicatorii demografici, dezagregați pe medii de reședință, confirmă deteriorarea capitalului uman din mediul rural. Astfel în 2013, se observă că raportul de dependență în mediul rural depășește cu circa 9 p.p indicatorul respectiv pentru mediul urban, proporția persoanelor în vîrstă de 65 de ani și peste depășește cu 1,2 p.p la sate versus orașe, raportul de vîrstă înaintată – cu 4,03 puncte procentuale. Totodată, se observă tendințe spre creștere a ratei de urbanizare paralel cu reducerea proporției persoanelor în vîrstă sub 15 ani, ceea ce denota existența migrației interne existente de la sate la orașe, paralel cu migrația internațională (Tabelul 39). Conform studiului Nexus realizat în 2013²⁹ „Sondajul gospodăriilor Profil Migrațional pe Țară (2013)”, (datele prezentate se referă la perioada de 12 luni care a precedat perioada de colectare a datelor în mai–august 2013), total se aflau peste hotare pe termen lung 411 566 persoane, din care aproximativ 30 procente din mediul urban și 70 procente din mediul rural. Conform studiului menționat distribuția numărului persoanelor plecate după scop a fost următoarea: la muncă 368 157 persoane din care din urban 31,6 procente și 68,4 procente din rural; pentru studii 18 377 persoane, din care din urban 33,9 procente, din rural 66,1 procente; pentru reunificarea familiei au

²⁹ Mai multe detalii despre acest studiu la adresa: info@nexusnet.md, info@iasci.info.

plecat 18 717 persoane, din care doar 28,1 procente provin din mediul urban și circa 72 procente din mediul rural.

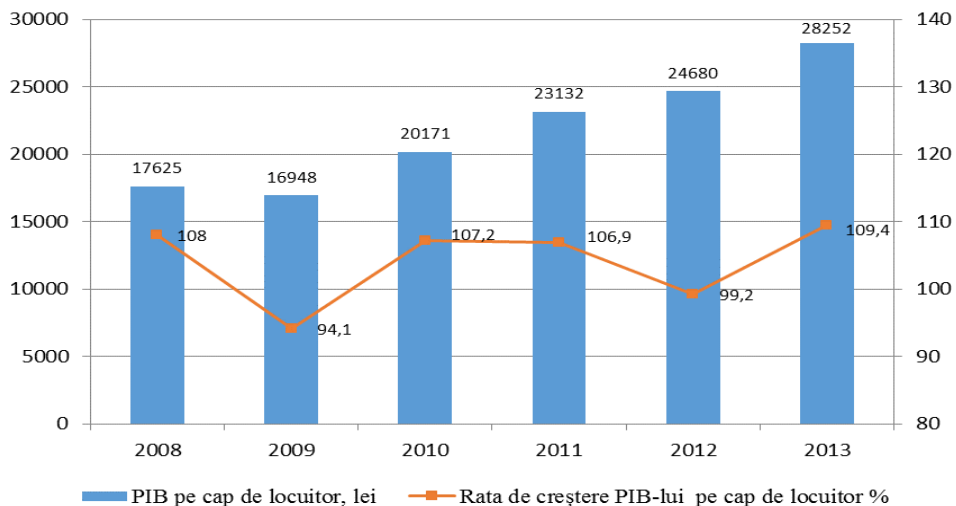
Populația străină. Pe parcursul a ultimilor 5 ani se observă o tendință de creștere a numărului total de cetățeni străini care se află pe teritoriul Republicii Moldova. Numărul populației de proveniență străină a atins cifra de 21 092 persoane la finele anului 2013. Aceasta constituie doar puțin peste 0,5 procente din totalul populației stabile a republicii, ceea ce nu influențează structura pe vârste a populației.

Se observă o tendință de creștere a vîrstnicilor străini, proporția străinilor în totalul populației cu vîrsta de 65 de ani și peste a crescut de la 0,28 procente în 2008 la 0,58 procente în 2013. Printre străini numărul bărbaților este mai mare, în 2013 raportul de sex pentru străini a constituit 114 procente (Tabelul 40).

B.2. Migrația și dezvoltarea economică

Context macroeconomic. Migrația forței de muncă din țară are un rol important și semnificativ nu numai în termeni demografici dar și economici. Odată cu creșterea numărului persoanelor care pleacă la muncă a crescut semnificativ cuantumul transferurilor de peste hotare a persoanelor fizice, cu o influență înregistrată asupra principalilor indicatori macroeconomici. Creșterea Produsului Intern Brut în anii precedenți în mare parte se atribuie veniturilor remise de migranții moldoveni care lucrează peste hotare. Revenirea în țară a migranților moldoveni la muncă în perioada de acutizare a crizei economice internaționale pare să fi influențat dinamica pozitivă a PIB pe cap de locuitor. În perioada menționată se observă o fluctuație în valoarea nominală a indicatorului, rata de creștere în 2009 s-a diminuat cu 6 procente față de anul 2008. Începînd cu 2010 valoarea nominală a PIB pe persoană a crescut continuu, însă rata de creștere în raport cu anii precedenți a înregistrat tendințe spre diminuare (Figura 34 și Tabelul 41).

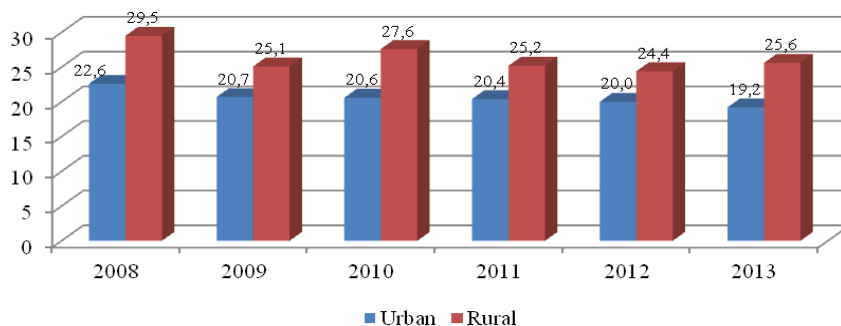
Figura 34. Produsul Intern Brut pe cap de locuitor în lei și rata de creștere în procente, 2008–2013

Sursa: BNS.

Gospodăriile casnice și remitențele. O sursă importantă de ieșire din sărăcie pentru populația Republicii Moldova o reprezintă remitențele. Datele Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casnice (CBGC) demonstrează că proporția gospodăriilor care primesc remitențe, în totalul gospodăriilor casnice din țară în perioada analizată este considerabilă (Tabelul 42). Astfel în 2013, peste 22,7 procente din totalul gospodăriilor beneficiau de sursele respective, cu cifra maximă atinsă în 2008, de 26,4 procente. O pondere mai mare a gospodăriilor beneficiare de remitențe a fost înregistrată în mediul rural față de cel urban, respectiv 29,5 și 22,6 procente. Se observă că după un salt în 2010, proporția gospodăriilor beneficiare de remitențe înregistrează tendințe spre diminuare, în 2013 pentru mediul rural a constituit 25,6 procente, pentru mediul urban acest indicator a fost de 19,2 procente din totalul gospodăriilor casnice (Figura 35).

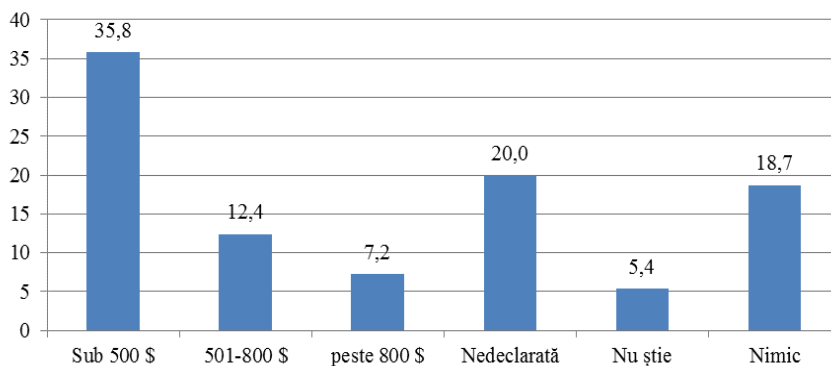
Figura 35. Proporția gospodăriilor care primesc remitențe, în funcție de mediul de reședință, 2008–2013 (%)

Sursa: BNS.

Datele AFM/Studiul MFM 2012³⁰ denotă că majoritatea migranților (81,3%) au declarat că transferă/transmit bani familiilor. Sumele transferate sînt diferite, peste o treime dintre migranți (35,8%) au declarat că transferă/trimit lunar sub 500 USD, 12,4 procente – între 500 și 800 USD, și 7,2 procente transferă/trimit mai mult de 800 USD lunar (Tabelul 43). Mai puțin de 1/5 dintre migranți (18,7%) a declarat că nu transferă/trimit bani acasă (Figura 36).

Figura 36. Repartizarea migranților după suma banilor transferați/trimiși familiei în medie pe lună în 2011 și 2012 (%)

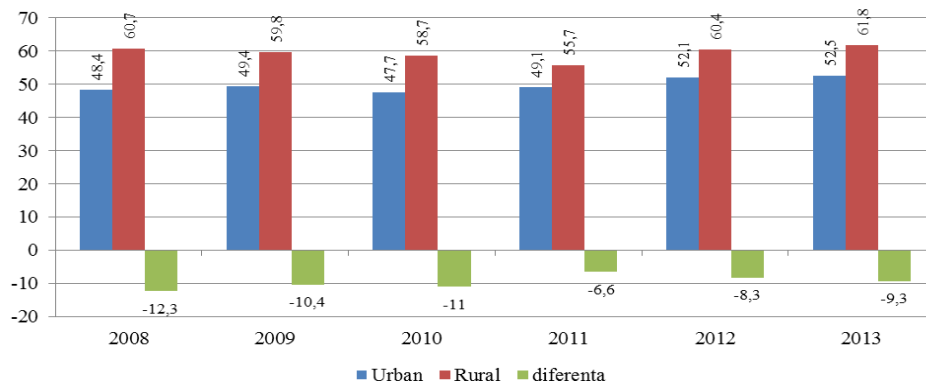
Sursa: BNS (MFM).

³⁰ Migrația forței de muncă (MFM), modul ad-hoc, realizat în trimestrul IV 2012 AFM BNS, Disponibil pe: <http://www.statistica.md/publicații>: Conform datelor cercetării 76,5% migranți au indicat ca motiv principal al plecării peste hotare salariile mici în Moldova, 8,8% – lipsa locurilor de muncă conform competențelor/calificărilor deținute.

Venitul disponibil al gospodăriilor este influențat semnificativ de remitențe. CBGC denotă că în 2008–2013 remitențele au constituit peste jumătate din venitul disponibil al gospodăriilor casnice din țară, dependente de remitențe, în 2013 atingând valoarea maximă de 58 procente (Tabelul 42).

Diferențe semnificative sînt observate pe medii de reședință în cazul acestui grup de gospodării. În mediul rural ponderea remitențelor în venitul disponibil al acestora este deosebit de semnificativă, depășind în 2013 cifra de 62 procente, diferența față de mediul urban fiind de 9,3 puncte procentuale. Totuși, și în cazul gospodăriilor beneficiare de remitențe de la orașe sumele bănești primite din afara țării constituie o sursă importantă de venit, alcătuiind circa jumătate din venitul lor disponibil (Figura 37).

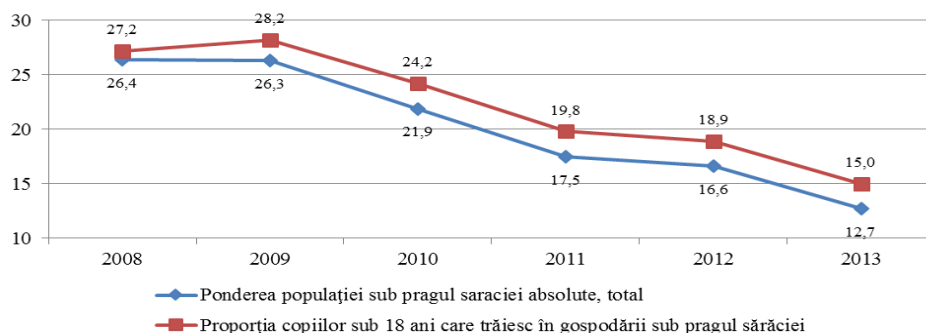
Figura 37. Proporția remitențelor în venitul disponibil al gospodăriilor casnice dependente de remitențe, pe medii de reședință, 2008–2013 (%)

Sursa: BNS.

Remitențele contribuie la creșterea nivelului de bunăstare a gospodăriilor. În anii 2008–2009 ponderea populației situate sub pragul sărăciei absolute a înregistrat tendințe stabile, constituind circa 26 procente în totalul populației țării, începînd cu 2010 acest indicator este în descendență constantă (Tabelul 44). În 2013, ponderea populației sub pragul sărăciei absolute a constituit 12,7 procente, micșorîndu-se cu peste 13,7 puncte procentuale față de 2008. De menționat că în cazul copiilor (persoane cu vîrsta sub 18 ani) incidența sărăciei este mai mare și constituie 15,0 procente (Figura 38).

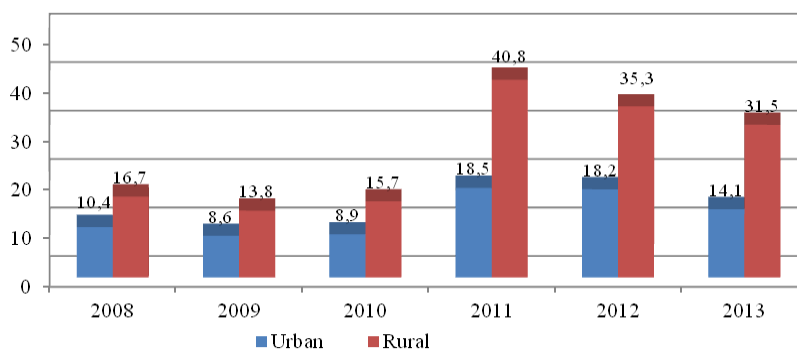
Figura 38. Ponderea populației sub pragul sărăciei absolute, 2008–2013 (%).

Sursa: BNS.

Fluxul surselor financiare care intră în țară de la persoanele aflate la muncă în afara țării contribuie la diminuarea sărăciei absolute, însă acestea conduc la creșterea inegalității între gospodăriile care beneficiază de remitențe și cele care nu beneficiază de sursele respective. Conform aceleiași surse proporția gospodăriilor care s-ar plasa sub pragul sărăciei dacă nu ar fi primi remitențe a crescut de la 14 procente în 2008, pînă la 23,6 procente în 2013, cea mai mare creștere fiind înregistrată în mediul rural de la 16,7 pînă la 31,5 procente (Tabelul 42 și Figura 39)

Figura 39. Proporția gospodăriilor care s-ar plasa sub pragul sărăciei dacă nu ar primi remitențe pe medii de reședință în 2008–2013 (%).

Sursa: BNS.

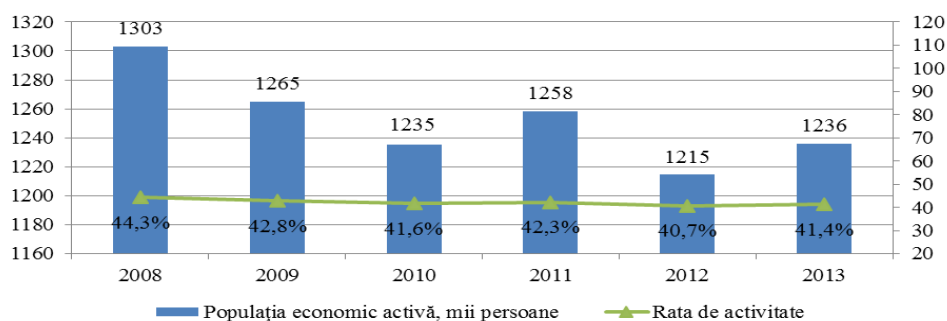

B.3. Migrația, ocuparea forței de muncă și piața forței de muncă

B.3.1 Caracteristicile pieții muncii

Piața forței de muncă din Moldova continuă să se confrunte cu dificultăți, având un impact negativ semnificativ asupra nivelului ocupațional. În perioada 2008–2013 numărul populației economic active³¹ s-a redus constant de la 1.303 mii pînă la 1.236 mii, diminuarea fiind de 67 mii persoane (5,1%). Astfel, în perioada menționată rata de activitate s-a redus cu 2,9 puncte procentuale (Figura 40 și Tabelul 45).

Figura 40. Evoluția indicatorilor privind populația economic activă, 2008–2013 (%)

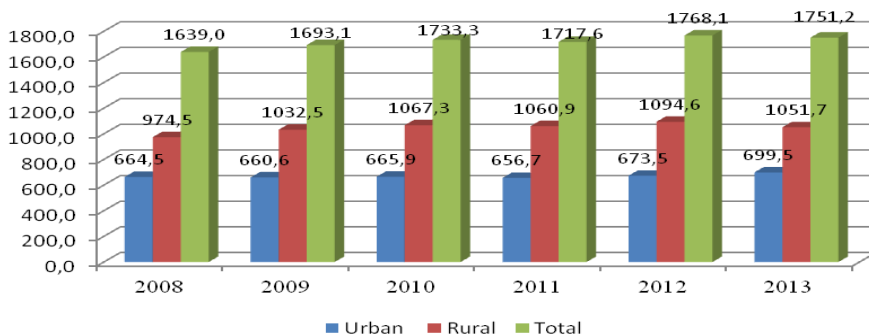
Sursa: BNS.

În perioada de referință este înregistrat un număr mare al populației inative din punct de vedere economic³², care este în creștere de la 1.639 mii persoane în 2008 pînă la 1.751 mii persoane în 2013 (Figura 41). Împreună cu o pondere semnificativă a populației în vîrstă aptă de muncă, aceasta devine una din cele mai provocatoare trăsături ale funcționării pieții forței de muncă din Republica Moldova.

³¹ Populația economic activă include persoanele care furnizează forța de muncă disponibilă pentru producția de bunuri și servicii, incluzînd populația ocupată și șomerii.

³² Populația inactivă din punct de vedere economic cuprinde toate persoanele, indiferent de vîrstă, care n-au lucrat cel puțin o oră și nu erau șomeri în perioada de referință. Populația economic inactivă include următoarele categorii de populație: i elevi sau studenți; ii pensionari (de toate categoriile); iii casnice (care desfășoară numai activități casnice în gospodărie); iv persoane întreținute de alte persoane ori de stat sau care se întrețin din alte venituri (chirii, dobînzii, rente etc.); v persoanele declarate plecate peste hotare la lucru sau în căutare de lucru (această categorie de populație convențional este atribuită la populația economic inactivă). (Definiția BNS).

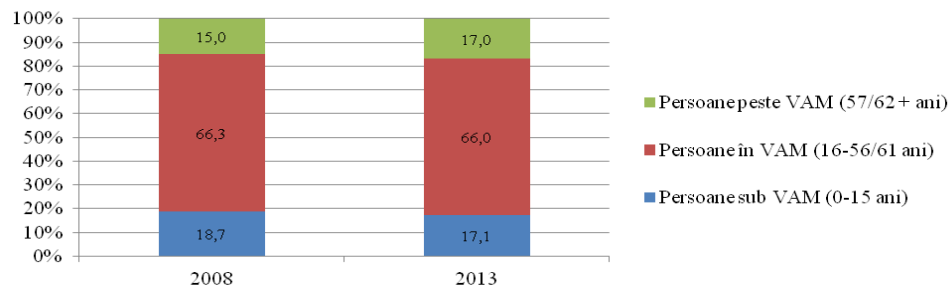
Figura 41. Dinamica populației economic inactiv pe medii de reședință, 2008–2013 (mii persoane)

Sursa: BNS.

Populația în vîrstă aptă de muncă. Datele statisticii oficiale denotă o ușoară tendință spre reducere a populației în vîrstă aptă de muncă (VAM 16–56/61 ani³³) de la 66,57 procente în 2011 la 66,03 procente în 2013. Tendințele respective se confirmă prin diminuarea ratei de creștere de la 99,78 procente în 2011 la 99,46 procente în 2013 (Tabelul 46). Chiar dacă aceste diferențe par a fi neesențiale datele denotă asupra schimbărilor în structura populației. Astfel, în 2013 față de 2008 s-a redus ponderea populației sub VAM de la 18,7 la 17,1 procente, a crescut ponderea persoanelor peste VAM de la 15 la 17 procente. În condițiile migrației populației tinere peste hotare poate fi așteptată o reducere, în continuare, a populației în vîrstă aptă de muncă cu toate efectele negative ale acestui fenomen (Figura 42).

Figura 42. Structura populației în funcție de grupuri de vîrstă, 2008 și 2013 (%)

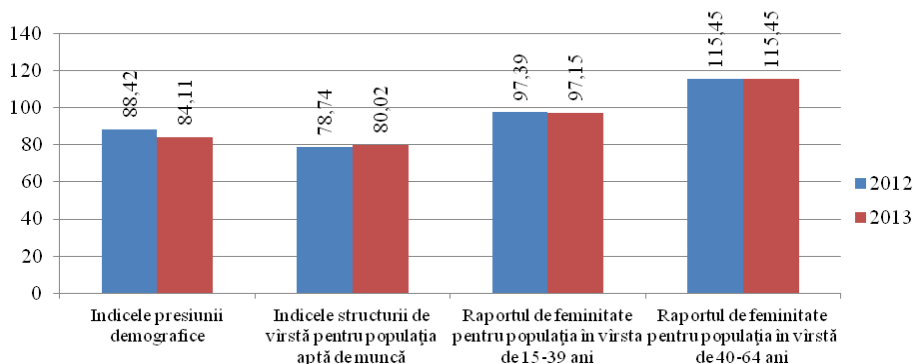

Sursa: BNS.

³³ Conform definiției naționale.

Un număr de indicatori specifici demografici influențează negativ asupra forței de muncă. Se observă că, în 2013 față de 2012 au înregistrat tendințe spre diminuare: indicele presiunii demografice de muncă de la 88,4 procente la 84,1 procente și raportul de feminitate pentru populația în vîrstă de 15–39 ani de la 97,4 procente la 97,2 procente. Pe de altă parte atunci cînd indicele structurii de vîrstă pentru populația aptă de muncă a crescut de la 78,7 procente la 80 procente, raportul de feminitate pentru populația în vîrstă de 40–64 ani a rămas la același nivel și a constituit 115,5 procente (Figura 43).

Figura 43. Dinamica indicatorilor specifici demografici caracteristici forței de muncă pentru cetățenii moldoveni, 2012 și 2013, (%)

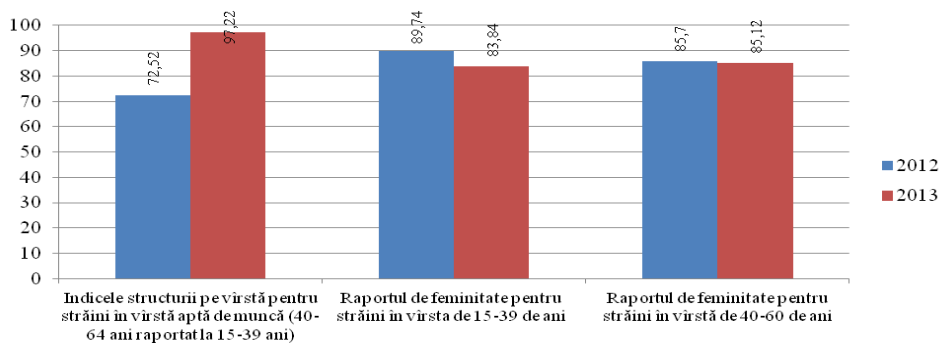

Sursa: BNS.

Populația străină în vîrstă aptă de muncă (15–64 ani)³⁴. În 2013 populația străină în vîrstă aptă de muncă a constituit 18 803 străini sau 89,1 procente în totalul populației străine aflate în țară. Numărul străinilor în VAM a crescut cu 142 persoane în comparație cu 2012, rata de creștere a acestora în raport cu anul precedent s-a redus de la 102,7 procente la 100,8 procente (Tabelul 47). Indicele structurii pe vîrstă pentru străinii în VAM a crescut de la 72,5 la 97,2 procente, iar rapoartele de feminitate s-au redus (Figura 44).

³⁴ Conform definiției internaționale.

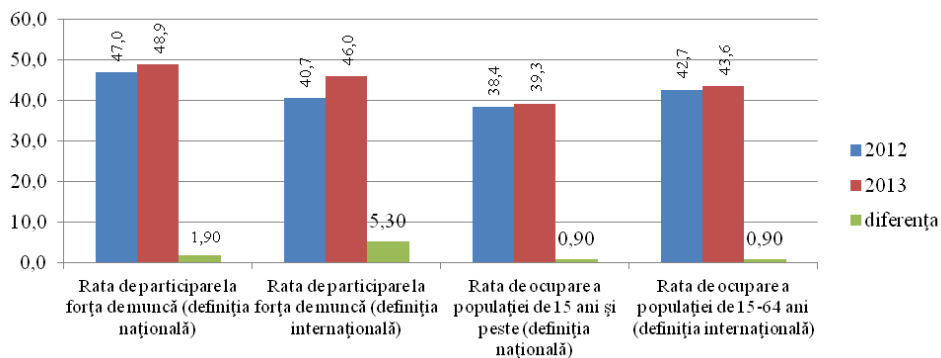
Figura 44. Dinamica indicatorilor specifici demografici caracteristici forței de muncă pentru străini, 2012 și 2013, (%)

Sursa: MTIC/ÎS „CRIS „Registru”.

Participarea la forța de muncă și ocuparea. Indicatorii care caracterizează participarea la forța de muncă și ocuparea în 2013 s-au redus în comparație cu 2012. Astfel, rata de participare la forța de muncă calculată conform definiției naționale s-a diminuat cu 1,9 p.p, atunci cînd cea calculată conform definiției internaționale a crescut cu 4,6 puncte procentuale. Rata de ocupare, estimată în conformitate cu ambele definiții, s-a majorat cu 0,9 puncte procentuale (Figura 45).

Figura 45. Dinamica indicatorilor privind participarea la forța de muncă și ocuparea, 2012 și 2013, (%)

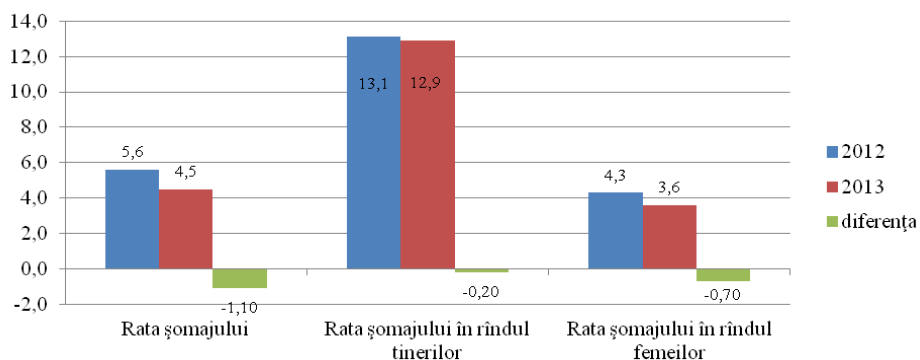

Sursa: BNS.

Șomajul. Tendințe spre diminuare au înregistrat și indicatorii cu referință la șomaj. Rata șomajului s-a redus în 2013 față de 2012, atît cea generală, cît și în rîndul tinerilor și femeilor (Figura 46 și Tabelul 48). S-ar părea că situația se

îmbunătățește, însă considerînd creșterea în continuare a fluxului migrației, a numărului crescînd a populației țării aflate la muncă peste hotare, indicatorii respectivi sînt necesari să fie interpretați cu precauție, acest efect poate fi atribuit în mare parte proceselor migraționale continue.

Figura 46. Dinamica indicatorilor privind șomajul, 2012 și 2013 (%)

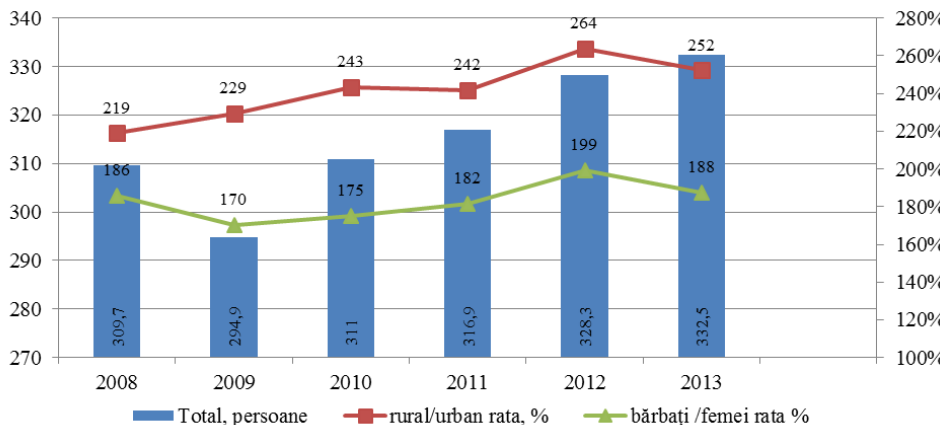

Sursa: BNS.

B.3.2 Migrația forței de muncă

Migrația forței de muncă este studiată în Moldova în baza datelor AFM. După cum a fost menționat în Partea A din prezentul raport, anual peste hotare la muncă sau în căutare de muncă s-au aflat circa 300 mii persoane cu vîrsta de 15 ani și mai mult. Profilul migrațional este caracterizat pe parcursul perioadei analizate de o pondere pronunțată a locuitorilor din mediul rural, raportul urban/rural a variat între 219 procente și 252 procente. Fluxul migrațional are un caracter masculin, raportul bărbați/femei a variat în anii 2008–2013 între 186 procente și 188 procente (Figura 47). Migrează la muncă preponderent persoane tinere pînă la 44 ani, ponderea acestora a constituit 76,8 procente din totalul migranților la muncă în 2013 (Tabelul 16), studii superioare dețineau circa 11 procente (Tabelul 17).

Figura 47. Dinamica migrației forței de muncă, 2008–2013

Sursa: BNS (AFM).

B.4. Migrația și dezvoltarea socială

Pentru a avea politici migraționale efective și eficiente, este foarte important de a realiza o analiză profundă a fenomenului migrațional, ceea ce va permite autorităților naționale să adopte acțiuni bazate pe date.

Deficitul de cadre didactice continuă să fie unul din efectele proceselor migraționiste. Unul din domeniile afectate puternic de migrație rămâne a fi educația, iar exodul cadrelor didactice peste hotarele țării la muncă continuă a fi impulsionat de factorii de ordin economic. Datele studiului „Impactul migrației asupra cadrelor didactice și cercetătorilor din Moldova”³⁵, denotă, că printre factorii de impulsionare a emigrării cadrelor didactice și a cercetătorilor cel mai semnificativ este salariul. Chiar dacă în anul 2010 cadrele didactice au beneficiat de cele mai mari creșteri salariale, acesta a constituit doar 80 procente din salariul mediu pe economie. Problema salariilor mici este deosebit de acută în rândul cadrelor didactice și a cercetătorilor tineri. Un alt factor important de impulsionare, de ordin economic, a fost imposibilitatea de a îmbunătăți condițiile de trai ale familiei.

Conform datelor studiului menționat mai mult de jumătate dintre profesorii intervievați și-au exprimat intenția de a pleca peste hotare, 40,3 procente dintre

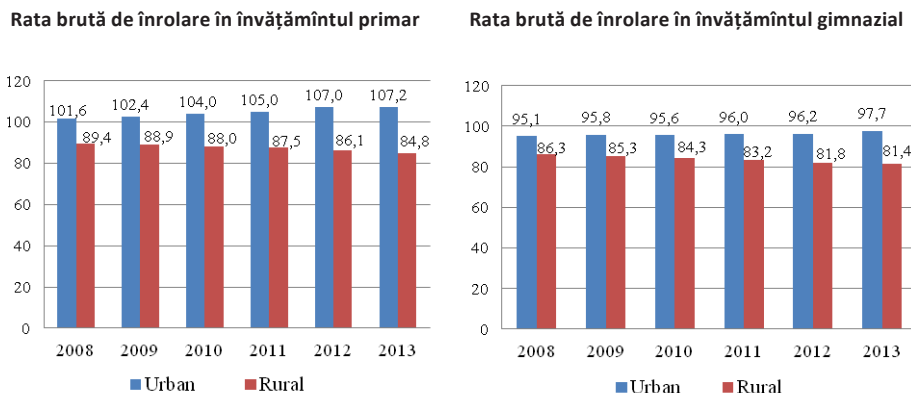
³⁵ Studiu realizat în cadrul proiectului „Gestionarea eficientă a migrației de muncă și a calificărilor” implementat în perioada martie 2011 – decembrie 2013, de către Organizația Internațională a Muncii în parteneriat cu Organizația Internațională pentru Migrație și Banca Mondială.

respondenți au spus că vor să plece peste hotare pentru o muncă temporară, 7,9 procente vor să plece peste hotare definitiv iar 5,4 procente – la studii. Profilul celor care intenționează să plece temporar peste hotare cu scop de a munci include: profesori căsătoriți, cu vârsta cuprinsă între 25 și 39 ani, care au copii, sînt din mediul rural, au venituri mici, de obicei dețin cetățenie dublă. Cei care își propun să se stabilească cu traiul peste hotare sînt, preponderent, persoane căsătorite, care au experiență de muncă de pînă la 10 ani, provin din mediul urban (mai puțin, însă, din mun. Chișinău și Bălți) și au venituri medii. Se evidențiază intenții mai pronunțate de a migra la bărbați, decît la femei. Conform vârstei, intențiile mai pronunțate sînt în rîndul cadrelor didactice și a cercetătorilor tineri, cele mai mari ponderi au fost înregistrate pentru grupa de vîrstă 25–29 ani (67%).

Migrația populației peste hotare în căutarea unui loc de muncă mai bine plătit pe de o parte reduce sărăcia, însă generează efectele sociale puternice asupra copiilor. În 2013 numărul copiilor lăsați în țară fără grija părintească, conform informației Ministerului Educației din analiza datelor Recensămîntului școlar, 2013 a fost de 42 mii, din care 10,5 mii copii aveau ambii părinți plecați peste hotare și 31,5 mii copii – un părinte plecat peste hotare (Tabelul 49).

Migrația influențează integrarea în educație, precum și viziunile privind oportunitatea acesteia. Datele statistice arată că ratele de cuprindere în treptele învățămîntul general obligatoriu sînt în diminuare, prezentînd decalaje semnificative dintre mediul urban și cel rural. În învățămîntul primar rata brută de înrolare în anul 2013 a constituit 93,1 procente, fiind în diminuare cu 0,5 p.p. în raport cu anul 2008 (Tabelul 51). În medul rural rata brută de cuprindere în învățămîntul primar a fost de 84,8 procente fiind cu 22,4 puncte procentuale mai joasă față de mediul urban. La rîndul său rata brută de înrolare în învățămîntul gimnazial în 2013 a fost de 87,0 față de 89,3 în anul 2008, înregistrînd o scădere de 2,6 procente. Rata brută de înrolare în învățămîntul gimnazial în mediul rural a reprezentat 81,4 procente, fiind cu 16,3 puncte procentuale mai scăzută față de mediul urban (Figura 48).

Figura 48. Ratele brute de înrolare în învățământul primar și gimnazial pe medii de reședință, 2008–2013

Sursa: BNS.

Asigurarea garanțiilor și accesul migranților la sistemul de protecție socială. Asigurarea garanțiilor sociale minime pentru lucrătorii migranți și familiile lor reprezintă o prioritate în cadrul politicii sociale a Republicii Moldova. În perioada 2008–2013, au fost semnate acorduri bilaterale de securitate socială cu Bulgaria (decembrie 2008), Portugalia (februarie 2009), România (aprilie 2010), Luxemburg (iunie 2010), Austria (septembrie 2011), Estonia (octombrie 2011) și Republica Cehă (noiembrie 2011), Regatul Belgiei (septembrie 2012), Polonia (2013) și Ungaria (2013). De asemenea, au avut loc negocieri pe marginea proiectului de acord în domeniul securității sociale între Republica Moldova și Lituania, Letonia și Turcia. Mai mult, o serie de alte state au exprimat disponibilitatea de a reglementa relațiile în domeniul asigurărilor sociale: Italia, Spania, Franța, Grecia, Israel și Federația Rusă³⁶.

De menționat că, însăși sistemul public de asigurări sociale al Republicii Moldova nu deține careva condiții avantajoase pentru migranți și familiile acestora. Accesul în cadrul acestuia se face în baza respectării condițiilor generale, adică contribuții de asigurări sociale. Majoritatea migranților care muncesc peste hotare nu participă la sistemul public de asigurări sociale, aceasta generând sporirea presiunii asupra populației ocupate în economie, dar și subminând durabilitatea financiară a sistemului asigurărilor sociale. Actualii migranți sînt potențialii solicitanți de alocații sociale de stat (prestații cu caracter de ajutor social asemănător pensiilor sociale). Cu toate că, începînd

³⁶ Sursa MMPSF (proiectul „Gestionarea eficientă a migrației de muncă și a calificărilor”, Componenta 3, Activitățile în negocierea și implementarea acordurilor bilaterale în domeniul securității sociale). Disponibil pe: www.mmssf.gov.md.

cu anul 2006, sistemul de asigurări sociale de stat oferă opțiunea asigurării individuale³⁷ prin încheierea unui contract în acest sens cu Casa Națională de Asigurări Sociale, pentru obținerea unei pensii minime în condiții generale, puțini migranți accesează această oportunitate. În 2013 în baza acordurilor în domeniul securității sociale încheiate între Republica Moldova și alte state, au fost stabilite două tipuri de pensie: pensie pentru limita de vîrstă (42 cazuri) și pensie de invaliditate (3 cazuri). În ceea ce privește accesul migranților și familiilor acestora la asistența socială bănească, studiile în domeniu arată că, că situația familiilor cu migranți sezonieri, este confuză atunci cînd este vorba de a-i include sau nu pe aceștia sub acoperirea prestației pentru sărăcie denumită „Ajutorul Social”. În prezent sistemul național de asistență socială nu deține un mecanism de monitorizare sigură a veniturilor gospodăriilor, situația se complică și mai mult în cazul gospodăriilor cu membri migranți.

B.5. Migrația și sănătatea

Domeniul sănătății continuă să se confrunte cu anumite probleme privind asigurarea cu personal. Odată cu începutul relansării economice a anilor 2000 și introducerea schemelor de asigurări obligatorii de asistență medicală, intensitatea exodului din sistem s-a diminuat, indicatorii avînd o evoluție constantă, însă deficitul de personal în sistem rămîne a fi o problemă actuală.

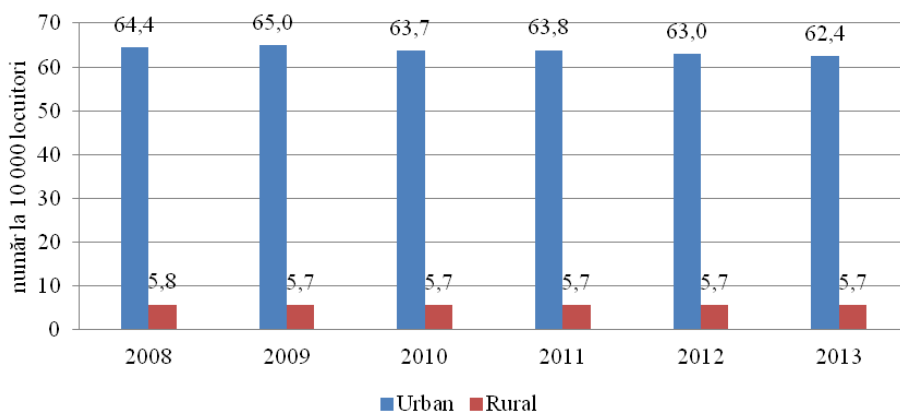
În anul 2013, în sistemul ocrotii sănătății activau 10 560 medici și 22 608 personal mediu (Tabelul 52). Gradul de asigurare cu lucrători medicali a fost de 29,7 medici și 63,5 personal mediu la 10 000 locuitori, menținîndu-se sub nivelul mediu UE unde reprezintă de 32,3 și 77,5 la 10 000 locuitori.

O altă problemă reprezintă și distribuția neuniformă a personalului medical pe medii de reședință, aceasta fiind de circa 11 ori mai mare în mediul urban (62,4 medici la 10 000 locuitori) comparativ cu mediul rural (5,7 medici la 10 000 locuitori) (Figura 49).

---

³⁷ Art. 2 modificat prin LP399-XVI din 14 decembrie 2006, MO39-42/23.03.07 art. 169.

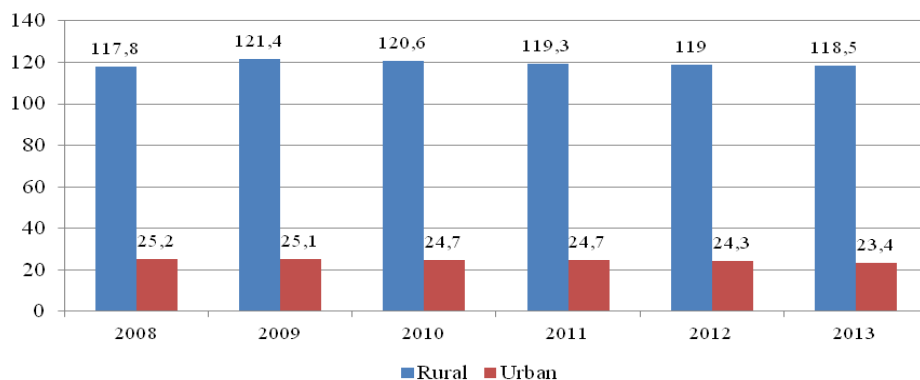
Figura 49. Evoluția numărului medicilor după medii de reședință la 10 000 locuitori, 2008–2013,

Sursa: MS.

Totodată și asigurarea localităților rurale cu personal medical mediu a înregistrat tendințe spre diminuare. În 2013 acest nivel a atins cifra de 23,4 persoane la 10 000 locuitori comparativ anul 2012, cu 24,3 persoane la 10 000 locuitori, și s-a redus în raport cu anul 2008 cu 1,8 specialiști de nivelul respectiv (Figura 50).

Figura 50. Evoluția numărului personalului medical mediu după mediul de reședință la 10 000 locuitori, 2008–2013

Sursa: MS.

Deficitul de personal medical în mediul rural este explicat atât prin nivelul mai înalt de dezvoltare și concentrare a infrastructurii spitalicești la orașe, ceea ce oferă oportunități suplimentare sociale și economice, cât și prin mobilitatea înaltă a cadrelor medicale în afara țării.

PARTEA C: CADRUL DE GESTIONARE A MIGRAȚIEI

Acest capitol oferă unele informații și date actualizate în raport cu PME (ediția 2005–2010). Secțiunea C1 expune cele mai recente modificări și completări ale cadrului legislativ și regulator național în domeniul migrației. Secțiunea C2 prezintă o descriere a schimbărilor ce au avut loc în cadrul instituțional de gestionare a migrației, inclusiv prin prisma creării noului Birou pentru Relații cu Diaspora. În cadrul secțiunii C3 sînt prezentate și analizate unele documente de politici din domeniul migrației elaborate și/sau adoptate în ultimii ani. Secțiunea C4 conține o descriere și o analiză a acțiunilor programatice care au fost implementate în țară ultimii 3 ani. Pentru mai multe informații privind cadrul de gestionare a migrației poate fi accesat Raportul PME (ediția 2005–2010).

C.1. Legi și regulamente (nivel național, regional și internațional)

Pe parcursul ultimilor cîțiva ani, a fost adoptat un set de documente conceptuale și legi care determină politica migrațională în domeniile cheie ce țin de gestionarea migrației (migrația controlată inclusiv emigrarea, imigrarea, politici de integrare socială; azilul; politici de prevenire a migrației ilegale și traficului de persoane)³⁸, precum și o viziune pe termen lung în domeniu.

Deși mai necesită a fi perfecționate, instrumentele și proiectele adoptate sînt în linii generale conforme standardelor internaționale.³⁹

Organizarea și facilitarea migrației legale. În conformitate cu opiniile experților din cadrul Comisiei Europene, cadrul legislativ și de politici cu privire la prevenirea și contracararea traficului de ființe umane este consolidat și aliniat

³⁸ În cadrul analizei procesului de management în Moldova sînt utilizați pentru categorizare pilonii prezentați în Strategia Națională pentru Migrație și Azil (2012–2020). Alegerea acestei strategii este predeterminată de faptul că aceasta tinde să unească domeniul migrației și azilului cu cadrul general de elaborare a politicilor din țară și este strîns interconectat cu programul de activitate al Guvernului, precum și se înscrie în noua strategie de dezvoltare a Moldovei – „Moldova 2020: Strategia Națională de Dezvoltare: 7 soluții pentru Moldova”, în vigoare din ianuarie 2012 (A. Oprunenco, National Strategy for Migration and Asylum: an Attempt of Holistic and integrated approach towards Migration Issues în Moldova, Consortium for Applied Research on International Migration (CARIM East), Explanatory Note 12/10. Socio-Political Module (Florence, CARIM East, 2012). Disponibil pe: [http://www.carim-east.eu/media/sociopol_module/Explanatory procente20Notes procente20Template procente20Moldova procente20- procente2010.pdf](http://www.carim-east.eu/media/sociopol_module/Explanatory%20Notes%20Template%20Moldova%20procente20-2010.pdf).

³⁹ Înaltul Reprezentant al UE pentru Afaceri Externe și Politica de Securitate, Al doilea raport de progres cu privire la implementarea de către Republica Moldova a Planului de Acțiuni cu privire la liberalizarea regimului de vize, Document de lucru comun (Bruxelles, 2012).

standardelor internaționale.⁴⁰ În anul 2013, Moldova a devenit parte la acorduri bilaterale în domeniul migrației forței de muncă cu Polonia și Ungaria. La moment, se negociază acorduri de securitate și protecție socială cu Lituania, Letonia, Italia și Turcia. Acordurile bilaterale sînt un instrument important, ales de guverne, menit să ofere un nivel înalt de flexibilitate țărilor pentru a se concentra asupra unui grup specific de migranți, adaptîndu-se condițiilor fluctuației pieței muncii, și împărțind responsabilitățile de monitorizare și management între statul gazdă și țara de baștină a migranților. Scopul acordurilor de securitate socială este de a determina dreptul cetățenilor de a se deplasa între state și de a beneficia de securitate socială, astfel fiind înlăturate restricțiile de a pretinde la astfel de beneficii.

La 16 octombrie 2012, la Ierusalim a fost semnat Acordul între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Statului Israel cu privire la angajarea temporară la serviciu în Israel, în anumite domenii, a cetățenilor moldoveni și a Protocolului de implementare (domeniul construcțiilor). Obiectivele prioritare ale Acordului sînt orientate spre asigurarea unui proces de angajare legal, echitabil și transparent pentru cetățenii Republicii Moldova, care vor fi angajați temporar în Statul Israel. Acordul și Protocolul de implementare prevăd angajarea temporară a 1.000 de lucrători calificați în domeniul construcțiilor, care dispun de abilități profesionale, experiență și calificări înalte în una din următoarele specialități: cofraj de construcție industrializată, cofraj din lemn, sudarea oțelului, acoperirea podelelor și pereților cu faianță, lucrări de tencuială. Implementarea Acordului va contribui la asigurarea protecției drepturilor lucrătorilor moldoveni conform legilor și regulamentelor relevante israeliene, inclusiv condițiile de muncă și de trai. De asemenea, lucrătorii angajați în baza Acordului vor fi protejați în conformitate cu legislația în domeniul securității sociale, în caz de accidente de muncă, incapacitate temporară de muncă și falimentul întreprinderii. Angajarea temporară a lucrătorilor va fi realizată doar de instituțiile publice abilitate din cele două state. În cazul Republicii Moldova angajarea va fi implementată de ANOFM. În anul 2013, negocierile au continuat în ceea ce privește revizuirea acordurilor bilaterale privind migrația forței de muncă în Federația Rusă și au început negocierile cu Statul Qatar⁴¹.

Comunicarea și conlucrarea cu Diaspora. Dat fiind angajamentele asumate în baza Programului de Activitate al Guvernului RM 2011–2014, dar și ca răspuns la solicitările cetățenilor Republicii Moldova aflați peste hotare (ex. rezoluția Congresului IV al Diasporei moldovenești din 10–12 octombrie 2010 cu privire la necesitatea creării unei subdiviziuni de stat pentru Diasporă), a fost

---

⁴⁰ Ibidem.

⁴¹ MMPSF. Raportul Social, 2013.

adoptată Hotărârea Guvernului din 19 octombrie 2012, prin care a fost creat Biroul pentru Relații cu Diaspora (BRD), în cadrul Cancelariei de Stat al Republicii Moldova. BRD este responsabil pentru elaborarea și coordonarea politicilor publice pentru și cu participarea diasporei.

Integrarea migrației în strategiile naționale de dezvoltare. Conform dispoziției prim-ministrului Nr. 58 din 07 iunie 2013, în cadrul ministerelor și altor autorități administrative centrale au fost desemnate persoane responsabile pentru promovarea și implementarea politicii statului în domeniul diasporei, precum și responsabili pentru exercitarea atribuțiilor de coordonare, aplicare și implementare a subiectelor care vizează diaspora la nivel tehnic. Conform dispoziției, persoanele desemnate își exercită atribuțiile în domeniul cooperării cu diaspora în coordonare cu Biroul pentru Relații cu Diaspora. Obiectivele directivei constau în: consolidarea capacităților instituționale privind realizarea politicii de stat în domeniul relațiilor cu diaspora; asigurarea interacțiunii eficiente între instituțiile guvernamentale și cooperării lor cu diaspora; asigurarea unei mai bune integrări pe orizontală (mainstreaming) a responsabilităților în domeniul elaborării politicilor pentru diasporă; implementării unei abordări transversale și a principiului al Guvernului integru („the-whole-of-Government”) în procesul de elaborare a politicilor care vizează diaspora, potrivit căreia fiecare instituție va fi responsabilă, în limita propriului mandat, și de subiectele ce țin de diasporă (acoperind toți originarii și cetățenii Republicii Moldova, atât în țară, cât și de peste hotare). Principiul în cauză fiind respectat la instituirea BRD ca o instituție cu rol de coordonare a politicilor la nivel de Guvern, conform liniilor directorii ale Programului de activitate al Guvernului „Integrarea Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare” în domeniul relațiilor cu diaspora.⁴²

La fel în baza dispoziției prim-ministrului Nr. 58 din 07 iunie 2013, în scopul evaluării impactului politicilor publice asupra diasporei și migrației în procesul de elaborare și implementare a acestora, inclusiv ca urmare a consultărilor publice realizate cu toți partenerii relevanți la subiectul respectiv, s-a decis necesitatea elaborării și promovării modificărilor necesare pentru includerea analizei de impact asupra politicilor care vizează diaspora și migrația în proiectul Ghidului metodologic pentru analiza ex-ante și ex-post a impactului politicilor publice.

---

⁴² Dispoziția Prim-ministrului Nr. 58 din 07 iunie 2013. Disponibilă pe: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=348273>.

C.2. Cadrul instituțional

Statul RM dispune de un cadru instituțional solid în domeniul formulării politicilor migraționale, cât și a gestionării migrației cu participarea unui număr mare de actori instituționali (vezi Anexa 3).

- Biroul Migrație și Azil, (www.bma.gov.md), creat în iulie 2006 este în continuare responsabil pentru elaborarea și implementarea politicii de stat în domeniul migrației și azilului. Suplimentar, în baza Hotărîrii Guvernului Nr. 634 din 24 august 2012, Biroul a fost desemnat instituția responsabilă pentru elaborarea ulterioară a Raportului PME.⁴³ În acest sens, a fost alocată o unitate suplimentară în cadrul BMA, care este responsabilă pentru coordonarea întregului proces de colectare și analiză a datelor pentru PME, precum și pentru inițierea și coordonarea ședințelor GTL pentru PME.
- Biroul pentru Relații cu Diaspora, creat în octombrie 2012, se află în subordinea directă a Prim-ministrului, și se ocupă de elaborarea și coordonarea de politici publice pentru și cu participarea diasporei. Obiectivele strategice ale BRD pot fi divizate în două direcții: pe de o parte, BRD asigură coordonarea politicilor și programelor pentru diaspora la nivel de Guvern și ministere, și pe de alta parte dezvoltă un dialog continuu cu diaspora moldovenească.
- Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei (www.mpsfc.gov.md/en/start), a întreprins măsuri în direcția negocierii și încheierii acordurilor bilaterale pentru reglementarea fluxurilor muncitorilor migranți și protejarea acestora, prevenirea violenței în familie și a traficului de ființe umane (mai multe informații în acest sens sînt prezentate în Secțiunea C 1). În acest context, în anul 2012, în cadrul Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă (www.anofm.md), a fost creată o unitate nouă Secția angajare peste hotare. Această unitate este responsabilă pentru: (a) implementarea și coordonarea activităților în cadrul acordurilor bilaterale dintre Republica Moldova și alte țări; (b) aplicarea și respectarea prevederilor legislației în domeniul migrației forței de muncă și, (c) monitorizarea activității agențiilor private de ocupare a forței de muncă. Printre atribuțiile unității se mai enumeră: oferirea de asistență informațională cetățenilor Republicii Moldova despre politicile derulate privind emigrarea legală a forței de muncă; monitorizarea activității privind implementarea acordurilor bilaterale între Republica Moldova și alte

⁴³ Hotărîrea Guvernului Nr. 634 din 24 august 2012 cu privire la aprobarea Listei indicatorilor și a Șablonului Profilului Migrațional Extins al Republicii Moldova. Disponibilă pe: <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=344691&lang=1>.

state; analizează și monitorizează activitățile agențiilor private de ocupare a forței de muncă.

- Ministerul Economiei (www.mec.gov.md) este responsabil în continuare pentru crearea unui climat investițional favorabil în Republica Moldova pentru a atrage investițiile interne și străine, inclusiv remitențele. În acest sens Guvernul a decis extinderea Programul pilot de atragere a remitențelor în economie PARE 1+1 (www.odimm.md/ro/pare/default.htm) pînă în anul 2015 cu alocarea unei sume de 32 mln. MDL pentru anul 2013, sumă care este dublă față suma alocată în 2012. Programul este implementat și coordonat în continuare de Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii (www.odimm.md), și „tinde să faciliteze accesul migranților la finanțe, ajutînd în același timp la canalizarea remitențelor prin intermediul canalelor oficiale, introducerea celor mai bune practici în statele gazdă ale migranților, crearea unei pîrghii pentru introducerea inovațiilor și know-how-ului, creînd în același timp locuri de muncă și soluționînd alte probleme sociale”.⁴⁴
- Biroul Național de Statistică (www.statistica.md) este autoritatea administrativă centrală care gestionează și coordonează activitatea în domeniul statisticii din țară, inclusiv domeniul migrației. Începînd cu anul 2012, BNS a întreprins măsuri în vederea planificării Recensămîntului populației și al locuințelor din Republica Moldova pentru anul 2014. În acest sens a fost adoptată Legea cu privire la recensămîntul populației și al locuințelor din Republica Moldova în anul 2014 precum și a fost aprobată Hotărîrea Guvernului nr. 967 din 21 decembrie 2012 privind acțiunile de implementare a Legii date. Astfel, desfășurarea Recensămîntul 2014 a fost planificată pentru perioada 12–15 mai, prin înscrierea datelor și informațiilor despre populație și locuințe în chestionarele de recensămînt, aprobate de BNS. Recensămîntul de probă a fost efectuat în luna aprilie 2013, selectiv, asigurînd posibilitatea înlăturării deficiențelor înregistrate. În cadrul acestui exercițiu urma a fi colectate date despre numărul populației, inclusiv numărul persoanelor plecate din țară după perioadă și scop, repartizarea teritorială a populației, caracteristicile demografice, economice și nivelul de instruire, fondul de locuințe și clădiri de locuit, precum și condițiile de trai. Republica Moldova este prima țară ex-sovietică care în cadrul recensămîntul înregistrează nu doar populația, dar și al locuințele, așa cum este practicat și în Uniunea Europeană.

---

⁴⁴ www.odimm.md/index.php?option=com_content&view=article&id=36&Itemid=184&lang=en.

- Parteneriatele regionale în domeniul migrației. Republica Moldova este parte a unor parteneriate regionale în domeniul migrației, menite să consolideze cooperarea în ceea ce privește politicile cu țările vecine, țările de destinație și cele de origine ale migranților.⁴⁵

C.3. Cadrul de politici

Guvernul a elaborat Strategia de susținere a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii pentru anii 2012–2020 și Planul de acțiuni de realizare a acesteia pentru anii 2012–2014, „în contextul trecerii de la modelul de dezvoltare economică bazat pe consum la o nouă paradigmă, orientată spre export, investiții și inovații”⁴⁶.

Mobilitatea. Din perspectiva mobilității, în noiembrie 2013, a fost parafat Acordul de Asociere între Uniunea Europeană și statele sale membre cu Republica Moldova, care vine să succedă Acordul de Parteneriat de Colaborare anterior. Principalul obiectiv al cadrului de colaborare UE–Moldova, așa cum este stabilit în Acordul de Asociere este promovarea asocierii politice și a integrării economice dintre părți, în baza valorilor comune și a legăturilor strânse, inclusiv prin creșterea participării RM în politicile, programele și agențiile UE. Unul din angajamentele asumate de părți se referă la aprofundarea dialogului și cooperării în domeniul mobilității, migrației, azilului și managementului de frontieră, în conformitate cu cadrul de politici migraționale ale UE, care vizează o colaborare în domeniul migrației legale și asigurării implementării eficiente a acordului de readmisie. Astfel, migrația este reflectată în Acordul de Asociere, ca fiind un subiect important, și anume:

- Articolul 14, prevede „cooperarea în domeniul migrației, azilului și a managementului de frontieră” cu accent pe „managementul comun al fluxurilor migraționale”; „cauzele principale și consecințele migrației” și facilitarea „migrației circulare pentru beneficiul dezvoltării”;
- Articolul 32 prevede „colaborare bazată pe schimbul de informații și cele mai bune practice” în domeniul „managementului eficient al migrației în scop de muncă, care vizează fortificarea impactului pozitiv al acesteia asupra dezvoltării”.

Reintegrarea și reîntoarcerea. Reintegrarea și reîntoarcerea migranților moldoveni reprezintă unul din elementele prezente în legislația națională. Un

⁴⁵ Mai multe informații privind toate parteneriatele regionale din domeniul migrației în care participă RM pot fi analizate în Raportul PME, pentru anii 2005–2010, în secțiunea C.

⁴⁶ Strategia de dezvoltare a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii pentru anii 2012–2020. Disponibil pe: <http://particip.gov.md/proiectview.php?l=ro&idd=278>.

număr de activități au continuat să fie implementate cu succes și după 2012, cum ar fi proiectul pilot „PARE 1 + 1” și Programul Național de Abilitare Economică a Tinerilor (PNAET) care prevăd oferirea de instruire în domeniul dezvoltării abilităților antreprenoriale, precum și de asistență financiară pentru inițierea afacerilor.

Reîntoarcerea și reintegrarea migranților moldoveni rămîne a fi un obiectiv major de politici clar stipulat în Strategia națională în domeniul migrației și azilului (2011–2020) și în Planul de Acțiuni de implementare a acesteia pentru anii 2011–2015. În acest sens, a fost elaborat proiectul Planului de Acțiuni pentru anii 2014–2016 privind susținerea reintegrării cetățenilor reîntorși de peste hotare. Acest proiect vizează mai cu seamă dezvoltarea unui cadru legislativ, instituțional și informațional eficient pentru facilitarea integrării migranților reîntorși; facilitarea integrării acestora pe piața muncii; dezvoltarea abilităților antreprenoriale a migranților pentru atragerea veniturilor acestora în economia națională; susținerea reintegrării cetățenilor moldoveni reîntorși de peste hotare în sistemul de asigurare obligatorie de asistență medicală, în scheme de protecție socială. Monitorizarea și coordonarea procesului de realizare a Planului dat este pusă în sarcina MMPSF. Numărul cetățenilor moldoveni reîntorși în 2013 a fost de 644 persoane dintre care 121 persoane au fost plasate în câmpul muncii conform datelor MMPSF.

Reintegrarea socio-economică a migranților. De asemenea au continuat să fie implementate cu succes programe pilot de stat pentru investirea remitențelor și cele de reatrageră permanentă/temporară și reintegrare socio-economică a migranților. La moment, accentul se pune pe o protecție cât de vastă posibilă a cetățenilor moldoveni peste hotare, conservarea identificării culturale și stimularea reîntoarcerii migranților acasă. În ordinea dată de idei a fost adoptat Planul de Acțiuni pentru susținerea culturală și socială a diasporei moldovenești pentru 2012–2014. Scopul acestui document rezidă în promovarea și crearea condițiilor pentru conservarea dezvoltării și manifestării identității culturale și lingvistice în țara de reședință, garantînd cooperarea multidimensională cu moldovenii care domiciliază peste hotare.

Programe pentru copiii din diasporă. În luna august 2013, a fost organizat primul program pilot de revenire temporară a copiilor din Diaspora – Programul DOR. Programul DOR este destinat reprezentanților tineri ai diasporei moldovenești și are misiunea de a sensibiliza tinerii din generația a doua și a treia de migranți cu privire la identitatea lor culturală și de a crea legături emoționale între țara de baștină și reprezentanții diasporei moldovenești. Programul a apărut drept rezultat al necesității clar exprimate a diasporei moldovenești de a menține relația cu valorile tradiționale ale țării și de a crește gradul de conexiune

emoțională cu Republica Moldova. Proiectul pilot DOR a fost organizat de Guvernul RM (Biroul pentru Relații cu Diaspora) în parteneriat cu OIM Moldova. Cu intenția de a deveni un program de amploare, care să corespundă nevoilor diferitor beneficiari, proiectul a fost pilotat în perioada 20–28 august 2013 în Republica Moldova, cu participarea a 20 de membri ai diasporei din diferite țări și 5 tineri din Republica Moldova.

Principalul instrument de operaționalizare a politicilor și documentelor strategice care vizează combaterea migrației iregulare și a traficului de ființe umane, continuă să fie SNR al MMPSF pentru victimele și potențialele victime ale traficului de persoane. SNR este un sistem integrat care acordă asistență comprehensivă victimelor și persoanelor vulnerabile, inclusiv copiii și vîrstnicilor lăsați fără îngrijire, prin referirea acestora către autoritățile locale și prestatorii de servicii pentru societatea civilă.

Coordonarea și coerența politicilor la nivel național. La moment, coordonarea politicilor și strategiilor ce țin de fenomenul migrației se realizează în cadrul unui aranjament instituțional impresionant, fiind canalizată prin intermediul organelor interinstituționale.⁴⁷

Comisia pentru coordonarea unor activități ce țin de procesul migrației este un organ consultativ permanent sub egida Guvernului, care a fost creată în februarie 2010, fiind prezidată de MAI. Aceasta a fost creată pentru coordonarea activităților autorităților publice cu privire la managementul și monitorizarea proceselor migraționale, pentru supravegherea activităților în domeniul migrației și pentru asigurarea cooperării între instituțiile de stat, ONG-uri și agențiile/organizațiile internaționale active în domeniul gestionării migrației. Comisia este convocată ori de câte ori este necesar sau cel puțin o dată în trimestru. Pînă în anul 2013 Comisia nu s-a prezentat a fi eficientă din cauza caracterului sporadic al activității sale și a naturii de recomandare a hotărîrilor sale. Astfel, în cadrul Atelierului de Lucru al Guvernului Moldovei și Echipei de Țară a ONU din Moldova pentru stabilirea priorităților în domeniul migrației și dezvoltării (mai 2013), organizat în cadrul Proiectului Programului Pilot „Integrarea Migrației în Strategiile Naționale de Dezvoltare” (MOMID), printre alte subiecte a fost discutată și propusă necesitatea reluării activității Comisiei în cauză. În acest context, pe data de 11 noiembrie 2013, a avut loc a doua ședință a Comisiei date, care a întrunit membrii desemnați conform Hotărîrii Guvernului nr. 133 din 23 februarie 2010 de instituire a acestui organ consultativ. În cadrul ședinței în cauză s-a discutat necesitatea modificării Regulamentului Comisiei în vederea

---

⁴⁷ Mai multe informații privind organele interministeriale consultative în domeniul migrației, pot fi analizate în cadrul Raportului PME, 2005–2010, Secțiunea C.

completării rîndurilor Comisiei cu reprezentanți ai societății civile – partenerii de bază în elaborarea, ajustarea politicilor la standardele internaționale și europene, precum și în implementarea politicilor în domeniul migrației. În acest scop, au fost incluși reprezentanții din partea BRD, OIM Moldova și ICNUR Moldova. Modificările propuse au fost efectuate în scopul eficientizării activității Comisiei, asigurării transparenței activității acesteia, precum și în scopul unei mai bune diseminări a informației. De asemenea, s-a stabilit că pe viitor, întreg procesul de coordonare a PME să fie supravegheat de Comisia respectivă; aceasta funcție fiind preluată de la Comisia Națională pentru Populație și Dezvoltare, care a coordonat întreg procesul de elaborare și aprobare a PME pînă în anul 2013.

Mecanismul de monitorizare și coordonare a implementării Parteneriatului de Mobilitate Republica Moldova–Uniunea Europeană este compus din mai multe instrumente, inclusiv Reuniunea la Nivel Înalt, Platforma Locală de Cooperare și Platforma Locală de Cooperare în format extins.

A fost decis ca cele două Platforme de Cooperare să fie organizate concomitent reunind reprezentanți din partea autorităților moldovenești, statelor membre UE, Comisiei Europene, Serviciului european pentru acțiune externă, organizațiilor internaționale, societății civile și mediului academic. Scopul unor astfel de reuniuni este de a aprecia nivelul implementării obiectivelor stipulate în cadrul Declarației Comune privind PM; a prezenta activitățile implementate, curente sau cele planificate în cadrul PM; a evalua mecanismul actual de implementare, cooperare și monitorizare în cadrul PM pentru consolidarea și îmbunătățirea acestuia; a stabili perspectivele și oportunitățile pentru cooperarea pe viitor între parteneri; a identifica prioritățile pentru cooperarea în cadrul altor platforme bi- și multilaterale din domeniul migrației și mobilității la nivel regional și global; și de a prezenta primele rezultate ale procesului de evaluare a PM. În acest context începînd cu anul 2012 au fost organizate două reuniuni în format extins a Platformei Locale de Cooperare a Parteneriatului de Mobilitate Republica Moldova–Uniunea Europeană, respectiv în iunie 2012 și în iunie 2013. În cadrul acestor reuniuni, au fost discutate așa subiecte cum sînt: progresul implementării PM RM–UE, mobilitate, migrație legală și integrare, creșterea impactului migrației și mobilității asupra dezvoltării, managementul frontierei, readmisia, documentele de identitate și călătorie, combaterea migrației ilegale și a traficului de ființe umane, precum și aspecte privind monitorizarea și evaluarea PM RM–UE. De asemenea, în noiembrie 2012, la Bruxelles, a avut loc a cincia Reuniune la Nivel Înalt a Parteneriatului de Mobilitate Republica Moldova–Uniunea Europeană, unde au fost discutate rezultatele activităților desfășurate pe parcursul anului și examinate posibilitățile de lansare a unor noi inițiative. Promovarea migrației legale, susținerea mobilității academice, integrarea migrației în dezvoltare și combaterea migrației

ilegale au fost unele dintre domeniile de interes prioritar identificate de către parteneri. Ulterior, în decembrie 2013, la Bruxelles a avut loc cea de-a șasea Reuniune de Nivel Înalt a Parteneriatului de Mobilitate Republica Moldova–Uniunea Europeană, unde părțile PM au luat notă de rezultatele și activitățile desfășurate pe parcursul anului din diverse domenii: migrația legală, mobilitatea academică, integrarea migrației în dezvoltare, consolidarea relațiilor cu diaspora și combaterea migrației iregulare, precum și au fost examinate noi inițiative de viitor. De asemenea, la Reuniune au fost prezentate rezultatele post-exercițiului pilot de Evaluare a Parteneriatului de Mobilitate RM–UE ca instrument a Abordării Globale a Migrației și Mobilității și a fost aprobată baza online de date electronice Scoreboard a Parteneriatului de Mobilitate.

Grupul Tehnic de Lucru (GTL) creat în 2010 în cadrul proiectului OIM „Susținerea implementării componentei de migrație și dezvoltare a Parteneriatului de Mobilitate UE–Moldova”, care coordonează activitățile ce țin de elaborarea PME al RM continuă să fie lucrativ, membrii acestui grup fiind activ implicați în elaborarea și implementarea acestei, celei de-a treia ediții a PME al RM. La moment activitatea GTL este coordonată de BMA, acest rol fiind preluat de la OIM Moldova, după finalizarea proiectului sus numit.

Consiliul coordonator al persoanelor originare din Republica Moldova domiciliate peste hotare, constituit în februarie 2005, activează drept organ de consiliere a Guvernului. Scopul acestui consiliu este cel de a promova, menține, dezvolta și exprima identitatea etnică, culturală, lingvistică și religioasă a moldovenilor domiciliați peste hotare. Consiliul cuprinde oficiali din RM și reprezentanți ai asociațiilor diasporei moldovenești. Ultima dată acest Consiliu s-a reunit în octombrie 2012, în cadrul Congresului V al Diasporei. La ședință au participat 36 de reprezentanți ai diasporei moldovenești, din 16 țări străine, 34 fiind membri ai Consiliului Coordonator (conform Hotărârii Guvernului nr. 834 din 10 noiembrie 2011) și 5 persoane din cadrul altor instituții. Pe ordinea de zi a ședinței au fost incluse așa subiecte cum sînt: aprobarea componentei nominale a CCD și rolul membrilor CCD, conform HG nr. 834 din 10 noiembrie 2011; modalitatea de activitate și comunicare a Consiliului Coordonator; discutarea propunerilor privind planul de acțiuni al CCD pentru anii 2013–2014; și discutarea propunerii privind instituirea grupurilor de lucru în cadrul CCD. Urmare a acestei sesiuni au fost create cinci grupuri tematice în următoarele domenii: protecție socială; cultură, tineret, educație, știință; justiție și drepturile omului; reîntoarcerea și reintegrarea moldovenilor migranți; economie și mediu antreprenorial. Membrii grupurilor respective, din rîndurile diasporei au fost activ consultați și implicați în elaborarea proiectelor de acte normative și a documentelor de politici care vizează diaspora.

În Octombrie 2013, asociațiile Consiliului Coordonator al Diasporei au organizat prima conferință anuală în afara Republicii Moldova, în Florența, Italia. La eveniment au participat peste 50 asociații ale diasporei din Moldova din 16 țări, precum și reprezentanți ai Guvernului Moldovei.

Participanții la conferință au adoptat în unanimitate și semnat o Rezoluție prin care, asociațiile Diasporei solicită un nou mecanism de perfecționare a CCD și a sistemului de comunicare și colaborare dintre diasporă și conducerea Republicii Moldova. De asemenea, se propune includerea reprezentanților Diasporei de calificare înaltă în funcții de demnitate politică și funcționari publici, pentru elaborarea și implementare unor proiecte de promovare a imaginii pozitive a Republicii Moldova în lume, și perfecționarea cadrului legislativ privind sistemul electoral în vederea asigurării dreptului la vot pentru cetățenii aflați în afara hotarelor Republicii Moldova⁴⁸.

Cu toate acestea, în pofida aranjamentului instituțional solid deja existent, RM necesită îmbunătățirea în continuare a mecanismului de coordonare inter-instituțional (care ar putea să fie edificat eventual prin intermediul unei asistențe bine organizate și ajustate), pentru a elabora un cadru instituțional și politici mai eficiente de gestionare a migrației.

C.4. Cadrul de programe

În conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 12 din 19 ianuarie 2010, Cancelaria de Stat este Autoritatea de coordonare a asistenței, responsabilă de coordonarea procesului de programare, monitorizare și evaluare a asistenței externe acordate Republicii Moldova de către partenerii de dezvoltare. În particular, Direcția generală coordonarea politicilor, a asistenței externe și reforma administrației publice centrale (unitatea națională de coordonare) asigură inter alia: acordarea, autorităților administrației publice, a suportului necesar în eficientizarea mecanismului de coordonare sectorială a asistenței externe; monitorizarea și evaluarea asistenței externe în vederea maximizării impactului acestora asupra dezvoltării economice a țării; și asigurarea transparenței asistenței externe și implementarea politicii de comunicare cu comunitatea donatorilor și societatea civilă⁴⁹.

Pentru realizarea acestor sarcini, Cancelaria de Stat utilizează⁵⁰:

---

⁴⁸ Vezi <http://ipn.md/ro/societate/57731>.

⁴⁹ Raportul anual 2012 cu privire la asistența externă acordată Republicii Moldova (proiect). Disponibil pe: http://www.ncu.moldova.md/public/files/2201423_md_ae_raport_2012.pdf.

⁵⁰ Ibidem.

- Sistemul informațional de management al asistenței pentru a înregistra și procesa informația privind inițiativele de asistență și fluxurile de asistență acordată țării și,
- Consiliile sectoriale de coordonare pentru gestionarea și monitorizarea eficacității asistenței externe.

Autoritatea Națională de Coordonare a Asistenței Externe, utilizează informația oferită de Consiliile de coordonare sectoriale pentru a defini prioritățile pentru asistență externă care urmează să fie aprobate de Comitetul interministerial pentru planificare strategică. Cancelaria de Stat dispune de o platformă AMP (Aid Management Platform), care oferă date complete și actualizate privind asistența tehnică oferită Moldovei, mai cu seamă include lista proiectelor de asistență tehnică implementate în țară în diferite domenii. În descrierea proiectelor incluse în AMP se va indica obligator: titlul proiectului (în limbile română și engleză), datele de facto a începerii și finalizării proiectului, statutul proiectului, nivele de implementare, informație despre finanțare, rolurile instituțiilor, criteriile de clasificare. Opțional mai pot fi introduse date despre obiectivul și rezultatele proiectului, memorandumul semnat, bugetul proiectului și cazurile speciale. Proiecte noi trebuie să fie incluse în AMP de către instituțiile responsabile, imediat după semnarea și aprobarea proiectului. Donatorii trebuie să actualizeze AMP cu informații noi trimestrial. Cancelaria de Stat este autoritatea responsabilă pentru validarea oricăror modificări efectuate în AMP.

Pe parcursul anului 2012 a continuat implementarea componentei de migrație și de dezvoltare a Parteneriatului de Mobilitate UE–Moldova, prin intermediul acesteia fiind realizată o informare amplă a populației cu privire la modalitățile migrației, precum și sporirea competențelor funcționarilor consulari ai MAEIE în domeniul diasporei. Totodată, BMA a oferit suportul la lansarea primei etape de dezvoltare a unui sistem informațional de vize, la finele anului 2012 fiind selectată compania care urmează să implementeze acest sistem.⁵¹

În anul 2013 Republica Moldova a înregistrat progres în implementarea Parteneriatului de Mobilitate cu UE (PM), contribuind la realizarea multor priorități ale partenerilor, prin intermediul proiectelor și inițiativelor cuprinse în cadrul Abordării Globale a Migrației și Mobilității (AGMM). La 27 noiembrie 2013, Comisia Europeană a înaintat propunerea de a liberaliza regimul de vize pentru cetățenii RM, care presupune modificarea Regulamentului 539/2001 privind abolirea obligației de viză pentru călătoriile de scurtă durată pentru cetățenii RM în spațiul Schengen.

---

⁵¹ Ibidem.

Domeniul migrației forței de muncă s-a axat pe perfecționarea cadrului legislativ și aducerea în concordanță cu normele legale a altor acte legislative în domeniu. Astfel, au fost operate modificări la Legea cu privire la migrația de muncă și la Legea privind regimul străinilor în Republica Moldova. Modificările în cauză, care prevăd și excluderea cotei de imigrare în scop de muncă – vor contribui la crearea unui cadru normativ mai eficient de reglementare a relațiilor între subiecții implicați în procesul de migrație de muncă și la stabilirea unui climat prielnic investitorilor străini. Totodată, prin intermediul Proiectului-pilot privind mobilitatea forței de muncă, au fost realizate servicii în domeniul instruirii și ocupării forței de muncă, și al îmbunătățirii managementului fluxurilor de migrație a forței de muncă calificate între Italia și Republica Moldova. Activitățile de bază s-au axat pe organizarea și desfășurarea cursurilor lingvistico-vocaționale.⁵²

Proiectul „Reîntoarcerea și Reintegrarea Voluntară Asistată a Minorilor și Tinerilor Adulți”, cu accent pe prevenirea traficului, implementat de Guvernul Austriei și Fondul European de Returnare, a contribuit la asistarea mai multor beneficiari și la crearea Comitetului Inter-Instituțional pentru monitorizarea implementării activităților proiectului.⁵³

Guvernele Regatului Norvegiei, Regatului Danemarcei și Confederația Elvețiană au contribuit la combaterea traficului de ființe umane, la prevenirea riscurilor și identificarea victimelor și potențialelor victime, prin elaborarea planurilor individuale de reabilitare, reintegrare și asistență complexă a victimelor traficului prin SNR.⁵⁴

Un număr de circa 200 de acțiuni aferente migrației începînd cu 2007 au fost implementate sau sînt în curs de implementare. Aceste proiecte variază de la guvernare eficientă la migrația de muncă și dimensiunea de abilități a acestora pînă la protecția și abilitarea victimelor violenței domestice și a traficului de ființe umane. O parte considerabilă din acțiunile ce țin de migrație au fost sau sînt implementate sub egida Parteneriatului de Mobilitate, 85 inițiative care au tangență cu migrația au fost sau sînt în proces de implementare în diferite domenii, de la profilul migrațional pînă la scheme/proiecte de promovare a migrației circulare.⁵⁵

Printre donatorii cheie rămîn a fi: Comisia Europeană, Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC), Fondul Fiduciar de Securitate Umană

---

⁵² Ibidem.

⁵³ Ibidem.

⁵⁴ Ibidem.

⁵⁵ www.mfa.gov.md/mobility-partnership-en.

al ONU, USAID, Fundația SOROS, Agenția de Dezvoltare a Republicii Cehe, Agenția Austriacă de Dezvoltare, Agenția Suedeză de Dezvoltare Internațională, Guvernul Japoniei, Guvernul României, Guvernul Finlandei, Guvernul Italiei, Guvernul Ciprului, Guvernul Germaniei, Guvernul Greciei, Guvernul Danemarcei, Guvernul Norvegiei, Guvernul Elveției, Soroptimist International (Norvegia), Lakarmissionen (Suedia). Cei mai importanți partenerii de implementare a proiectelor și programelor care țin de domeniul migrației sînt: OIM Moldova, ILO, ICNUR, PNUD, UNFPA Moldova, OSCE Moldova, FEI și CIDPM.

Printre proiectele din domeniul migrației care sînt derulate în perioada de raportare pot fi menționate așa inițiative cum sînt:

- Consolidarea Capacităților Guvernului Republicii Moldova de Gestionare a Relațiilor cu Diaspora, finanțat din Fondul de Dezvoltare al OIM, implementat de OIM Moldova.
- Consolidarea Legăturii dintre Migrație și Dezvoltare: Testarea Platformei de Servicii Integrate pentru Migranții Moldoveni și Comunitățile acestora, finanțat de UE și implementat de IASCI.
- Consolidarea Capacităților Secretariatului Permanent al Comitetului Național Pentru Combaterea Traficului de Persoane în Republica Moldova, finanțat de SUA implementat de OIM Moldova.
- Programul Pilot Comun PNUD/OIM/UN Women Privind Integrarea Migrației în Strategia Națională de Dezvoltare a Republicii Moldova, finanțat de SDC.
- Susținerea Republicii Moldova în implementarea Planului UE-RM de liberalizare a regimului de vize (FIRMM), finanțat de UE, implementat de către ICMPD.
- Consolidarea capacităților de management a migrației în Republica Moldova, finanțat de UE, implementat de SPES.

Mecanismele de coordonare a donatorilor. Spre finele anului 2009, un șir de mecanisme de coordonare a donatorilor au fost constituite pentru a îmbunătăți coordonarea între partenerii de dezvoltare și guvern. La nivel național, mecanismul cheie de coordonare a partenerilor de dezvoltare este ședința lunară a donatorilor, organizată pentru a îmbunătăți coordonarea și armonizarea între Guvernul Moldovei și partenerii săi.

Planul de implementare a principiilor de parteneriat (PIPP), semnat în martie 2010 între Guvern, Banca Mondială și alți donatori relevanți (UE, ONU, cît și mulți alți donatori bilaterali), prevede un proces mai formal de constituire a Consiliilor de asistență externă sectorială (numite și Consilii de coordonare sectorială), un organ consultativ – Consiliul Comun de Parteneriat – care

reflectă parteneriatul între Guvern, societatea civilă (inclusiv sectorul privat) și partenerii de dezvoltare. Consiliul este co-prezidat de Prim-ministrul Moldovei și un reprezentant al partenerilor externi de dezvoltare. În contextul fenomenului migrației, merită să fie menționat Consiliul sectorial de coordonare a asistenței externe în domeniul muncii și protecției sociale, care este prezidat de MMPSF. Co-președinția Consiliului este asigurată de un reprezentant al organizațiilor donatoare active în domeniu, așa cum este DFID, Sida, SDC, OIM, BM, USAID, OSCE, ADC/ADA, GTY, TICA, Oficiul ONU în Moldova, Agențiile ONU etc.⁵⁶

În scopul îmbunătățirii procesului de coordonare a activității comune a MMPSF și a organizațiilor donatoare în domeniu, în 2012 și-a început activitatea Consiliul de coordonare a asistenței externe în domeniul asigurării egalității între femei și bărbați. MMPSF, în colaborare cu Entitatea Națiunilor Unite pentru Egalitatea de Gen și Emanciparea Femeilor (UN Women) și Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD), a organizat sesiuni de instruire despre problemele politicii de gen, a elaborat un set de amendamente legislative cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați și a inițiat procesul de aprobare al acestora. Cu suportul UE specialiștii de la Centrul de asistență și protecție și cei de la MMPSF au efectuat vizite la Echipele Multi-Disciplinare (EMD) și viceversa, pentru monitorizarea cazurilor concrete, precum și extinderea SNR pentru protecția și asistenta victimelor și a potențialelor victime ale traficului de ființe umane la nivel comunitar.⁵⁷

Pe parcursul anilor 2012–2013, în Moldova, au fost create Grupuri de Lucru tematice, formate din reprezentanți ai instituțiilor guvernamentale, societatea civilă și sectorul privat, care desfășoară lucru în comun în vederea oferirii suportului și expertizei în domeniile cheie identificate de Guvernul Republicii Moldova. Deoarece una din cele cinci priorități stipulate în formularul RM de aplicare pentru PPD se referă la migrație și managementul frontierei, în Moldova a fost creat Grupul de Lucru în domeniul migrației al donatorilor pentru Republica Moldova este co-prezidat de Ambasada României în Moldova și de Ambasada Republicii Slovace în Moldova, și este găzduit de Ambasada SUA în Moldova. În perioada 2012–2013, au avut loc cinci sesiuni ale acestui grup de lucru, în cadrul cărora au fost identificate și discutate prioritățile în domeniul migrației, managementului de frontieră și combaterea traficului de persoane; aceste domenii fiind subiectele pe care se vor axa eforturile partenerilor de dezvoltare ale Moldovei în cadrul PPD. Deși activitatea acestui Grup de Lucru pe alocuri dublează activitatea Consiliului sectorial de coordonare a asistenței

⁵⁶ Ordinul MMPSF Nr. 060 din 17 februarie 2010, cu privire la crearea Consiliului de coordonare a asistenței externe în domeniul muncii și protecției sociale (cu anexele respective).

⁵⁷ Raportul anual 2012 cu privire la asistența externă acordată Republicii Moldova (proiect). Disponibil pe: http://www.ncu.moldova.md/public/files/2201423_md_ae_raport_2012.pdf.

externe prezidat de MAI, aceste întrevederi permit o discutare mai aprofundată pe diferite arii de suport extern, care oferă posibilitate de participare a unor țări (prin intermediul teleconferinței) care nu sînt prezente în Consiliul sectorial sus numit. În final scopul acestui Grup de Lucru al donatorilor în cadrul PPD este de a discuta în detaliu inițiativele curente de asistență a Moldovei, în vederea evitării dublării asistenței externe oferite și identificării unor noi domenii de intervenție, dacă este cazul.

În anul 2013 Guvernul a continuat acțiunile comune de planificare a asistenței externe, de implementare și de evaluare a indicatorilor de performanță stabiliți de Parteneriatul Global, precum și de îmbunătățire a procesului de schimb de informație prin noua platformă de gestionare a datelor AMP. Pentru a continua perfecționarea și îmbunătățirea eforturilor de eficientizare a asistenței pentru dezvoltare, în perioada următoare Cancelaria de Stat are în vizor mai multe angajamente inter alia, cum ar fi:

- Alinierea asistenței externe la prioritățile naționale de dezvoltare și armonizarea ciclului de programare a acestora cu ciclul bugetar și de planificare a politicilor;
- Asigurarea transparenței și publicarea informației relevante gestionării asistenței externe. Platforma informațională privind asistența externă va fi revizuită și ajustată;
- Coordonarea interministerială necesită a fi regîndită, fiind asigurate platforme de dialog unificate și eficiente;
- Capacitățile instituționale ale ministerelor vor fi în continuare susținute și stimulate în funcție de performanța demonstrată.

PARTEA D. PRINCIPALELE CONSTATĂRI, IMPLICAȚII ASUPRA POLITICILOR ȘI RECOMANDĂRI

Secțiunea D1 rezumă principalele constatări din Părțile A, B și C relevante în contextul datelor disponibile cu privire la situația curentă în domeniul migrației și dezvoltării.

În Secțiunea D2, în baza evaluării situației curente, sînt prezentate unele recomandări cheie pentru elaboratorii de politici întru îmbunătățirea managementului curent al migrației.

Secțiunea D3 continuă secțiunea anterioară, prezentînd un set de recomandări cu privire la integrarea migrației în politicile de dezvoltare ale țării.

Secțiunea D4 indică lacunele existente de date și oferă recomandări și strategii posibile pentru a îmbunătăți statisticile cu privire la migrație și baza generală de evidență a migrației.

D.1. Principalele constatări cu privire la legătura între migrație și dezvoltare

Context. Fenomenul migrației în Moldova continuă să fie caracterizat preponderent de emigrarea peste hotare a populației, mai puțin de imigrarea persoanelor de peste hotare. Eforturile statului în perioada curentă sînt direcționate spre gestionarea fenomenului, inclusiv desfășurarea reformelor instituționale direcționate în acest scop, cooperarea mai strînsă cu Uniunea Europeană.

Odată cu declanșarea crizei economice în Europa și înăsprirea condițiilor de ședere a migranților în Federația Rusă, una din principalele țări de destinație a moldovenilor, a devenit deosebit de actuală necesitatea abordării problemelor migranților reveniți în țară. La întoarcere migranții pot contribui la dezvoltarea țării de baștină atît prin implicarea lor în activitatea de muncă, cît și prin lansarea afacerilor proprii, crearea legăturilor de afaceri între țara de origine și cele de destinație, transferul de abilități și cunoștințe acumulate peste hotare, de tehnologii, precum și prin transfer de idei, convingeri, standarde de viață, etc.

Studiile realizate în domeniu denotă că principalii factori de impulsionare a migrației moldoveni continuă să fie cei de ordin economic: lipsa locurilor de muncă și/sau salariile neatractive oferite pe piața muncii din Moldova.

Modele actuale de migrație. Analiza situației în domeniul migrației s-a realizat în baza unei serii de date administrative și statistice, oferite de către diferiți producători de date.

O serie de date administrative ale ÎS „CRIS „Registru” permite analiza situației privind Emigrarea autorizată cu retragerea vizei de reședință înainte de plecarea din țară. În baza acestor date a fost estimat un număr de circa 101,9 mii persoane care în 2013 locuiau peste hotare. Emigrarea autorizată înregistrează tendințe stabile spre diminuare, în 2013 rata de descreștere a fluxului emigrării autorizate față de 2008 a constituit – 63 procente. Fenomenul este mai pronunțat în mediul urban față de cel rural, emigrează autorizat mai multe femei decât bărbați. Preponderent pleacă din țară persoane tinere, instruite, cu studii medii de specialitate sau mai sus. Țările principale de destinație sînt Ucraina și Federația Rusă care cumulează aproape 70 procente dintre emigranți. Printre alte țări cu ponderi semnificative ale emigranților sînt menționate Germania, Israel, SUA, Belarus, Republica Cehă.

O sursă importantă, care oferă posibilitatea estimării volumului emigrării internaționale este informația DPF despre perioada aflării persoanelor în afara țării, în baza înregistrărilor traversării frontierei de stat. Conform acestei surse la sfîrșitul anului 2013 un număr de 358,9 mii persoane se aflau în afara țării mai mult de 12 luni, circa 64 procente dintre aceștia au vîrstă de 15–44 ani, femeile constituind cu 13,7 procente mai mult decât bărbații. S-a înregistrat o tendință de creștere în 2013 în comparație cu 2008 a numărului copiilor care locuiesc peste hotare timp de 12 luni și mai mult.

Datele MAEIE obținute de la misiunile diplomatice și oficiile consulare ale RM peste hotare relatează că la finele anului 2013 peste hotare se aflau circa 819 mii persoane, indiferent de durata aflării acestora în țările de destinație. Conform datelor menționate 68,4 procente se aflau în Federația Rusă, 18,2 procente – în Italia.

Migrarea temporară/circulară în scop de muncă, cu intenția de a reveni acasă, este estimată în baza datelor AFM. Datele cercetării relatează asupra unui număr de circa 300 mii persoane care într-un anumit timp s-au aflat la muncă în afara țării în perioada 2008–2013. Profilul Migrării temporare este diferit în comparație cu profilul Emigrării autorizate. Preponderent migrează la muncă populația din mediul rural care constituie circa 72 procente, iar

caracterul masculin al acestui tip de migrație este deosebit de pronunțat. Numărul bărbaților depășește numărul femeilor. În general, principalele țări de destinație au continuat să fie Rusia și Italia, însă distribuția pe sexe este diferită. Pentru 78,7 procente dintre bărbați țara de destinație a fost Federația Rusă, pentru 5,6 procente – Italia, în cazul femeilor distribuția este mai uniformă cu 45,7 procente – pentru Federația Rusă și 33 procente – pentru Italia.

În ceea ce privește structura pe vârste a migrației se observă prevalența semnificativă a celor de 15–44 ani, care cumulează circa 78 procente din totalul migranților temporari. Jumătate dintre migranți sînt persoane cu studii medii (liceale, gimnaziale), încă circa 40 procente constituie cei cu studii medii specializate și studii profesionale.

ANOFM declară tendințe spre creștere a numărului persoanelor care lucrează peste hotare cu contracte legale de muncă, totuși numărul acestora rămîne a fi destul de mic. Principalele țări de destinație unde migranții pleacă în baza contractelor de muncă sînt Israel și Emiratele Arabe Unite.

Cu referire la migrația pentru studii, datele denotă că numărul de moldoveni care s-au aflat la studii peste hotare pe parcursul anilor 2008–2013 a crescut de 2,5 ori, circa 93 procente făceau studiile în România, 2,4 procente – în Bulgaria, cîte 1,8 procente – în Ucraina și Federația Rusă. Din cauza numărului limitat de locuri de studii peste hotare care sînt oferite Moldovei sub egida tratelor internaționale, numărul de persoane care studiază peste hotare, prezentat de Ministerul Educației, este relativ mic. Nu se cunoaște numărul celor care pleacă pentru a-și face studiile peste hotare în afara acordurilor internaționale și fără notificarea Ministerului Educației, care, probabil, este mai mare.

Emigrarea involuntară. Acest tip de migrație a înregistrat tendințe spre diminuare către sfîrșitul anului 2012 în comparație cu 2008. Numărul solicitanților de azil din Moldova peste hotare a fost de 888 în 2008, reducîndu-se treptat pînă la 460 persoane în 2011 și 441 persoane în 2012, totodată s-a înregistrat o creștere a numărului persoanelor care au obținut statut de refugiat peste hotare. Totuși, tendințe spre diminuare au fost atestate și sînt confirmate de rata de creștere atît a numărului de cetățeni moldoveni înregistrați ca solicitanți de azil peste hotare cît și a numărului de cetățeni moldoveni înregistrați, recunoscuți drept refugiați peste hotare, indicatori, care s-au redus în perioada respectivă.

Repatrierea. Pe parcursul anilor 2008–2013, numărul anual de persoane repatriate a evoluat diferit. Totuși acest număr s-a redus semnificativ în 2013 față de 2008, înregistrînd o scădere de aproximativ 22 procente. De asemenea s-a

redus în perioada studiată și numărul copiilor repatriați, care în 2013 a constituit 3,5 procente în comparație cu 6,4 procente înregistrat în 2008.

De menționat că, începând cu anul 2011, înregistrarea repatrierea persoanelor sînt efectuate de două instituții: BMA și ÎS „CRIS „Registru”.

Readmisia. O dinamică pozitivă este înregistrată pentru domeniul readmișii în Moldova. După o creștere în perioada 2008–2011 de circa 2,8 ori a numărului persoanelor readmise, în 2012 se atestă o reducere majoră a numărului acestora, fapt ce denotă fie legalizarea cetățenilor moldoveni, fie respectarea regimului de ședere al țării în care se află aceștia.

Prevenirea și combaterea traficului de ființe umane. Sistemul Național de Referire⁵⁸ este cadrul principal de cooperare și coordonare a eforturilor actorilor activi în domeniul combaterii TFU, iar activitățile în cadrul SNR se realizează prin intermediul Echipei Multidisciplinare care au atins o acoperire națională. Eficiența sistemului respectiv este confirmată de creșterea numărului persoanelor identificate prin intermediul acestuia. Datele statistice arată că în 2013 au fost identificate 131 victime TFU, care este de 1,6 ori mai mare decît numărul identificat în anul 2008, numărul victimelor potențiale ale TFU raportat de ONG-uri pentru 2013 este de 1.403 persoane, față de doar 203 persoane raportate în 2008. Femeile constituie circa 76,3 procente, copii circa 10 procente din totalul persoanelor identificate drept victime TFU.

Populația rezidentă de origine străină. Către finele anului 2013, numărul total de străini (inclusiv apatrizii) care se află pe teritoriul Moldovei a fost de 21 092 persoane (0,5% din totalul populației). Majoritatea străinilor sînt originari din Ucraina, Federația Rusă, Israel, România, Turcia, alte țări sînt reprezentate cu mai puțin de 2 procente fiecare. Numărul anual de imigrări a străinilor în Moldova este în creștere, respectiv de la 2.744 persoane în 2008 la 3.357 persoane în 2013. De menționat că rata de creștere în 2013 față de 2012 a constituit 7,7 procente.

Impactul demografic al migrației. Prevalența emigrării asupra imigrării influențează dezvoltarea demografică a republicii, care în perioada de amploare a fenomenului a condus la descreșterea continuă a numărului de populație și amplificarea procesului de îmbătrînire a populației. De menționat că în ultimii doi ani s-a observat o stabilitate în ceea ce ține de numărul total al populației, estimat de BNS. De asemenea s-a atestat o stabilitate a altor indicatori demografici, spre exemplu sporul natural și rata netă a migrației. Fenomenul

⁵⁸ SNR a fost lansat în Republica Moldova în anul 2006 cu suportul OIM, a donatorilor externi și societății civile.

migrației este mai pronunțat în mediul rural în comparație cu cel urban, totodată se observă tendințe stabile spre creștere a populației urbane în contextul reducerii/stabilizării populației totale a țării, ceea ce relatează asupra existenței migrației interne, de la sate spre orașe, în special a populației economic active.

Impactul economic al migrației. Migrația forței de muncă din țară are un rol important și semnificativ și în termeni economici. Creșterea numărului persoanelor plecate la muncă peste hotare a rezultat în creșterea semnificativă a cuantumului transferurilor de peste hotare a persoanelor fizice, cu o influență înregistrată asupra principalilor indicatori macroeconomici. Creșterea constantă a Produsului Intern Brut în mare parte se atribuie veniturilor remise în țară de către migrații moldoveni care lucrează peste hotare.

Remitențele reprezintă o sursă importantă de ieșire din sărăcie pentru populație. Circa 23 procente de gospodării casnice din țară în 2013 beneficiau de surse bănești provenite din remitențe, în mediul rural ponderea acestora a fost de 29,5 procente. Conform datelor AFM/Studiului MFM, 2012 peste 80 procente dintre migrații trimite lunar bani familiei, jumătate din ei – sume de peste 500 dolari SUA.

Veniturile gospodăriilor sînt influențate considerabil de remitențe, în cazul gospodăriilor beneficiare de mijloacele respective ponderea constituie 58 procente, iar în cazul gospodăriilor beneficiare de remitențe din mediul rural – peste 62 procente. Astfel, dacă nu ar primi remitențe, proporția gospodăriilor care s-ar plasa sub pragul sărăciei în 2013 ar constitui 23,6 procente, în mediul rural indicatorul ar fi de 31,5 procente.

Este atestată o înrăutățire continuă a indicatorilor care caracterizează piața forței de muncă. În perioada 2008–2013 numărul populației economic active s-a redus constant de la 1.303 mii pînă la 1.236 mii, diminuarea fiind de 67 mii persoane, ceea ce constituie 5,1 procente, rata de activitate s-a redus cu 2,9 puncte procentuale. S-a redus ponderea populației sub VAM de la 18,7 procente la 17,1 procente, a crescut ponderea persoanelor peste VAM de la 15 procente la 17 procente. În condițiile migrației populației tinere peste hotare poate fi așteptată o reducere în continuare a populației în vîrstă aptă de muncă cu toate efectele negative ale acestui fenomen.

Studiile în domeniu denotă unele tendințe spre reîntoarcere în țară a migraților în scop de muncă. Totodată migrații reveniți se confruntă cu probleme de reintegrare, care sînt generate de lipsa locurilor de muncă și cuantumul mic al salariilor oferite. Lansarea propriei afaceri rămîne a fi dificilă din

diverse motive, inclusiv insuficiența de resurse financiare și lipsa de informare. În aceste condiții o parte considerabilă dintre migranți aleg să re-emigreze.

Impactul social al migrației. Impactul negativ social generat de fenomenul migrației este confirmat de o serie de studii în domeniu. Acesta este exprimat prin deficiența de cadre în astfel de domenii cum este educația și sănătatea, ca rezultat al emigrării personalului calificat care a lucrat în aceste sectoare. A fost constatat că migrația reduce sărăcia, însă generează efecte sociale negative asupra copiilor și vîrstnicilor lăsați fără îngrijire în urma migrației persoanelor tinere. În 2013 numărul copiilor lăsați în țară fără grija părintească, conform informației Ministerului Educației din analiza datelor Recensămîntului școlar, a fost de 42 mii, dintre care 10,5 mii copii aveau ambii părinți plecați peste hotare și 31,5 mii copii – un părinte plecat peste hotare.

Migrația forței de muncă și sistemul național de asigurare socială. Migrația forței de muncă afectează durabilitatea sistemului național de asigurare socială. Astfel, fiind în afara țării, o parte semnificativă a populației economic active nu participă la sistem, ceea ce conduce la creșterea poverii asupra populației economic active în economia națională, aceasta deja a condus la un deficit al bugetului asigurărilor sociale de stat (BASS) care pe parcursul ultimilor ani este compensat de către bugetul de stat (BS). De asemenea, lipsa pilonului cumulativ al sistemului de asigurări sociale și pachetul îngust de beneficii oferit de către actualul mecanism asigurare individuală, face puțin atractivă participarea migranților la sistem. Neparticiparea actualilor migranți la sistem, la întoarcerea acestora pe termen mediu și lung se va reflecta în imposibilitatea obținerii unor beneficii din cadrul sistemului, ceea ce direct va contribui la creșterea poverii asupra sistemului de asistență socială. Prin urmare, asigurarea garanțiilor sociale minime a lucrărilor migranți moldoveni aflați peste hotarele țării și găsirea unor soluții adecvate la întoarcerea acestora, reprezintă o preocupare curentă pentru stat. În acest context, pe parcursul ultimilor ani o serie de acorduri privind securitatea socială au fost semnate sau sînt în proces de negociere cu mai multe țări de destinație a acestora, principiile cărora se bazează pe contributivitate.

Cadrul instituțional. O serie de instituții de stat sînt implicate în procesele de gestionare a migrației, direct sau indirect, în corespundere cu domeniile de activitate și de competență a acestora. În scopul eficientizării activităților privind comunicare și conlucrarea cu migranții moldoveni aflați peste hotare, coordonarea politicilor în domeniu a fost creat Biroul pentru Relații cu Diaspora. În cadrul ministerelor și altor autorități administrative centrale au fost desemnate persoane responsabile pentru promovarea și realizarea politicii statului în domeniul diasporei, la nivel de viceministri sau vicedirectori.

Biroului Migrație și Azil i-au fost atribuite noi competențe prin desemnarea acestuia drept instituție responsabilă pentru elaborarea ulterioară a Raportului PME.

Cadrul legislativ și regulator. Cadrul național legislativ și regulator a înregistrat progrese semnificative în ceea ce privește constituirea unei baze comprehensive pentru un sistem eficient de gestionare a migrației. Conform opiniilor experților CE cadrul legislativ și de politici cu privire la prevenirea și contracararea traficului de ființe umane este consolidat și aliniat standardelor internaționale.

Continuă activitățile privind semnarea acordurilor bilaterale în domeniul migrației forței de muncă în scopul asigurării securității sociale și de muncă a migranților din Moldova.

Cadrul de politici. Cadrul de politici este în continuă dezvoltare. Au fost elaborate și puse în aplicare strategii și politici de stat în diverse domenii conexe migrației: mobilitatea la frontieră, reintegrarea la reîntoarcere a migranților, investirea remitențelor în dezvoltare, dezvoltarea ÎMM, combaterea migrației iregulare și TFU. Coordonarea și asigurarea coerenței politicilor și strategiilor ce țin de fenomenul migrației se realizează în cadrul unui aranjament instituțional impresionant. Cu toate acestea, este necesară îmbunătățirea în continuare a mecanismului de coordonare inter-instituțional pentru o gestionare mai eficientă a fenomenului migrației.

D.2. Recomandări cu privire la gestionarea migrației

În perioada anilor 2008–2013 tema migrației, fiind recunoscută politic ca fenomen, inclusiv prin efectele sale pozitive și negative, a devenit un element cheie la elaborarea politicilor naționale, sectoriale și intersectoriale.

În mod special au devenit vizibile mecanismele care țin de imigrarea străinilor⁵⁹. În mare parte acestea au asigurat transpunerea mai multor directive comunitare în domeniu. Acest fapt a contribuit la eficientizarea dialogului bilateral cu statele comunitare în domenii conexe migrației (ocupațional, social, educațional etc.).

Totodată, rămân a fi necesare:

---

⁵⁹ Legea privind regimul străinilor nr. 200 din 16 iulie 2010.

- consolidarea capacităților autorităților competente din țară în corelarea și promovarea principiilor și procedurilor de admitere și de documentare în țară a străinilor (migranților economici și non-economiци) cu realitățile economice ale țării, fiind aplicată o abordare utilitaristă pentru țară;
- perfectarea continuă a cadrului normativ privind admiterea selectivă a străinilor în scop de muncă pentru suplinirea deficitului de personal înalt calificat: (1) în domeniile care duc lipsa forței de muncă calificată; (2) în ramurile economiei prioritare pentru dezvoltarea durabilă a țării⁶⁰ care nu dispun de resurse autohtone de calificare necesară și (3) facilitarea admiterii și șederii în Republica Moldova a investitorilor străini precum și a persoanelor care gestionează investițiile străine în domeniile economice cu efect multiplicativ.⁶¹ De remarcat, că promovarea pro-activă de atragere a investițiilor străine prin politicile migraționiste cunoaște mai multe exemple internaționale. Astfel, practica statelor europene sau nord-americane prevede în acest sens mecanisme de facilitarea admiterii și documentării străinilor care investesc în afaceri în zone economice prestabilite (mediul rural, și/sau dezvoltarea economiei multiplicative în raport cu condițiile generale ca ex.) sau creează locuri noi de muncă;
- dezvoltarea mecanismelor de recunoaștere a competențelor și calificărilor profesionale a străinilor în domeniile care necesită personal calificat;
- promovarea instituțiilor de învățământ superior din Republica Moldova în scopul atragerii străinilor la studii și promovarea imaginii instituțiilor superioare de învățământ din țară;
- perfecționarea instrumentelor legale și instituționale ce asigură principiul non-discriminării străinilor aflați în țară, evitării oricăror restricții nejustificate de natură discriminatorie bazate pe orice motiv cum ar fi sexul, rasa, culoarea, originea etnică sau socială, caracteristici genetice sau stare de sănătate, limbă, religie sau convingeri etc.;
- promovarea unui climat de legalitate în admiterea și șederea străinilor în Republica Moldova prin sporirea gradului de informare a potențialilor migranți care doresc să vină în Republica Moldova pentru perioade scurte de timp (la studii, muncă, etc.).

Un rol deosebit în gestionarea migrației revine politicilor de integrare a străinilor, promovate în stat. Deși cadrul regulatoriu în domeniu adoptat în Republica Moldova⁶² este recunoscut drept unul inovator atît în zona CSI, dar

⁶⁰ Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2020”, aprobată prin Legea nr. 166 din 11.07.2012.

⁶¹ Ca exemple construcția drumurilor, infrastructurii economice, sistemelor de irigare în agricultură etc.

⁶² Legea privind integrarea străinilor în Republica Moldova nr. 274 din 27.12.2011.

și pentru un șir de state vest-europene, implementarea acestuia se află în faza inițială și necesită mai multă atenție pentru asigurarea corelării cu necesitățile evidențiate.

Dezvoltarea rapidă a proceselor de imigrare a străinilor în țară nu a permis preselecția lor din statele terțe, similare sau apropiate ca identitate culturală, civilizațională sau religioasă etc., fapt ce ar exclude deficiențe în integrare. Datele PME indică că în Republica Moldova se află cu drept de ședere provizorie sau de ședere permanentă peste 20 mii de străini, din aproximativ 108 sate.

Astfel, este important de a dezvolta în cadrul politicilor de gestionare a migrației a unor politici pe termen lung ce țin de acomodarea reciprocă între toți străinii (beneficiarii ai unei forme de protecție, imigranții, persoanele născute în afara țării și alte categorii de persoane) și locuitorii Republicii Moldova.

Pe parcursul anului 2013 au fost dezvoltate mecanismele necesare de cooperare între entitățile statale responsabile de acomodarea și integrarea străinilor, a fost garantat accesul străinilor la programele de acomodare socioculturală și lingvistică prin asigurarea cheltuielilor necesare din contul Bugetului de Stat⁶³.

Totodată, avînd în vedere importanța deosebită a integrării străinilor pentru coeziunea socială și civică în țară, este necesară susținerea activă a străinilor și apatrizilor cu statut de ședere legală în Republica Moldova, asigurarea participării lor la viața economică, socială și culturală a țării. Acest obiectiv urmează a fi susținut prin sporirea gradului de conștientizare a persoanelor publice, a societății civile, a străinilor însesi în importanța procesului de integrare.

Deși autoritățile publice au recunoscut importanța politicilor de integrare prin definirea fondurilor publice necesare pentru implementarea lor, acestea nu sînt suficiente pentru acoperirea întregului spectru de necesități posibile și pentru toate categoriile de străini. Astfel este necesar de a determina categoriile de străini care pot beneficia de un tratament facilitat în domeniul dat, spre exemplu categoriile vulnerabile de persoane, beneficiari ai unor forme de protecție, minori neînsoțiți, femei etc.

Implementarea politicilor de integrare necesită o monitorizare obiectivă prin stabilirea unor seturi de indicatori în toate domeniile relevante, culegerea, sinteza și analiza datelor obținute.

---

⁶³ Legea Bugetului de stat pe anul 2012 nr. 282 din 27.12.2011.

În domeniul emigrării, domeniu care a beneficiat de cea mai mare atenție în cadrul cercetărilor și abordării comprehensive la elaborarea politicilor de stat, rămân a fi prioritare aspectele ce țin de situația membrilor de familie lăsați fără grija celor plecați peste hotare⁶⁴, în special a bătrînilor și a copiilor.

În mod special este alarmantă creșterea numărului copiilor minori rămași fără îngrijirea părinților în legătură cu plecarea acestora la muncă peste hotare⁶⁵. Datele obținute din cercetări indică gradul redus de socializare a copiilor respectivi, abandonul sistemului școlar, reducerea nivelului de instruire, creșterea delincvenței juvenile pentru categoria respectivă de copii.

Problemele menționate solicită implicarea pro-activă a statului și a întregii societăți, crearea unor mecanisme stabile de parteneriat comunitar sau social pentru prevenirea fenomenului, consolidarea mecanismului preventiv pe țară, precum și dezvoltarea mecanismelor de resocializare pentru categoria respectivă de populație. Este regretabilă lipsa coerenței între eforturile diferitor autorități responsabile pentru diferite aspecte ale problemei date (APL, MMPSF, ME, MAI și altele). În acest sens este necesar de a dezvolta parteneriate durabile, eficiente și diligente între toți actorii implicați, completarea deficienței existente în serviciile necesare la nivel comunitar, care ar răspunde necesităților copiilor și tinerilor din familiile migranților. Este importantă redimensionarea atitudinii autorităților publice față de problema dată.

Își mențin importanța inițiativele comune cu statele de destinație, inclusiv Federația Rusă și Ucraina, preconizate pentru asigurarea migrației circulare, reîntoarcerea lucrătorilor migranți și reintegrarea lor pe piața muncii din Moldova.

Rămîne o necesitate stringentă asigurarea transferul de calificări și inovații în anumite sectoare, prin intensificarea reîntoarcerii temporare a conaționalilor înalți calificați ar facilita circulația de creiere.⁶⁶

---

⁶⁴ Planul Național de Acțiuni cu privire la protecția copiilor lăsați fără îngrijirea părinților pentru 2010–2011 (din 02 iunie 2010); proiectul „Abordarea efectelor negative ale migrației asupra minorilor și familiilor lăsate fără grija celor plecați peste hotare”, implementat de Guvernul Italian în colaborare cu OIM, și co-finanțat de CE (durata 2011–2012), etc.

⁶⁵ Cercetarea UNICEF Fenomenul delincvenței juvenile în Republica Moldova, Cartea juridică, 2011.

⁶⁶ Inițiativa „Abordarea exodului de creiere prin reîntoarcerea temporară a oamenilor de știință – expatriați moldoveni și a tinerilor cercetători de peste hotare, pentru a fortifica Moldova drept un centru de cercetare și dezvoltare și pentru a promova returnarea temporară și permanentă și transferul de abilități” finanțat de UE și implementate de OIM în perioada 2010–2011 în cadrul proiectului „Susținerea implementării componentei migrație și dezvoltare a Parteneriatului de Mobilitate UE–Moldova” poate fi menționată în această ordine de idei.

O atenție deosebită autoritățile moldovenești au acordat stabilirii legăturilor între organizațiile Diasporei din diferite țări, cu țara, inclusiv instituirea autorității speciale în domeniu, Biroul pentru Relațiile cu Diaspora din cadrul Cancelariei de Stat a Republicii Moldova⁶⁷. Cu toate acestea, este importantă susținerea în continuare a activității în domeniu, de coordonare și de susținere a BRD în organizarea diferitor activități cu comunitățile de moldoveni și organizațiile diasporale de peste hotarele Republicii Moldova.

Deși Moldova a creat deja un cadru instituțional solid în domeniul gestionării migrației, este necesar de a dezvolta capacitățile de gestionare a migrației și în continuare. Astfel, elaborarea politicilor ulterioare trebuie să se bazeze pe date comprehensive și bine-structurate, să țină cont de interesele și obiectivele specifice ale țării, să se refere la diferitele aspecte ale politicii publice generale cum ar fi cele ocupaționale, demografice, promovarea migrației circulare, de reîntoarcere și de reintegrare a migranților etc.

Acest deziderat necesită susținerea și dezvoltarea capacităților instituțiile publice care asigură elaborarea și implementarea politicilor ce țin de problemele migraționale (mai multe resurse materiale, ateliere de instruire, eliminarea impedimentelor birocratice, mai multă luare în considerație a practicii și expertizei locale, evitând bizuirea excesivă pe intervențiile experților externi, etc.).

În acest context, crește rolul structurilor care urmează să asigure coordonarea⁶⁸, aceste urmează să dispună de suficiente resurse umane instruite, inclusiv în domeniile moderne de activitate și comunicare.

D.3. Recomandări cu privire la integrarea migrației în politicile de dezvoltare

Integrarea migrației în procesele de dezvoltare este prevăzută în cadrul unor politici pe termen lung.

Obiectivele de bază au fost stabilite în Strategia Națională a Moldovei în domeniul migrației și azilului (2011–2020)⁶⁹ și în Planul Național de Acțiuni pentru 2011–2015 cu privire la implementarea Strategiei Naționale în domeniul

---

⁶⁷ <http://www.gov.md/libview.php?l=en&id=4327&idc=436>.

⁶⁸ Hotărârea Guvernului nr. 133 din 23 februarie 2010 „Cu privire la Comisia pentru coordonarea unor activități ce țin de procesul migrațional”, Grupul de Lucru (GL) din cadrul MAE și IE cu privire la coordonarea regimului de liberalizare a vizelor cu UE.

⁶⁹ Hotărârea Guvernului nr. 655 din 8 septembrie 2011 cu privire la aprobarea Strategiei Naționale a Moldovei în domeniul migrației și azilului (2011–2020).

migrației și azilului. Acestea fac o legătură între domeniul migrației și azil cu cadrul general al politicilor de dezvoltare a țării.

Noua strategie de dezvoltare a Moldovei – Strategia de Dezvoltare Națională: Moldova 2020: 7 soluții pentru Republica Moldova⁷⁰ la fel contribuie la corelarea cu strategiile sectoriale, implementate de diferite ministere de resort.

Merită de menționat în acest context și politica externă a Guvernului Moldovei, precum și angajamentele țării reflectate în așa documente cum ar fi: Declarația comună cu privire la Parteneriatul de Mobilitate Republica Moldova – UE⁷¹ și Programul Național de implementare a Planului de Acțiuni Republica Moldova – UE în domeniul liberalizării regimului de vize⁷² (aprobat în 2011). Ultimul, grație abordării comprehensive a modului de gestionare a migrației în corespundere cu directivele comunitare a dictat reformarea cardinală legislativ și instituțional în domeniul gestionării migrației.

Totodată, dinamica și amploarea proceselor migraționale din perioada examinată necesită corectarea și includerea unor elemente specifice în politicile de dezvoltare.

Avînd în vedere procesele continue de reducere a numărului populației și mărirea coeficientului de îmbătrînire, e necesar:

- de asigurat o mai bună gestionare a proceselor migrației temporare a populației;
- asigurarea monitorizării migrantilor reveniți, în special a persoanelor care se confruntă cu probleme, cunoașterea problemelor care apar la reintegrarea lor socială, psihologică, ocupațională, educațională de altă natură. În această ordine de idei necesită a fi dezvoltată în continuare colectarea datelor privind persoanele plecate temporar peste hotare (informația despre emigrarea la muncă, studii, pe vârste, sexe și nivel de instruire în dinamică), asigurarea corelării informației și analiza datelor pre- și post- emigrare și elaborarea politicilor adecvate.
- dezvoltarea în continuare a aspectelor ce țin de securitatea demografică a țării necesită includerea în politicile de durată a

---

⁷⁰ Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2020”, aprobată prin Legea nr. 166 din 11.07.2012.

⁷¹ Declarația comună privind Parteneriatul de Mobilitate Republica Moldova-UE, semnată pe data de 5 iunie 2008, la Luxemburg în cadrul reuniunii Consiliului Miniștrilor de Justiție și Afacerilor Interne al UE.

⁷² Hotărîrea Guvernului nr. 122 din 04.03.2011 cu privire la aprobarea Programului național de implementare a Planului de Acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană în domeniul liberalizării regimului de vize.

aspectelor ce țin de protecția socială a familiei și a copiilor lăsați fără grija părinților plecați peste hotare, dezvoltarea politicilor de securitate demografică în baza monitorizării indicatorilor selectați, inclusiv cei constatați în acest Raport analitic.

- la fel, urmează a fi ameliorată calitatea datelor statistice și administrative care se referă la emigrarea autorizată, având în vedere indicatorii ce țin de vârsta, nivelul de instruire, sexul și mediul de reședință a persoanelor plecate.

În scopul asigurării mecanismelor necesare pentru implementarea politicilor necesare pentru protecția copilului și familiei pentru perioada migrației părinților este necesar de asigurat colectarea periodică a datele despre numărul copiilor cu părinți plecați peste hotare la muncă, numărul căsătoriilor și divorțurilor în familiile migranților în dinamică și numărul copiilor născuți în familiile migranților peste hotarele Republicii Moldova.

Deoarece Republica Moldova a optat pentru procesele integraționiste și liberalizarea regimului de vize cu UE, un accent deosebit pentru îmbunătățirea gestionării proceselor migraționale se pune pe existența și dezvoltarea instrumentelor de control a migrației. În această ordine de idei prioritară devine dezvoltarea instrumentelor de colectare a informației statistice și nominale privind migrația, corelarea unității noțiunilor și definițiilor utilizate în legislația națională cu cele din legislația comunitară, în special cele din Regulamentul 862 a Parlamentului European și al Consiliului din 11 iulie 2007 privind statisticile comunitare în domeniul migrației și protecției internaționale.

D.4. Recomandări vizînd îmbunătățirea statisticilor migraționale și a elaborării politicilor bazate pe probe

Gestionarea eficientă a migrației poate fi realizată doar dacă politicile și strategiile se bazează pe informații actualizate privind fluxurile migraționale. Astfel, colectarea datelor de încredere inclusiv în scopuri de prognozare trebuie să facă parte dintr-o politică națională comprehensivă în domeniul migrației. De asemenea există prea puțină informație disponibilă cu privire la așa subiecte importante cum sînt remitențele, conștientizarea de către migranții reali și potențiali a migrației legale și a posibilităților de revenire.

Unele subestimări/lacune sînt observate cu privire la evidența migrației pe domenii. De exemplu, Ministerul Educației deține date oficiale cu privire la numărul de cetățeni moldoveni care-și fac studiile peste hotare în baza tratatelor internaționale, însă nu se duce evidența celor care aplică și obțin de

sine-stătător posibilități de a studia peste hotare. O altă problemă se referă la evidența copiilor lăsați fără grija părinților migrați – este o sarcină divizată între câteva ministere, care raportează diverse date, ce nu sînt corelate.

Printre acțiunile recomandate pentru îmbunătățirea și generarea datelor vizînd migrația populației internaționale, putem menționa următoarele:⁷³

Profilul Migrațional Extins, perceput mai degrabă drept un proces decît doar un produs, reprezintă un potențial înalt de sinergie cu procesele de integrare a migrației, în ceea ce privește realizarea obiectivului de a înțelege și utiliza datele pentru niște decizii informate și evaluarea progresului obținut. Guvernul Republicii Moldova a aprobat „Lista de indicatori și șablonul Profilului Migrațional Extins al Republicii Moldova” la 24 august 2012.⁷⁴ Conform Hotărîrii Guvernului, BMA în cooperare cu alte ministere și autorități publice centrale relevante asigură actualizarea anuală a indicatorilor PME și elaborarea raportului analitic anual în baza Listei de indicatori și șablonului PME pentru RM.

Pentru a realiza aceste obiective, se propun următoarele:

1. Compilarea și actualizarea unui PME urmează să fie efectuată în mod durabil, canalizînd constatările PME în elaborarea de politici. În ordinea dată de idei, se recomandă elaborarea unui plan de acțiuni/strategii pentru actualizarea regulată a PME și dezvoltarea în continuare a exercițiului PME;
2. Soluționarea problemei cu privire la datele inadecvate necesită dezvoltarea capacităților instituțiilor de stat (BNS, ÎS „CRIS „Registru”, MAI, MMPSF, etc.), care sînt implicate în colectarea datelor la nivel național;
3. Necesitatea unei colaborări constructive și mai active între principalii producători de date statistice, care sînt ÎS „CRIS „Registru” și BNS și MAI este o necesitate urgentă. Aici trebuie de menționat și necesitatea pentru o cooperare mai activă în domeniul statisticii cu DPF în ceea ce privește înregistrarea migraților la trecerea frontierei;
4. Problema lipsei de metodologii unificate pentru evaluarea și cuantificarea procesului migrațional ar putea fi atenuată prin adoptarea unor anumite acte guvernamentale care ar crea și introduce o aplicare unificată a unor norme și definiții clare, segregate și dezagregate, de rînd cu toate criteriile existente, în conformitate

⁷³ Această secțiune se bazează pe principalele constatări din Poulain Michel și alții: „Raportul de evaluare a datelor”, 2011 contractat de OIM. Disponibil pe: http://www.iom.md/attachments/110_data_assess_rep_eng.pdf.

⁷⁴ <http://particip.gov.md/proiectview.php?l=ro&idd=108>.

cu abordările metodologice convenite pe plan internațional, cât și conform indicatorilor statistici comparativi care acoperă un șir de probleme ce țin de migrație;

5. Schimbul de date cu țările de destinație a migranților din Moldova este o posibilitate concretă pentru verificarea exactității datelor din Moldova privind emigrarea. Aceste date deseori nu sînt incluse în statisticile anuale privind migrația, prin urmare o cerere regulată de date de la țările respective ar putea fi necesară;
6. Instruirea bine-orientată și cooperarea tehnică pentru instituția și experții naționali responsabili de actualizarea PME, inclusiv prin intermediul unor proiecte twinning este necesară.

În contextual menționat este necesară dezvoltarea în continuare a asistenței informaționale pentru autoritățile publice central și locale drept suport în scopul asigurării managementului eficient în domeniul migrației și azilului.

Urmează să continue activitățile ce țin de consolidarea capacităților instituționale în colectarea, agregarea, sistematizarea de către beneficiari a datelor pentru elaborarea și implementarea politicilor în domeniul migrației și azilului, și integrării străinilor.

În acest scop urmează să continue activitatea de asigurare informațională inter-instituțională atât pe vertical cât și pe orizontal, la toate nivelele (național, regional, local) pentru toate autoritățile competente în scopul asigurării managementului migrației, coordonării activităților comune și reducerii riscurilor.

Este necesară dezvoltarea mecanismelor de cooperare privind analiza riscurilor, cooperarea în culegerea și prelucrarea informației, instituirea, după caz, a unor grupe commune de investigații pe domenii noi de activitate, asigurarea accesului la bazele de date existente sau nou create, crearea unor baze de date comune sau a unor sisteme de schimb rapid a informației pentru autoritățile publice.

Urmează a fi dezvoltate mecanismele de planificare (în baza protocoalelor de cooperare) comună a cooperării inter-instituționale în baza unor înțelegeri comune a riscurilor și amenințărilor, în special între acelea ce țin de schimbul de informație între autorități, de mediere a conflictelor de competențe ș.a.

ANEXE

Anexa I. Glosar de termeni

Acord de readmisie – acord internațional care prevede proceduri, pe bază reciprocă, pentru returnarea nenaționalilor aflați într-o situație ilegală în țara lor de origine sau în țara prin care aceștia au tranzitat.

Apatrid – persoană care nu este cetățean al Republicii Moldova și nici cetățean al unui alt stat (Legea cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024 din 2 iunie 2000)

Apatridia – poate rezulta din mai multe cauze, inclusiv conflict de legi, transfer de teritoriu, legi care reglementează căsătoria, practici administrative, discriminare, lipsa înregistrării nașterii, denaționalizare (atunci când un stat anulează naționalitatea unui individ) și renunțare (atunci când un individ renunță la protecția statului)

Anulare – decizie luată de autoritatea competentă pentru străini împotriva străinului dacă acesta nu îndeplinește condițiile prevăzute de lege ori s-a stabilit că unele acte care au stat la baza acordării dreptului de ședere sînt falsificate (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova)

Cetățenie – legătură juridică specială între o persoană și statul său, dobîndită prin naștere sau prin naturalizare, indiferent că este prin declarație, opțiune, căsătorie ori alte mijloace, în conformitate cu legislația națională.

Confirmare de repatriere – act oficial eliberat de autoritatea competentă pentru străini, care confirmă dreptul la repatriere (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).

Copil – orice ființă umană sub vîrsta de 18 ani, exceptînd cazurile în care legea aplicabilă copilului stabilește limita majoratului sub această vîrstă (Convenția ONU privind drepturile copilului).

Custodie publică – măsură de restrîngere a libertății de mișcare (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).

Decizie de returnare – act administrativ al autorității competente pentru străini, prin care șederea unui străin este stabilită ca fiind ilegală și care obligă străinul

să părăsească teritoriul Republicii Moldova într-un termen stabilit (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).

Declararea străinului persoană indezirabilă – este o măsură asiguratorie de autoritate, dispusă împotriva unui străin care a desfășurat, desfășoară ori în a cărui privință există indicii temeinice că intenționează să desfășoare activități de natură să pună în pericol securitatea națională sau ordinea publică (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).

Emigrant – persoana care emigrează (implicată în procesul de emigrație) (Regulamentul (CE) nr.862/2007).

Emigrație – acțiunea prin care o persoană care a avut anterior reședința obișnuită pe teritoriul unui stat încetează să mai aibă reședința obișnuită pe teritoriul statului în cauză pentru o perioadă care este sau se așteaptă să fie de cel puțin 12 luni (Regulamentul (CE) nr. 862/2007).

Expulzare – acțiune a autorității unui stat cu intenția și efectul securizării transportării persoanei sau persoanelor (nenaționali sau apatrizi) împotriva voinței lui/ei de pe teritoriul acestui stat (OIM International Migration Law 25, Glossary on Migration).

Imigrant – persoana care imigrează (implicată în procesul de imigrație) (Regulamentul (CE) nr. 862/2007).

Imigrație – acțiunea prin care o persoană își stabilește reședința obișnuită pe teritoriul unui alt stat pentru o perioadă care este sau se așteaptă să fie de cel puțin 12 luni, după ce, în prealabil, a avut reședința obișnuită într-un alt stat (Regulamentul (CE) nr. 862/2007 din 11 iulie 2007 privind statisticile comunitare din domeniul migrației)

Luarea în custodie publică – măsură de restrângere a libertății de mișcare dispusă de instanța de judecată împotriva străinului care nu a putut fi returnat în termenul prevăzut de prezenta lege, precum și împotriva străinului care a fost declarat indezirabil sau în a cărui privință instanța de judecată a dispus expulzarea (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).

Migrant ilegal – persoană care, din cauza unei intrări neautorizate, încălcării condițiilor de intrare sau expirării vizei nu deține statut legal într-o țară de tranzit sau gazdă (IOM International Migration Law 25, Glossary on Migration).

Migrație netă – diferența dintre numărul persoanelor care intră pe teritoriul unui stat și numărul persoanelor care părăsesc teritoriul statului respectiv în aceeași perioadă. Este denumită și „bilanț migratoriu” (OIM. International Migration Law 25, Glossary on Migration).

Mic trafic de frontieră – trecerea frecventă a frontierei comune a statelor contractante de către rezidenții din zona de frontieră, care intenționează să rămână în zona de frontieră a celeilalte părți contractante, în special din motive de ordin social, cultural, familial sau întemeiate economic, pentru o perioadă care nu depășește 3 luni de ședere neîntreruptă de la data trecerii frontierei (Regulamentul CE nr.1931/2006)

Naturalizare – acordarea cetățeniei la cererea persoanei care domiciliază legal și obișnuit pe teritoriul Republicii Moldova (în condițiile prevăzute de Legea cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024 din 2 iunie 2000)

Permis de ședere/buletin de identitate pentru apatrizi – act de identitate care atestă dreptul de ședere legală pe teritoriul RM (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).

Persoană născută în străinătate – o persoană născută în afara țării de reședință obișnuită curentă, indiferent de cetățenia persoanei. Îndrumări pentru colectarea datelor privind migrația internațională conform articolului al Regulamentului 862/2007 și pentru colectarea datelor adiționale pe bază voluntară: imigrare, emigrare, populația obișnuit rezidentă și obținerea și pierderea cetățeniei

Ponderea populației sub pragul sărăciei absolute – numărul persoanelor care trăiesc în gospodării cu cheltuieli pe adult echivalent (scala 1:0.7:0.5) sub pragul sărăciei, raportat la numărul total al populației

Pragul sărăciei absolute se calculează în baza cheltuielilor alimentare ale decililor 2–4, ajustate la 2282 kcal/persoană/zi și adăugarea la acestea a cheltuielilor nealimentare (ponderea pentru toate gospodăriile din CBGC).

Protecție umanitară – formă de protecție, recunoscută de Republica Moldova, acordată străinului sau apatridului din alte motive decât cele prevăzute de Convenția de la Geneva din 28 iulie 1951 (Legea nr. 270 din 18 decembrie 2008 privind azilul în Republica Moldova).

Readmisie – acțiune a unui stat de acceptare a reintrării unui individ (național, național al țărilor terțe sau apatrid).

Refugiat – orice resortisant al unei țări terțe care, ca urmare a unei temeri bine fondate de a fi persecutat din cauza rasei sale, a religiei, naționalității, opiniilor politice sau apartenenței la un anumit grup social, se află în afara țării al cărei cetățean este și care nu poate sau, din cauza acestei temeri, nu dorește să solicite protecția respectivei țări sau orice apatrid care, aflându-se din motivele menționate anterior în afara țării în care avea reședința obișnuită, nu poate sau, din cauza acestei temeri, nu dorește să se întoarcă în respectiva țară (în baza art. 1 al Convenției ONU din 51 privind statutul refugiaților, precum și Directivei 2004/83/CE).

Remiterile migrantilor reprezintă transferuri de peste hotare de mijloace bănești și de bunuri, ce au impact asupra veniturilor gospodăriilor. Ele rezultă din circulația temporară sau permanentă a oamenilor pentru muncă în alte economii, stabilirea cu traiul permanent, precum și din relații interumane: cadouri, donații, moșteniri. Ele pot fi în numerar și nonnumerar, expediate prin canale oficiale (cum ar fi transferuri prin rețele electronice) sau prin canale informale (cum ar fi banii sau bunurile transportate peste frontiere) (Ediția a șasea a Manualului FMI referitor la balanța de plăți și situația investițiilor Internaționale, anexa 5. Remiterile)

Repatriere – dreptul personal al refugiatului, prizonier de război sau reținut civil, să se întoarcă în țara de naționalitate, în condiții specifice definite în diferite instrumente internaționale (Convenția de la Geneva, 1949 și Protocoalele Adiționale, 1977, Regulamentele de respectare a legilor și obiceiurile războiului pe uscat, anexate la a patra Convenție de la Haga, 1907, instrumente ale drepturilor omului, precum și dreptul internațional cutumiar).

Reședință obișnuită – locul în care o persoană își petrece în mod normal perioada zilnică de odihnă, fără a ține seama de absențele temporare pentru recreere, vacanțe, vizite la prieteni și rude, afaceri, tratamente medicale sau pelerinaj religios, sau, în absența informațiilor, locul de reședință legal sau înregistrat (Regulamentul (CE) nr.862/2007 din 11 iulie 2007 privind statisticile comunitare din domeniul migrației)

Returnare – proces de întoarcere a unui străin prin executare voluntară a deciziei de returnare sau prin executare forțată a acesteia: în țara de origine, în o țară de tranzit, în conformitate cu acordurile de readmisie, sau în o țară terță în care străinul decide în mod voluntar să se întoarcă și în care acesta va fi acceptat.

Revocare – decizie luată de autoritatea pentru străini dacă se constată că străinul nu mai întrunește condițiile de prelungire a dreptului de ședere ori nu mai respectă scopul pentru care i s-a acordat acest drept, ori a încălcat

reglementările vamale sau reglementările privind frontiera de stat (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova)

Ședere ilegală – prezența pe teritoriul Republicii Moldova a unui străin care nu îndeplinește sau nu mai îndeplinește condițiile privind intrarea, aflarea sau șederea în Republica Moldova (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).

Ședere legală pe teritoriul Republicii Moldova (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova)

Solicitant de azil – un resortisant al unei țări terțe sau un apatrid care a depus o cerere de azil cu privire la care nu a fost adoptată încă o hotărâre finală (Directiva 2005/85/CE a Consiliului din 1 decembrie 2005 privind standardele minime cu privire la procedurile din statele membre de acordare și retragere a statutului de refugiat).

Străin – persoană dintr-o anumită țară care nu este cetățean/nu deține cetățenia acestei țări (UE).

Statut de refugiat – formă de protecție, recunoscută de Republica Moldova, a străinului sau apatridului care întrunește condițiile prevăzute în Convenția privind statutul refugiaților, încheiată la Geneva la 28 iulie 1951, precum și în Protocolul privind statutul refugiaților din 31 ianuarie 1967 (Legea nr. 270-XVI din 18 decembrie 2008).

Țara de naștere – țara de reședință (în cadrul frontierelor actuale, dacă informația este disponibilă) a mamei la data nașterii sau, dacă nu este posibil, țara (în cadrul frontierelor actuale, dacă informația este disponibilă) în care a avut loc nașterea.

Venitul echivalat – este definit drept venitul total al gospodăriei raportat la „mărimea echivalentă” a acestuia, considerînd mărimea și compoziția gospodăriei, și este atribuit fiecărui membru al gospodăriei (venitul total al gospodăriei este raportat la mărimea echivalentă a acestuia, utilizînd așa-numita scară de echivalență „modificată OECD”).

Anexa 2. Tabele statistice

I. Emigrarea populației

A. Emigrarea autorizată⁷⁵

Tabelul 1. Numărul anual de emigrări autorizate după mediul de reședință anterior, sexe și grupe de vîrstă al emigrantului și țara de destinație, 2008–2013

	2008*	2009	2010	2011	2012	2013
Total au emigrat	6 988	6 663	4 714	4 039	3 129	2 585
inclusiv din:						
Mediul urban	4 195	3 955	3 139	2 722	2 152	1 923
Mediul rural	2 793	2 708	1 575	1 317	977	662
Din total au emigrat:						
Bărbați	3 237	3 138	2 193	1 813	1 425	1 201
Femei	3 751	3 525	2 521	2 226	1 704	1 384
Grupa de vîrstă, ani						
0–4	1	281	199	219	138	131
5–9	4	319	232	200	146	126
10–14	75	303	229	161	130	135
15–19	414	413	276	236	212	196
20–24	910	775	481	374	252	179
25–29	1 228	966	600	475	300	260
30–34	947	818	517	389	303	230
35–39	692	570	386	342	265	214
40–44	510	398	306	233	204	159
45–49	489	402	270	203	164	121
50–54	438	404	277	275	182	183
55–59	453	365	296	300	223	173
60–64	235	244	230	223	232	153
65–69	201	138	121	109	116	96
70–74	194	126	126	127	107	107
75–79	106	82	78	91	85	76
80–84	67	39	61	52	38	28
85 și mai mult	24	20	29	30	32	18
Din total au emigrat în:	6 988	6 663	4 714	4 039	3 129	2 585
Ucraina	3 163	2 952	2 227	1 827	1 360	1 054

⁷⁵ Această formă include retragerea vizei de reședință și declararea emigrării pe termen lung sau pentru totdeauna din țară, cunoscută în țară și sub termenul de emigrare permanentă

	2008*	2009	2010	2011	2012	2013
Federația Rusă	2 663	1 866	1 162	858	772	684
S.U.A	588	899	523	538	245	160
Germania	195	264	220	179	218	253
Israel	137	278	232	204	198	199
Belarus	122	125	100	74	48	72
Republica Cehă	40	77	57	43	56	48
Italia	1	23	27	0	0	4
Kazahstan	14	31	33	27	29	17
Bulgaria	14	26	19	9	8	8
Alte țări	51	122	114	280	195	86

Sursa: MTIC / ÎS „CRIS „Registru”.

Notă: *Datele pînă la anul 2008 nu includ numărul total al copiilor emigrați împreună cu părinții (și anume acei incluși în pașaportul unuia din părinți).

Tabul 2. Indicatori relativi privind emigrarea autorizată a cetățenilor moldoveni, 2008–2013 (%)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
2.1.4. Rata de creștere a emigrărilor autorizate ale cetățenilor moldoveni	97,4	95,4	70,7	85,7	77,5	82,6
2.1.5. Decalajul de gen al emigrării autorizate a cetățenilor moldoveni, (femei/bărbați)	110,3	111,4	115,0	122,8	119,6	115,2
2.1.6. Proporția relativă a emigranților din mediul rural versus urban	66,6	68,5	50,2	48,4	45,4	34,4

Sursa: MTIC / ÎS „CRIS „Registru”.

Tabul 3. Numărul anual de emigrări autorizate după nivelul de instruire și sexe, 2011, 2012 și 2013

	2011			2012			2013		
	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei
Total emigranți	4 039	1 813	2 226	3 129	1 425	1 704	2 585	1 201	1 384
din care cu nivel de instruire:									
Universitar	421	178	243	355	135	220	290	127	163
Superior incomplet	222	104	118	190	79	111	174	76	98
Mediu de specialitate	551	228	323	409	173	236	352	139	213
Mediu	1 195	513	682	983	443	540	628	293	335

Sursa: MTIC / ÎS CRIS „Registru”.

Tabelul 4. Numărul anual de copii plecați peste hotare împreună cu părinții (emigrarea autorizată), 2008–2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Numărul de copii în vîrstă de 0–18 ani plecați cu părinții peste hotare	1 575	1 206	869	728	567	549
Rata de creștere a numărului de copii în vîrstă de 0–18 ani plecați cu părinții peste hotare (%)	144,8	76,6	72,1	83,8	77,9	96,8

Sursa: MTIC / ÎS CRIS „Registru”.

Tabelul 5. Numărul de cetățeni moldoveni care locuiesc peste hotare, după sexe, 2008–2013

		2008	2009	2010	2011	2012	2013
2.3.1. Numărul de cetățeni moldoveni care locuiesc peste hotare (emigrarea autorizată – stoc) ⁱ	Total	82 337	87 933	92 184	96 223	99 352	101 937
	Bărbați	37 268	39 888	41 829	43 642	45 067	46 268
	Femei	45 069	48 045	50 355	52 581	54 285	55 669
Numărul de cetățeni moldoveni care locuiesc peste hotare conform datelor traversării frontierei (persoane plecate din țară de 1 an și mai mult) ⁱⁱ	Total	237 650	272 479	284 304	307 479	330 167	358 882
	Bărbați	110 470	128 443	135 690	145 021	154 282	167 902
	Femei	127 180	144 036	148 614	162 458	175 885	190 980

Sursa: ⁱ MTIC / ÎS CRIS „Registru”

ⁱⁱ DPF din cadrul MAI.

Tabelul 6. Repartiția numărului de cetățeni moldoveni plecați peste hotare pentru a se stabili cu domiciliul permanent după sexe și țara de destinație (stoc la sfârșitul anului), 2008–2013

Țările de destinație	Total						Bărbați						Femei					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Total	82 337	87 933	92 184	96 223	99 352	101 937	37 268	39 888	41 829	43 642	45 067	46 268	45 069	48 045	50 355	52 581	54 285	55 669
Federația Rusă	28 811	30 236	31 038	31 896	32 668	33 352	13 139	13 810	14 119	14 498	14 833	15 157	15 672	16 426	16 919	17 398	17 835	18 195
Ucraina	20 236	22 730	24 601	26 428	27 788	28 842	8 667	9 857	10 753	11 573	12 191	12 691	11 569	12 873	13 848	14 855	15 597	16 151
S.U.A.	12 543	13 391	14 034	14 572	14 817	14 977	6 129	6 551	6 869	7 147	7 272	7 351	6 414	6 840	7 165	7 425	7 545	7 626
Germania	10 453	10 711	11 036	11 215	11 433	11 689	4 688	4 762	4 891	4 953	5 045	5 147	5 765	5 949	6 145	6 262	6 388	6 542
Israel	6 214	6 411	6 677	6 881	7 079	7 248	2 916	3 002	3 120	3 211	3 306	3 394	3 298	3 409	3 557	3 670	3 773	3 854
Belorus	1 891	2 008	2 101	2 175	2 223	2 295	903	944	986	1 021	1 045	1 074	988	1 064	1 115	1 154	1 178	1 221
Canada	566	576	582	588	594	598	250	253	257	260	263	265	316	323	325	328	331	333
Republica Cehă	160	234	290	333	389	437	79	118	144	162	191	213	81	116	146	171	198	224
Italia	182	205	236	255	255	259	93	108	132	143	143	145	89	97	104	104	112	114
Alte țări	1 281	1 431	1 589	1 880	2 106	2 240	426	504	560	674	778	831	855	927	1 029	1 214	1 328	1 409

Sursa: MTIC / "SCRS" Registru".

B. Emigrarea temporară/circulară⁷⁶

Tabelul 7. Emigrarea cetățenilor moldoveni estimată conform definiției internaționale (persoane aflate în afara țării de 12 luni și mai mult), total, după sexe și grupe de vîrstă, 2008–2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Total	237 650	272 479	284 304	307 479	330 167	358 882
Bărbați	110 470	128 443	135 690	145 021	154 282	167 902
Femei	127 180	144 036	148 614	162 458	175 885	190 980
Grupe de vîrstă – total	237 650	272 479	284 304	307 479	330 167	358 882
0–4	767	976	1 399	1 664	2 728	4 027
5–9	2 181	3 030	4 091	4 908	6 084	7 799
10–14	4 045	5 252	6 209	7 106	8 245	9 565
15–19	9 354	11 331	11 656	12 671	13 383	14 421
20–24	30 191	32 543	29 288	27 834	27 083	27 229
25–29	41 419	46 696	46 643	48 254	49 294	49 494
30–34	36 283	42 268	44 135	48 162	51 620	55 902
35–39	26 530	31 252	34 805	39 103	43 087	48 009
40–44	21 590	24 497	25 563	28 108	31 028	34 833
45–49	21 770	23 463	23 159	24 578	25 446	27 073
50–54	17 203	20 024	21 480	23 773	25 177	26 845
55–59	11 982	13 621	14 587	16 110	17 915	20 218
60–64	4 841	6 414	8 588	10 576	12 326	14 000
65–69	3 787	4 009	4 090	4 381	4 881	6 044
70–74	2 916	3 536	4 089	4 675	4 943	5 146
75–79	1 515	1 851	2 258	2 717	3 411	4 146
80–84	900	1 156	1 496	1 763	2 046	2 239
85 și mai mulți	376	560	768	1 096	1 470	1 892

Sursa: DPF din cadrul MAI.

⁷⁶ Această formă include plecarea la muncă sau în căutare de lucru peste hotare, dar cu intenția de a reveni în țară, cunoscută în țară și sub termenul de emigrare temporară.

Tabelul 8. Numărul cetățenilor moldoveni plecați peste hotare, după durata aflării, sexe și grupe mari de vîrstă la sfîrșitul anilor 2011–2013⁷⁷, persoane

Durata		Total	Grupe de vîrstă				
			0–14	15–29	30–44	45–59	60+
Anul 2011							
Total	Ambele sexe	780 735	43 601	250 779	276 485	166 696	43 174
	Bărbați	366 461	22 118	126 198	132 212	69 854	16 079
	Femei	414 274	21 483	124 581	144 273	96 842	27 095
din care:							
Pînă la 1 an	Ambele sexe	473 256	29 923	162 020	161 112	102 235	17 966
	Bărbați	251 440	15 146	83 593	76 886	40 072	5 743
	Femei	251 816	14 777	78 427	84 226	62 163	12 223
De la 1 an pînă la 3 ani	Ambele sexe	151 839	9 851	51 804	54 351	28 166	7 667
	Bărbați	68 204	5 027	24 304	24 689	11 381	2 803
	Femei	83 635	4 824	27 500	29 662	16 785	4 864
De la 3 ani și mai mult	Ambele sexe	155 640	3 827	36 955	61 022	36 295	17 541
	Bărbați	76 817	1 945	18 301	30 637	18 401	7 533
	Femei	78 823	1 882	18 654	30 385	17 894	10 008
Anul 2012							
Total	Ambele sexe	820 222	53 137	253 293	289 465	174 616	49 711
	Bărbați	384 169	27 024	126 936	138 608	73 154	18 447
	Femei	436 053	26 113	126 357	150 857	101 462	31 264
din care:							
Pînă la 1 an	Ambele sexe	490 055	36 080	163 533	163 730	106 078	20 634
	Bărbați	229 887	18 289	84 414	79 003	41 659	6 522
	Femei	260 168	17 791	83 119	84 727	64 419	14 112
De la 1 an pînă la 3 ani	Ambele sexe	153 115	11 914	51 263	54 808	27 307	7 823
	Bărbați	67 823	6 067	23 893	24 495	10 603	2 765
	Femei	85 292	5 847	27 370	30 313	16 704	5 058
De la 3 ani și mai mult	Ambele sexe	177 052	5 143	38 497	70 927	41 231	21 254
	Bărbați	86 459	2 668	18 629	35 110	20 892	9 160
	Femei	90 593	2 475	19 868	35 817	20 339	12 094
Anul 2013							
Total	Ambele sexe	870 160	62 345	254 295	31 1070	185 348	57 102
	Bărbați	409 271	31 792	128 375	14 9951	77 944	21 209
	Femei	460 889	30 553	125 920	16 1119	107 404	35 893

⁷⁷ Informația este prezentată conform datelor acumulate de la Punctele de trecere a Frontierei de Stat controlate de autoritățile oficiale ale Republicii Moldova.

Durata		Total	Grupe de vîrstă				
			0-14	15-29	30-44	45-59	60+
din care:							
Pînă la 1 an	Ambele sexe	511 278	40 954	163 151	172 326	111 212	23 635
	Bărbați	241 369	20 893	85 081	84 370	43 646	7 379
	Femei	269 909	20 061	78 070	87 956	67 566	16 256
De la 1 an pînă la 3 ani	Ambele sexe	162 711	15 114	51 588	58 925	28 628	8 456
	Bărbați	72 926	7 643	24 320	26 624	11 333	3 006
	Femei	89 785	7 471	27 268	32 301	17 295	5 450
De la 3 ani și mai mult	Ambele sexe	196 171	6 277	39 556	79 819	45 508	25 011
	Bărbați	94 976	3 256	18 974	38 957	22 965	10 824
	Femei	101 195	3 021	20 582	40 862	22 543	14 187

Sursa: DPF din cadrul MAI.

Tabelul 9. Numărul estimativ al cetățenilor moldoveni care se aflau peste hotare, conform datelor misiunilor diplomatice și consulare ale RM din țările gazdă în anii 2011–2013*

Țara gazdă	2011	2012	2013
Total	505 139	755 983	819 542**
din care locuiesc în:			
Federația Rusă	211 000	459 700	560 000
Italia	130 948	147 519	149 087**
Spania	16 014	17 515	16 758
Israel	15 000	15 000	559**
Canada	13 490	13 861	15 092
România	11 058	13 254	11 699
Germania	11 872	11 872	11 665
Grecia	11 502	11 717	8 825
Portugalia	13 586	11 503	9 971
Cehia	7 605	6 764	6 061
Bulgaria	4 023	3 925	3 372
Austria	304	805	1 682
Elveția	710	783	650
Estonia	...	502	502
Slovenia	...	305	105
Belgia	913	1 480	1 299
Polonia	...	...	876
Ungaria	...	238	122
Ucraina	1 547	1 610	18 587
Belarus	...	2 371	...

Țara gazdă	2011	2012	2013
Marea Britanie	16 000	20 000	...
Irlanda	...	1 515	1 611**
Suedia	208	245	273
Norvegia	198	215	243
Alte țări	39 161	13 000	503

Sursa: * MAEIE (date estimative, doar în baza informației de la misiunile diplomatice, consulare care au prezentat datele).
 ** Baza de date „EUROSTAT”.

Tabelul 10. Numărul cetățenilor moldoveni care lucrează peste hotare cu contracte legale de muncă

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Numărul persoanelor plecate la muncă cu contracte legale	281	236	332	297	603	793
Rata de creștere a numărului de persoane plecate la muncă cu contracte legale	72,1	84,0	140,7	89,5	203,0	131,5

Sursa: MMPSF/ANOFM.

Tabelul 11. Numărul cetățenilor moldoveni care lucrează peste hotare cu contracte legale de muncă, după țara de angajare și sexe, 2012 și 2013

	2012	2013
Total	603	793
din care în:		
Israel	348	559
Emiratele Arabe Unite	150	147
Thailanda	32	22
Federația Rusă	55	48
Polonia	14	17
Alte țări	4	0
din numărul total:		
Bărbați	483	513
Femei	120	280

Sursa: MMPSF/ANOFM.

Tabelul 12. Numărul cetățenilor moldoveni care își fac studiile peste hotare, după țări, 2008–2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Total plecați la studii*	2 371	2 408	4 009	4 270	5 356	5 891

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
din care în:						
România	2 000	2 000	3 600	3 800	5 000	5 500
Ucraina	105	105	105	105	105	105
Federația Rusă	110	160	110	110	97	105
Bulgaria	90	95	110	194	131	140
Turcia	40	30	40	40	...	...
China	3	3	10	6	6	9
Cehia	13	13	15	13	13	10
Regatul Suediei	–	–	9	–	–	–
Republica Elenă	10	2	10	–	–	–
Slovacia	–	–	–	2	4	8
Estonia	–	–	–	–	–	4
Letonia	–	–	–	–	–	10

Sursa: Ministerul Educației.

Notă: *Fără persoanele plecate la studii peste hotare în baza contractelor individuale.

Tabelul 13. Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați ca solicitanți de azil și recunoscuți drept refugiați peste hotare

	2008	2009	2010	2011	2012	2013*
Persoane						
2.3.7. Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați ca solicitanți de azil peste hotare	888	739	633	460	441	878
2.3.8. Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați, recunoscuți drept refugiați peste hotare	5 555	5 929	6 200	6 264	6 148	2 207
Rata de creștere în raport cu anul precedent						
2.3.7. Rata de creștere a numărului de cetățeni moldoveni înregistrați ca solicitanți de azil peste hotare	-2,3	-16,8	-14,3	-27,3	-4,1	4 0
2.3.8. Rata de creștere a numărului de cetățeni moldoveni înregistrați, recunoscuți drept refugiați peste hotare	13,0	6,7	4,6	1,0	-1,9	-64,1

Sursa: ICNUR.

Tabelul 14. Migrația forței de muncă temporară/circulară* după sexe și țările de destinație (mii persoane)

Țările de destinație	Total						Bărbați						Femei					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Total plecați	309,7	294,9	311,0	316,9	328,3	332,5	201,5	185,8	198,0	204,4	218,6	216,9	108,3	109,1	113,0	112,5	109,7	115,6
din care în:																		
Federația Rusia	191,1	177,2	191,9	204,8	223,4	223,6	147,5	133,8	147,2	158,0	175,0	170,7	43,6	43,4	44,7	46,8	48,4	52,8
Italia	55,4	54,8	58,6	58,4	54,9	50,7	17,2	17,5	18,5	17,2	15,6	12,2	38,2	37,4	40,1	41,2	39,3	38,6
Turcia	7,9	8,4	9	7,4	5,8	7,5	1,6	1,1	1,5	1,8	1,7	1,9	6,2	7,4	7,5	5,5	4,0	5,7
Israel	8	8,4	8,2	6,4	7,9	7,1	1,4	1	0,8	0,5	1,0	1,4	6,6	7,4	7,4	5,9	6,9	5,7
Ucraina	10,9	8,6	6,5	5,1	3,9	5,4	8,4	6,7	5,3	4,3	3,4	4,5	2,5	1,9	1,3	0,8	0,5	0,9
Portugalia	5,6	6,4	5,1	4,4	3,2	4,1	4,4	4,8	3,8	3,5	2,4	3,0	1,2	1,6	1,2	0,9	0,8	1,1
Grecia	2,5	3	2,5	2,4	2,1	1,6	0,9	0,7	0,8	0,5	0,6	0,6	1,5	2,3	1,8	1,9	1,5	1,0
România	2,1	2,4	2,3	2,4	3,0	3,5	1	1,8	1,8	1,9	2,3	2,6	1,1	0,6	0,5	0,5	0,7	0,9
Alte țări	26,3	25,6	26,9	25,6	24,1	28,8	19	18,4	18,4	16,6	16,4	20,0	7,3	7,2	8,5	9,0	7,7	8,9

Sursa: BNS (AFM).

Notă: *Populația de 15 ani și peste, aflată la lucru sau în căutare de lucru, în străinătate.

Tabelul 15. Distribuția migranților temporari/circulari după medii de reședință și grupe de vîrstă în anii 2008, 2012 și 2013 (mii persoane)

Grupa de vîrstă, ani	2008			2012			2013		
	Total	Ur-ban	Rural	Total	Ur-ban	Rural	Total	Ur-ban	Rural
Total	309,7	97,1	212,6	328,3	90,2	238,1	332,5	94,4	238,1
15–24 ani	75,8	17,7	58,1	72,1	11,9	60,2	69,1	11,0	58,2
25–34 ani	85,9	26,1	59,8	111,3	33,1	78,2	111,7	31,9	79,8
35–44 ani	79,6	27,9	51,7	72,5	20,2	52,3	74,6	23,1	51,6
45–54 ani	60,1	21,7	38,4	59,4	19,1	40,3	61,4	22,0	39,4
55–64 ani	8,4	3,7	4,6	12,9	5,8	7,1	15,5	6,5	9,0
65 ani și peste	0	–	0	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1	0,1

Sursa: BNS (AFM).

Tabelul 16. Distribuția migranților temporari/circulari după sexe și grupe de vîrstă în anii 2008, 2012 și 2013 (mii persoane)

Grupa de vîrstă, ani	2008			2012			2013		
	Total	Băr-bați	Fe-meii	Total	Băr-bați	Fe-meii	Total	Băr-bați	Fe-meii
Total	309,7	201,5	108,3	328,3	218,6	109,7	332,5	216,9	115,6
15–24 ani	75,8	55,3	20,6	72,1	53,8	18,2	69,1	50,1	19,0
25–34 ani	85,9	59,6	26,2	111,3	82,6	28,7	111,7	82,2	29,5
35–44 ani	79,6	47,0	32,6	72,5	45,0	27,6	74,6	46,1	28,5
45–54 ani	60,1	34,3	25,7	59,4	31,2	28,2	61,4	31,1	30,3
55–64 ani	8,4	5,2	3,2	12,9	5,9	7,0	15,5	7,3	8,2
65 ani și peste	0	0	0	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1

Sursa: BNS (AFM).

Tabelul 17. Distribuția migranților temporari/circulari după nivelul de instruire și sexe în anii 2008, 2012 și 2013 (mii persoane)

Nivelul de instruire	2008			2012			2013		
	Total	Băr-bați	Fe-meii	Total	Băr-bați	Fe-meii	Total	Băr-bați	Fe-meii
Total	309,7	201,5	108,3	328,3	218,6	109,7	332,5	216,9	115,6
Superior	29,4	15,8	13,6	34,1	19,3	14,8	36,1	19,7	16,4
Mediu de specialitate	38,4	20,4	17,9	39,8	19,8	20,0	39,1	19,9	19,2
Secundar profesional	89,1	65,1	24,0	86,8	66,2	20,6	88,9	66,1	22,7
Liceal, mediu general	85,1	52,6	32,5	79,7	47,8	31,9	82,8	48,5	34,4
Gimnazial	66,1	46,5	19,6	85,5	63,6	21,9	83,6	61,1	22,5

Nivelul de instruire	2008			2012			2013		
	Total	Băr- bați	Fe- mei	Total	Băr- bați	Fe- mei	Total	Băr- bați	Fe- mei
Primar sau fără școală	1,7	1,1	0,6	2,4	1,7	0,7	2,0	1,7	0,3

Sursa: BNS (AFM).

II. Imigrarea populației

Tabelul 18. Repatrierea și readmisia, 2008–2013

	2008	2009	2010	2011*	2012*	2013*
2.4.1. Numărul anual de persoane repatriate	2 023	2 152	1 679	1 730	1 488	1 585
2.4.2. Rata de creștere a numărului de persoane repatriate (%)	14,68	6,38	-21,98	3,04	-14,00	6,52
2.4.3. Proporția copiilor repatriați în rândul persoanelor repatriate (%)	6,43	1,07	3,39	4,62	4,57	3,51
2.4.4. Numărul cetățenilor moldoveni readmiși în cadrul Acordurilor de readmisie (persoane)	45	88	110	126	54	88

Sursa: MAI/BMA, MTIC / ÎS CRIS „Registru”.

Tabelul 19. Traficul de Ființe Umane, 2008–2013 (persoane)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
2.5.1. Numărul de cetățeni moldoveni victime ale TFU, identificate și asistate în cadrul SNR	84	131	132	109	189	131
2.5.3. Raportul de feminitate în rândul victimelor traficului de persoane	...	...	...	251,6	243,6	274,3
2.5.4. Numărul de potențiale victime ale TFU identificate și asistate în cadrul SNR	203	308	328	651	1 214	1 403

Sursa: MMPSF.

Tabelul 20. Populația rezidentă de proveniență străină (la sfârșitul anului), 2008–2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
3.2.1. Numărul total de străini care locuiesc în Moldova (persoane)	16 955	18 563	20 099	19 678	20 191	21 092
3.2.2. Rata de creștere a numărului străinilor (%)	114,2	109,5	108,3	104,0	102,6	104,5
3.2.3. Proporția străinilor în numărul total de populație (%)	0,4	0,5	0,5	0,6	0,6	0,5
3.2.5. Proporția apatrizilor în rândul străinilor (%)	11,8	11,5	10,3	10,1	9,2	9,2
3.2.6. Proporția străinilor care locuiesc în mediul urban (%)	79,8	78,2	78,5	78,5	77,9	76,7

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
3.2.7. Numărul anual de naturalizări, persoane	9	14	14	18	9	9
3.2.10. Numărul de persoane născute în străinătate (ne-nativi), stoc, persoane	235 877	244 530	253 847	262 572	268 836	283 674
3.2.11. Rata de creștere a numărului de persoane născute în străinătate (ne-nativi) (%)	102,5	103,7	103,8	103,3	102,4	105,5
3.2.12. Proporția persoanelor născute în străinătate (ne-nativi) în numărul total al populației (%)	6,2	6,3	6,5	7,4	7,6	8,0
3.2.13. Proporția persoanelor născute în străinătate (ne-nativi) care locuiesc în zona urbană (%)	74,6	73,8	72,9	74,5	72,6	69,2

Sursa: MTIC / ÎS CRIS „Registru”.

Tabelul 21. Numărul populației de proveniență străină pe vârste și sexe (stoc la sfârșitul anului) 2011–2013 (persoane)

Grupa de ani	2011			2012			2013		
	Total	Băr- bați	Fe- mei	Total	Băr- bați	Fe- mei	Total	Băr- bați	Fe- mei
Total	19 678	9 960	9 718	20 191	10 593	9 598	21 092	11 236	9 856
0–4	17	8	9	24	15	9	33	21	12
5–9	25	15	10	29	21	8	34	20	14
10–14	46	24	22	44	25	19	35	17	18
15–19	1 153	647	506	1 300	785	515	576	372	204
20–24	2 402	1 284	1 118	2 436	1 407	1 029	2 318	1 522	796
25–29	2 403	1 103	1 300	2 440	1 132	1 308	1 933	988	945
30–34	2 394	1 167	1 227	2 384	1 188	1 196	2 237	1 081	1 156
35–39	2 249	1 155	1 094	2 257	1 189	1 068	2 470	1 223	1 247
40–44	1 863	1 003	860	1 902	1 050	852	2 530	1 335	1 195
45–49	1 897	1 045	852	1 930	1 088	842	1 803	1 042	761
50–54	1 634	830	804	1 718	911	807	1 917	1 072	845
55–59	1 319	628	691	1 331	650	681	1 667	890	777
60–64	860	451	409	963	525	438	1 352	668	684
65–69	576	280	296	563	280	283	772	399	373
70–74	393	186	207	384	181	203	546	266	280
75–79	243	82	161	270	90	180	435	187	248
80–84	139	38	101	146	42	104	220	77	143
85 și peste	65	14	51	70	14	56	214	56	158

Sursa: MTIC / ÎS CRIS „Registru”.

Tabelul 22. Populația rezidentă de proveniență străină după țările de cetățenie, 2008–2013 (persoane)

Țara de cetățenie	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Total	16 955	18 563	20 099	19 678	20 191	21 092
inclusiv:						
Ucraina	5 630	6 552	7 114	7 392	7 171	7 005
Federația Rusă	3 854	4 430	5 001	5 032	4 736	4 815
Apatrid (art.1 al convenției din 1954)	1 180	1 350	1 360	1 312	1 262	1 526
Israel	420	637	957	1 096	1 527	1 694
Republica Moldova (foști cetățeni)	964	995	804	...	...	...
Turcia	941	779	792	711	810	929
România	595	557	691	714	865	1 072
Persoană cu cetățenie nedeterminată	450	403	357	352	331	327
Belarus	265	270	296	299	300	322
Italia	221	233	250	273	328	339
Azerbaidjan	234	196	201	216	223	239
Republica Arabă Siriană	262	214	177	167	199	208
S.U.A.	139	143	164	175	326	387
Germania	100	106	121	107	123	137
Alte țări	1 700	1 698	1 814	1 832	1 990	2 092

Sursa: MTIC / ÎS CRIS „Registru”.

Tabelul 23. Numărul persoanelor naturalizate după țara anterioară de cetățenie (stoc la sfârșitul anului), 2008–2013 (persoane)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Total	614	630	645	663	672	681
Afganistan	3	3	3	3	3	3
Apatrid (art.1 a convenției din 1951)	436	447	453	464	468	470
Armenia	1	1	2	3	4	6
Azerbaidjan	3	3	3	3	3	3
Beneficiar de protecție umanitară	–	–	1	1	1	1
China	–	1	1	1	1	1
Etiopia	2	2	2	2	2	2
Federația Rusă	4	4	4	4	4	4
Kazahstan	2	2	2	2	2	2
Palestina	–	–	1	1	1	1
Persoană cu cetățenie nedeterminată	151	151	152	152	152	154
Refugiat (art. 1 a convenției din 1951)	–	3	4	5	5	8

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Republica Arabă Siriană	–	–	3	3	3	3
Sudan	1	1	2	3	3	3
Turkmenistan	2	2	2	2	2	2
Ucraina	7	7	7	7	7	7
Vietnam	1	1	1	2	2	2
Yemen	1	2	2	2	2	2
Siria	–	–	–	3	3	3
Iran	–	–	–	–	1	1
Irac	–	–	–	–	1	1
Iugoslavia	–	–	–	–	1	1
Georgia	–	–	–	–	1	1

Sursa: MTIC / ÎS CRIS „Registru”.

Tabelul 24. Numărul persoanelor născute în străinătate, indiferent de cetățenie (stoc la sfârșitul anului), 2008–2013 (persoane)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Total	23 5877	244 530	253 847	262 572	268 836	283674
Ucraina	10 2759	104 342	105 949	107 159	105 601	105 825
Federația Rusă	93 574	95 774	98 280	100 669	101 104	105147
Kazahstan	12 714	12 924	13 088	13 180	13 139	13 116
Belarus	4 831	4 896	4 969	5 017	4 926	4 931
Italia	1 106	2 554	4 427	6 549	10 590	15 110
România	2 054	2 876	3 338	3 652	4 050	5 175
Germania	2 044	2 114	2 205	2 289	2 357	2 572
Azerbaidjan	1 893	1 936	1 992	2 004	1 998	2 018
Uzbekistan	1 913	1 939	1 971	1 994	1 991	1 973
Georgia	1 808	1 832	1 850	1 871	1 866	1 852
Turcia	...	...	...	1 793	2 294	3 111
Spania	...	...	...	1 196	1 628	2 152
Alte țări	11 181	13 343	15 778	15 199	17 292	20 692

Sursa: MTIC / ÎS CRIS „Registru”.

Tabelul 25. Imigrarea străinilor, 2008–2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
3.1.1. Numărul anual de imigrări ale străinilor, persoane	2 744	2 009	2 510	2 719	3 116	3 357
3.1.2. Rata de creștere a imigrărilor străinilor	132,30	73,21	124,94	108,33	114,60	107,73

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
3.1.3. Decalajul de gen pentru imigrarea străinilor	46,58	52,47	44,44	38,94	41,69	43,39
3.1.5. Numărul anual de imigrări ale străinilor cu studii medii de specialitate / studii superioare / grade științifice	1 775	1 186	1 291	1 750	2 008	2 259
3.1.6. Rata de creștere a numărului străinilor cu studii medii de specialitate / studii superioare / grade științifice	138,56	66,82	108,85	135,55	114,75	112,50
3.1.7. Proporția persoanelor cu studii medii de specialitate / studii superioare / grade științifice în rândul străinilor imigrați	64,69	59,03	51,43	64,36	64,71	67,29

Sursa: MAI/BMA.

Tabelul 26. Distribuția imigranților după nivelul de instruire, 2008–2013 (persoane)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Total au sosit	2 744	2 009	2 510	2 719	3 116	3 357
din care au studii:						
superioare	903	707	812	1022	1 257	1 231
medii de specialitate	872	479	479	728	751	765
medii generale	810	740	956	697	874	858
medii incomplete	100	53	136	154	74	199
primare, sau fără studii	59	30	48	17	22	13

Sursa: MAI/BMA.

Tabelul 27. Distribuția imigranților după țările de cetățenie ale acestora, 2008–2013 (persoane)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Total au sosit	2 744	2 009	2 510	2 719	3 116	3 357
din care, cetățenii țărilor:						
Turcia	514	224	287	266	337	446
Ucraina	579	436	375	384	403	396
Federația Rusă	300	230	294	240	305	335
România	353	186	309	360	445	602
S.U.A	56	39	59	75	173	125
Israel	183	278	482	455	407	463
Bulgaria	45	28	43	21	25	18
Siria	36	34	34	34	65	64
China	16	8	23	21	23	38
Iordania	13	7	3	8	6	8
Alte țări	649	539	601	855	927	862

Sursa: MAI/BMA.

Tabelul 28. Distribuția imigranților după scopul sosirii, 2008–2013 (persoane)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Total au sosit	2 744	2 009	2 510	2 719	3 116	3 357
inclusiv:						
La muncă	1 128	591	777	865	971	1 067
La studii	522	516	753	720	617	708
Integrarea familiei	1 094	902	905	865	1 061	1 075
Alt scop	0	0	75	269	467	507

Sursa: MAI/BMA.

Tabelul 29. Migrația temporară a populației de proveniență străină, 2008–2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
3.4.1. Numărul de străini care dețin permis de ședere permanentă, persoane	13 165	14 781	15 546	13 342	12 240	11 775
3.4.2. Rata de creștere a numărului de deținători ai permiselor de ședere permanentă (%)	115,6	112,3	105,2	85,8	91,7	96,2
3.4.3. Proporția străinilor în vîrsta aptă de muncă (15–64 ani) cu permise de ședere permanentă (%)	75,9	77,0	79,2	62,1	55,5	54,95
3.4.4. Proporția străinilor care locuiesc în țară de cel puțin 5 ani (%)	...	...	...	17,9	19,8	16,27
3.4.5. Numărul de străini care au obținut pentru prima dată permis de ședere provizorie (persoane)	2 743	2 008	2 232	1 971	2 490	2 530
3.4.6. Numărul de străini care dețin permis de ședere provizorie valabil (persoane)	3 790	3 782	4 553	4 757	6 148	7 385
3.4.7. Proporția de străini care au obținut permis de ședere pentru reîntregirea familiei (%)	39,9	44,9	36,1	37,8	38,1	38,85
3.4.8. Proporția străinilor care au obținut permis de ședere provizorie pentru activități de muncă și afaceri (%)	41,1	29,4	30,6	28,3	27,5	33,01
3.4.9. Proporția străinilor care au obținut permis de ședere provizorie pentru activități de studii sau instruire (%)	19,0	25,7	33,3	29,3	19,6	16,32
3.4.10. Proporția străinilor care au obținut permis de ședere provizorie pentru activități umanitare și religioase (%)	0	3,0	0	4,2	4,4	4,3
3.4.11. Proporția străinilor care au obținut permis de ședere provizorie pentru tratament (%)	0	0	0	0	0,0	0,0
3.4.12. Proporția străinilor care au obținut permis de ședere provizorie pentru alte scopuri (%)	0	0	0	0,3	5,4	7,5
3.4.13. Numărul de străini care au obținut permis de trafic mic de frontiera (persoane)	0	0	0	10	10	16

Sursa: MTIC / ÎS CRIS „Registru”.

Tabelul 30. Numărul străinilor ce își fac studiile în Republica Moldova, după țările de origine, 2008–2013, (persoane)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Total	1 219	1 300	1 372	1 632	2 028	2 138
din care au sosit din:						
Belarus	15	13	15	11	10	5
Bulgaria	53	44	47	24	16	4
China	4	7	2	3	1	9
Iordania	9	5	6	7	8	7
Israel	300	525	764	1 068	1 384	1 551
România	78	48	36	80	155	108
Federația Rusă	140	141	118	113	102	82
Siria	103	62	23	10	14	16
Sudan	24	14	7	1	3	4
Turcia	149	146	76	57	60	71
Ucraina	271	235	202	157	165	164
Alte	88	73	91	112	110	117

Sursa: BNS.

Tabelul 31. Migrația involuntară a populației de proveniență străină, 2008–2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
3.7.1. Numărul anual de solicitări de azil (prima solicitare) (persoane)	57	42	90	72	177	163
3.7.3. Raportul de feminitate în rândul solicitanților de azil (%)	23,9	68,0	32,4	28,6	29,2	28,2
3.7.4. Numărul anual de beneficiari de protecție umanitară, inclusiv apatrizii (persoane)	20	12	25	20	45	83
3.7.5. Numărul de persoane cărora li s-a respins acordarea protecției umanitare	53	34	35	74	55	36
3.7.6. Numărul solicitanților de azil cu solicitări pe rol (unități)	33	52	81	49	79	87
3.7.7. Numărul de persoane cărora li s-a acordat statut de apatrid	0	0	0	0	6	95
3.7.8. Numărul de apatrizi cărora li s-a acordat drept de ședere în Republica Moldova	0	0	0	4	15	...
3.7.9. Rata de creștere a numărului solicitanților de azil cu cereri pe rol (%)	41,8	157,6	155,8	60,5	161,2	...
3.7.10. Numărul de refugiați în Republica Moldova	84	80	70	56	72	78
3.7.11. Rata de creștere a numărului de refugiați (%)	94,4	95,2	87,5	80,0	128,6	108,3

Sursa: MAI/BMA.

Tabelul 32. Numărul solicitanților de azil, după țări, 2008–2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Total	57	42	90	72	177	163
din care au sosit din:						
Afganistan	8	10	9	1	17	14
Armenia	16	3	23	7	12	–
Cuba	–	–	–	–	–	3
Iran	3	–	–	1	5	1
Irak	–	6	4	3	1	5
Kirghistan	–	7	2	1	–	10
Nigeria	–	–	–	1	3	3
Pakistan	1	4		1	4	4
Rusia	2	4	8	8	8	4
Siria	3	1	2	13	73	85
Tagjikistan	1	1	1	6	1	3
Uzbekistan	–	–	3	1	3	8
Alte țări	23	6	38	29	50	23

Sursa: MAI/BMA.

Tabelul 33. Mobilitatea de trecere a frontierei de stat, 2008–2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1.1.12. Numărul de plecări ale cetățenilor moldoveni înregistrate la frontiera de stat (unități)	5 195 698	4 965 142	4 916 233	5 124 750	5 176 251	5 343 475
1.1.14. Rata creșterii numărului de plecări ale cetățenilor moldoveni înregistrate la frontiera de stat (%)	121,49	95,56	99,01	104,24	101,00	103,23
1.1.9. Numărul de intrări ale cetățenilor moldoveni înregistrate la frontiera de stat (unități)	5 089 623	5 062 475	4 825 359	5 011 442	5 056 087	5 215 177
Rata creșterii numărului de intrări ale cetățenilor moldoveni la frontiera de stat (%)	122,32	99,47	95,32	103,86	100,89	103,15
1.1.10. Numărul de intrări ale străinilor înregistrate la frontiera de stat (unități)	1 717 789	1 478 383	1 885 841	2 194 315	2 273 840	2 363 090
1.1.11. Rata creșterii a numărului de intrări ale străinilor înregistrate la frontiera de stat (%)	131,49	86,06	127,56	116,36	103,62	103,93

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1.1.13. Numărul de plecări ale străinilor înregistrate la frontiera de stat (unități)	1 728 592	1 675 474	1 898 272	2 207 326	2 275 847	2 371 292
Rata creșterii numărului de plecări ale cetățenilor străini înregistrate la frontiera de stat (%)	133,44	96,93	113,30	116,28	103,10	104,19

Sursa: DPF.

Tabelul 34. Numărul anual de vize acordate străinilor, 2008–2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
3.1.8. Numărul anual de vize oferite de Misiunile diplomatice și oficiile consulare ale RM (unități)	23 068	23 000	16 772	14 954	15 541	15 272
3.1.9. Rata de creștere a numărului de vize oferite (%)	132,95	99,71	72,92	89,16	103,92	98,27

Sursa: MAEIE.

Tabelul 35. Șederea ilegală a străinilor – indicatori de bază, 2008–2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
3.8.1. Numărul de imigranți nereglementați (migranți ilegali)	3 245	1 961	2 298	1 711	1 452	2 917
3.8.2. Numărul de străini expulzați	310	83	58	70	101	32
3.8.4. Numărul de străini cărora li s-a revocat dreptul de ședere în Republica Moldova	0	0	0	0	201	237
3.8.5. Numărul de străini cărora li s-a refuzat dreptul de ședere în Republica Moldova	...	...	...	49	66	...
3.8.6. Numărul de străini în privința cărora a fost dispusă măsura returnării de pe teritoriul Republicii Moldova	0	0	0	54	380	238
3.8.7. Numărul de străini declarați indezirabili pe teritoriul Republicii Moldova	0	0	0	6	2	8
3.8.8. Numărul de străini luați în custodie publică	0	71	80	103	88	81

Sursa: MAI/BMA.

III Impactul migrației

Tabelul 36. Indicatori demografici generali, 2008–2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1.1.1. Numărul total de populație, mii persoane	3 567,5	3 563,6	3 560,4	3 559,5	3 559,5	3 557,6
1.1.2. Rata de creștere a populației (%)	-0,15	-0,11	-0,09	-0,03	0,0	0,0

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1.1.3. Rata de natalitate (%)	10,93	11,44	11,36	11,00	11,08	10,64
1.1.4. Rata de mortalitate (%)	11,75	11,82	12,25	11,02	11,11	10,70
1.1.5. Sporul natural (%)	-0,82	-0,38	-0,89	-0,02	-0,03	-0,05
1.1.6. Rata brută de imigrare (%)	1,34	1,19	1,18	0,76	0,87	1,03
1.1.7. Rata brută de emigrare (%)	1,96	1,87	1,32	1,11	0,88	0,72
1.1.8. Rata netă a migrației (pncte procentuale)	-0,62	-0,68	-0,15	-0,35	-0,01	0,31
Rata nuptialității (%)	7,5	7,5	7,4	7,3	6,8	6,9
Rata divorțialității (%)	3,5	3,3	3,2	3,1	3,0	3,0
Coeficientul îmbătrânirii populației – total	13,7	14,0	14,4	14,8	15,3	15,7
din care pentru:						
Bărbați	11,2	11,5	11,8	12,2	12,6	13,0
Femei	16,0	16,4	16,8	17,3	17,8	18,3
Speranța de viață la naștere, ani – total	69,4	69,3	69,1	70,9	71,1	71,9
din care pentru:						
Bărbați	65,5	65,3	65,0	66,8	67,2	68,1
Femei	73,2	73,4	73,4	74,9	75,0	75,6

Sursa: BNS.

Tabelul 37. Componența demografică a populației, procente

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1.2.1. Proporția persoanelor în vîrstă sub 15 ani	17,1	16,2	16,5	16,2	16,1	16,0
1.2.2. Proporția persoanelor în vîrstă de 65 de ani și peste	10,3	10,1	10,0	9,9	9,9	10,0
1.2.3. Raportul de dependență demografică						
1.2.3.1. Raportul de dependență demografică (definiția națională)	50,9	50,4	49,9	50,2	50,1	51,4
1.2.3.2. Raportul de dependență demografică (definiția internațională)	37,6	36,7	35,9	35,4	35,2	35,2
1.2.4. Raportul de vîrstă înaintată	18,6	19,4	20,3	20,8	21,7	21,5
1.2.5. Proporția bărbaților în vîrstă de 65 de ani și peste	8,0	7,9	7,8	7,7	7,8	7,8
1.2.6. Proporția femeilor în vîrstă de 65 de ani și peste	12,3	12,2	12,0	12,0	2,0	12,1
1.2.7. Raportul de feminitate pentru cei în vîrstă de 65 de ani și peste	165,5	166,7	167,1	166,9	166,5	166,5

Sursa: BNS.

Tabelul 38. Numărul populației stabile pe sexe și grupe de vîrstă (la sfîrșitul anului) 2008 și 2013 (persoane)

Grupa de vîrstă, ani	2008			2013		
	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei
Total	3 567 512	1 714 931	1 852 581	3 557 634	1 711 506	1 846 128
0-4	188 420	96 981	91 439	194 464	100 351	94 113
5-9	187 085	96 135	90 950	187 726	96 613	91 113
10-14	233 916	119 281	114 635	187 052	96 238	90 814
15-19	311 371	158 489	152 882	233 733	119 341	114 392
20-24	359 072	182 437	176 635	310 612	158 297	152 315
25-29	305 936	155 389	150 547	356 077	181 272	174 805
30-34	263 607	131 741	131 866	301 781	153 549	148 232
35-39	233 245	114 822	118 423	259 480	128 966	130 514
40-44	232 865	112 349	120 516	229 431	111 924	117 507
45-49	278 555	132 256	146 299	226 912	108 065	118 847
50-54	258 964	120 754	138 210	267 690	124 589	143 101
55-59	223 987	101 552	122 435	243 191	110 083	133 108
60-64	124 959	55 078	69 881	202 378	88 194	114 184
65-69	120 120	49 295	70 825	108 518	45 863	62 655
70-74	102 908	39 793	63 115	97 036	37 113	59 923
75-79	744 71	27 246	47 225	74 769	26 455	48 314
80-84	448 58	14 275	30 583	45 661	15 232	30 429
85 și peste	231 73	7 058	16 115	31 123	9 361	21 762
din total populație:						
persoane sub VAM (0-15 ani)	666 223	341 338	324 885	610 012	314 120	295 892
persoane în VAM (16-56/61 ani)	2 364 603	1 206 443	1 158 160	2 349 170	1 213 225	1 135 945
persoane peste VAM (57/62+ ani)	536 686	167 150	369 536	598 452	184 161	414 291

Sursa: BNS.

Tabelul 39. Populația urbană versus cea rurală, 2008-2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1.3.1. Numărul total al populației urbane, mii persoane	1 476,1	1 476,7	1 481,7	1 485,8	1 492,2	1 503,0
1.3.2. Rata de urbanizare, %	41,38	41,44	41,62	41,74	41,92	42,24
1.3.3. Rata de creștere a populației urbane (%)	100,00	100,04	100,34	100,27	100,43	100,73

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1.3.4. Proporția persoanelor în vîrstă sub 15 ani în mediul urban (%)	14,41	14,17	13,99	13,85	13,80	13,76
1.3.5. Proporția persoanelor în vîrstă de 65 de ani și peste în mediul urban (%)	8,53	8,57	8,65	8,81	9,01	9,32
1.3.6. Proporția persoanelor în vîrstă sub 15 ani în mediul rural (%)	18,97	18,51	18,20	17,91	17,75	17,64
1.3.7. Proporția de persoane în vîrstă de 65 de ani și peste în mediul rural (%)	11,46	11,23	10,93	10,74	10,63	10,56
1.3.8. Raportul de dependență în mediul urban (definiție internațională) (%)	29,77	29,42	29,26	29,31	29,54	30,00
1.3.9. Raportul de vîrstă înaintată în mediul urban (%)	17,23	17,97	18,57	18,77	19,31	19,05
1.3.10. Raportul de feminitate pentru populația în vîrstă de 65 de ani și peste în mediul urban (%)	166,76	166,81	165,66	164,03	162,49	161,25
1.3.11. Raportul de dependență în mediul rural (definiție internațională) (%)	43,73	42,32	41,10	40,15	39,62	39,28
1.3.12. Raportul de vîrstă înaintată în mediul rural (%)	19,34	20,18	21,28	21,86	23,13	23,08
1.3.13. Raportul de feminitate pentru populația în vîrstă de 65 de ani și peste în mediul rural (%)	164,87	166,69	167,83	168,66	169,01	169,92

Sursa: BNS.

Tabelul 40. Componenta demografică a populației de proveniență străină, 2008–2013 (%)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
3.3.1. Proporția străinilor în totalul populației în vîrstă sub 15 ani	0,01	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02
3.3.2. Proporția străinilor în totalul populației cu vîrsta de 65 de ani și peste	0,28	0,33	0,36	0,39	0,40	0,58
3.3.3. Raportul de sex pentru străini	105,07	100,12	101,78	102,49	110,36	114,00

Sursa: MTIC / ÎS „CRIS „Registru”.

Tabelul 41. Indicatori economici globali

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1.6.1. PIB, mii lei	62 921,6	60 429,8	71 849,2	82 349,0	87 847,0	100 510,5
1.6.2. Rata de creștere a PIB, %	107,8	94,0	107,1	106,8	99,2	109,4
1.6.3. PIB pe cap de locuitor, lei	17 625	16 948	20 171	23 132	24 680	28 252
1.6.4. Rata de creștere a PIB-ului pe cap de locuitor, %	108,0	94,1	107,2	106,9	99,2	108,9
1.6.7. Indicele dezvoltării umane	0,644	0,638	0,644	0,649	0,660	...

Sursa: BNS.

Tabelul 42. Impactul remitențelor asupra bunăstării gospodăriilor casnice

		2008	2009	2010	2011	2012	2013
1.7.5. Proporția gospodăriilor care primesc remitențe	Total	26,4	23,1	24,5	23,1	22,4	22,7
	Urban	22,6	20,7	20,6	20,4	20,0	19,2
	Rural	29,5	25,1	27,6	25,2	24,4	25,6
1.7.6. Proporția remitențelor în venitul disponibil al gospodăriilor casnice dependente de remitențe	Total	55,7	55,2	54,3	52,9	56,9	58,0
	Urban	48,4	49,4	47,7	49,1	52,1	52,5
	Rural	60,7	59,8	58,7	55,7	60,4	61,8
1.7.7. Proporția gospodăriilor care s-ar plasa sub pragul sărăciei dacă nu ar primi remitențe	Total	14,0	11,6	12,9	30,9	27,6	23,6
	Urban	10,4	8,6	8,9	18,5	18,2	14,1
	Rural	16,7	13,8	15,7	40,8	35,3	31,5

Sursa: BNS.

Tabelul 43. Distribuția migranților după suma medie transmisă lunar familiei pe grupe de vîrstă și sexe (conform datelor Studiului MFM, 2012)

Sexe, suma medie trimisă/adusă lunar familiei	Total	Grupe de vîrstă, ani				
		15–24	25–39	35–44	45–54	55–64
Total	410,4	79,0	132,3	100,3	79,3	19,6
0 \$	99,0	31,3	34,8	18,6	11,7	2,6
Pînă la 500 \$	146,8	23,3	49,4	37,3	31,5	5,2
501–800 \$	50,8	7,5	15,4	13,6	10,5	3,9
801–1000 \$	20,7	3,9	5,9	6,2	3,6	1,1
1001\$ și peste	11,0	1,3	2,1	2,9	4,0	0,7
Nedeclarată	82,1	11,8	24,6	21,7	17,9	6,0
Bărbați	277,9	52,5	82,2	52,0	33,6	6,0
0 \$	70,8	22,2	29,3	12,6	5,9	0,8
Pînă la 500 \$	94,9	19,0	35,0	23,3	15,8	1,8
501–800 \$	36,5	7,0	12,2	8,6	6,5	2,2
801–1000 \$	15,9	3,3	4,7	5,1	2,3	0,4
1001\$ și peste	8,2	1,0	1,0	2,4	3,1	0,7
Nedeclarată	51,6	8,9	15,4	13,8	10,1	3,4
Femei	132,6	17,7	34,6	34,5	35,7	10,2
0 \$	28,2	9,2	5,5	6,0	5,8	1,8
Pînă la 500 \$	51,9	4,3	14,4	14,0	15,7	3,4
501–800 \$	14,3	0,5	3,2	5,0	4,1	1,7
801–1000 \$	4,9	0,6	1,3	1,1	1,2	0,7
1001\$ și peste	2,8	0,2	1,1	0,5	1,0	–
Nedeclarată	30,5	2,9	9,2	7,9	7,9	2,6

Sursa: BNS.

Tabelul 44. Dinamica indicatorilor sărăciei

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1.6.5.1. Ponderea populației sub pragul sărăciei absolute, total	26,4	26,3	21,9	17,5	16,6	12,7
1.6.6. Proporția copiilor sub 18 ani care trăiesc în gospodării sub pragul sărăciei	27,2	28,2	24,2	19,8	18,9	15,0
1.6.5.2. Ponderea populației sub pragul sărăciei relative	32,1	32,9	30,4	20,2	18,2	18,8

Sursa: BNS.

Tabelul 45. Populația economic activă

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Populația economic activă, mii persoane	1 303	1 265	1 235	1 258	1 215	1 236
Rata de creștere a populației economic active (%)	99,16	97,08	97,63	101,86	96,58	101,73
Rata de activitate	44,3	42,8	41,6	42,3	40,7	41,4

Sursa: BNS.

Tabelul 46. Populația în vîrstă aptă de muncă Indicatori de bază, 2011–2013

	2011	2012	2013
1.4.1.1. Proporția populației în vîrstă aptă de muncă (definiția națională)	66,6	66,3	66,0
1.4.1.2. Proporția populației în vîrstă aptă de muncă (definiția internațională)	73,9	74,0	74,0
1.4.2.1. Rata de creștere a populației în vîrstă aptă de muncă (definiția națională)	99,8	99,7	99,5
1.4.2.2. Rata de creștere a populației în vîrstă aptă de muncă (definiția internațională)	100,4	100,2	100,0
1.4.3. Indicele presiunii demografice de muncă	94,3	88,4	84,1
1.4.4. Indicele structurii de vîrstă pentru populația aptă de muncă	77,7	78,7	80,0
1.4.5. Raportul de feminitate pentru populația în vîrstă de 15–39 ani	97,7	97,4	97,2
1.4.6. Raportul de feminitate pentru populația în vîrstă de 40–64 ani	115,2	115,5	115,5

Sursa: BNS.

Tabelul 47. Populația străină în vîrstă aptă de muncă, 2011–2013

	2011	2012	2013
3.5.1. Numărul de străini în vîrstă aptă de muncă (15–64 ani), persoane	18 174	18 661	18 803
3.5.2. Rata de creștere a numărului de străini în vîrstă aptă de muncă (15–64 ani)	103,93	102,68	100,76
3.5.3. Proporția străinilor în vîrstă aptă de muncă	0,63	0,64	0,65
3.5.4. Indicele structurii pe vîrstă pentru străinii în vîrstă de muncă (40–64 ani raportat la 15–39 ani)	71,44	72,52	97,22
3.5.5. Raportul de feminitate pentru străinii în vîrstă de 15–39 de ani	97,93	89,74	83,84

	2011	2012	2013
3.5.6. Raportul de feminitate pentru străinii în vîrstă de 40–64 de ani	91,48	85,70	85,12

Sursa: MTIC / ÎS CRIS „Registru”.

Tabelul 48. Indicatorii Forței de muncă, 2011–2013

	2011	2012	2013
1.5.1.1. Rata de participare la forța de muncă (definiția națională)	49,7	47,0	48,9
1.5.1.2 Rata de participare la forța de muncă (definiția internațională)	47,0	40,7	46,0
1.5.2.1. Rata de ocupare a populației de 15 ani și peste (definiția națională)	39,4	38,4	39,3
1.5.2.2. Rata de ocupare a populației de 15–64 ani (definiția internațională)	43,8	42,7	43,6
1.5.3. Rata șomajului	6,7	5,6	4,5
1.5.4. Rata șomajului în rîndul tinerilor	14,9	13,1	12,9
1.5.5. Rata șomajului în rîndul femeilor	5,6	4,3	3,6
1.5.6. Decalajul de gen în șomaj	-2,1	-2,5	-1,8

Sursa: BNS.

Tabelul 49. Numărul de copii lăsați în RM de părinții care au plecat peste hotare în căutarea unui loc de muncă în anii 2009, 2012, 2013, conform datelor Ministerului Educației*

	2009	2012	2013
Total copii	54 592	42 886	41 976
inclusiv cu:			
Un părinte plecat	34 145	32 258	31 482
Ambii părinți plecați	20 447	10 628	10 494

Sursa: Ministerul Educației.

Notă: *Datele Recensămîntului școlar.

Tabelul 50. Numărul de copii lăsați în RM de părinții care au plecat peste hotare în căutarea unui loc de muncă în anii 2009–2013, conform datelor Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei.

	2009	2010	2011	2012	2013
Total copii, inclusiv cu un parinte plecat sau ambii părinți plecați*	17656	16441	15157	7235	5803

Sursa: MMPSF.

* datele oferite de către structurile teritoriale de asistență socială.

**doar copii rămași fără părinți care au emigrat.

Tabelul 51. Evoluția ratelor brute de înrolare în învățământul general obligatoriu

		2008	2009	2010	2011	2012	2013
Primară	Total	93,6	93,5	93,6	93,8	93,8	93,1
	Urban	101,6	102,4	104,0	105,0	107,4	107,2
	Rural	89,4	88,9	88,0	87,5	86,1	84,8
Gimnazială	Total	89,3	88,8	88,1	87,5	86,7	87,0
	Urban	95,1	95,8	95,6	96,0	96,2	97,7
	Rural	86,3	85,3	84,3	83,2	81,8	81,4

Sursa: BNS.

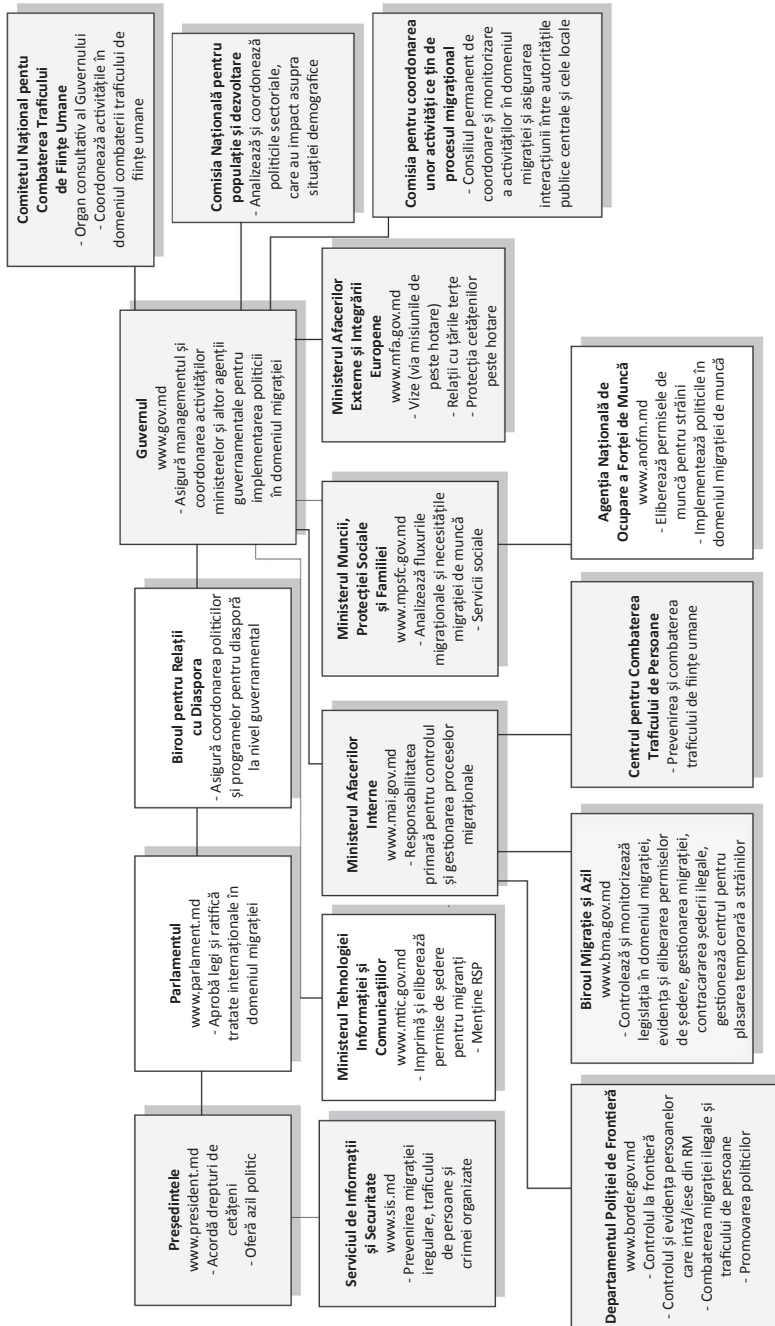
Tabelul 52. Personalul medical în sistemul ocrotirii sănătății*

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Medici, total persoane	10 757	10 761	10 619	10 657	10 570	10 560
Personal medical mediu, total persoane	22 658	23 141	23 003	22 885	22 788	22 608
Gradul de asigurare cu medici la 10 000 locuitori	30,1	30,3	29,8	29,9	29,7	29,7
Urban	64,4	65	63,7	63,8	63,0	62,4
Rural	5,8	5,7	5,7	5,7	5,7	5,7
Gradul de asigurare cu personal medical mediu la 10 000 locuitori	63,5	65	64,6	64,2	64,0	63,5
Urban	117,8	121,3	125,6	119,3	119,0	118,5
Rural	25,2	25,1	24,7	24,7	24,3	23,4

Sursa: Ministerul Sănătății.

*Aceleste date includ alte ministere.

Anexa 3. Cadrul instituțional pentru politici vizînd migrația și azilul

MOBILITATE PENTRU DEZVOLTARE

«Susținerea implementării componenteii de migrație și dezvoltare a Parteneriatului de Mobilitate UE-
Moldova și valorificarea beneficiilor acesteia pentru locuitorii regiunii Transnistriei a
Republicii Moldova»

Acest raport analitic a fost publicat de către Misiunea OIM în Republica Moldova, în cadrul proiectului „**Susținerea implementării componenteii de migrație și dezvoltare a Parteneriatului de Mobilitate UE – Moldova și valorificarea beneficiilor acesteia pentru locuitorii regiunii Transnistriei a Republicii Moldova**”, finanțat de Uniunea Europeană și implementat de Organizația Internațională pentru Migrație, în parteneriat cu Guvernul Republicii Moldova.

Ministerul Afacerilor Interne
al Republicii Moldova
Biroul Migrație și Azil

Organizația Internațională pentru Migrație (OIM)

Uniunea Europeană este compusă din 28 state membre, care au decis să-și unească treptat abilitățile, resursele și destinele. Împreună, pe parcursul unei perioade de extindere de mai mult de 50 de ani, aceste state au edificat o zonă de stabilitate, democrație și dezvoltare durabilă, păstrând în același timp diversitatea culturală, toleranța și libertățile individuale.

Uniunea Europeană și-a asumat angajamentul de a-și partaja realizările și valorile sale cu țările și națiunile dincolo de frontierele sale.

Comisia Europeană este organul executiv al UE.

Conținutul acestei publicații este responsabilitatea totală a autorilor și nu reflectă sub nici o formă viziunile Uniunii Europene.

Organizația Internațională pentru Migrație
Republica Moldova, Chișinău MD-2001, str. Ciuflea 36/1
Tel: + 373 22 23-29-40; + 373 22 23-29-41; • Fax: + 373 22 23-28-62
E-mail: iomchisinau@iom.int • Internet: <http://www.iom.md>